

Η ΠΑΝΟΠΑ.

ΠΑΡΙΑΝΑ.

(Συνέχεια. Ίδι αριθ. 38.)

ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, ὁ Ἰωσήφ προσήγγετο ἐνθέρμως σιωπηλοὶ καὶ συνεισώτες κατὰ διάφορα μέρη ἐπὶ τῶν βράχων τοῦ αἰγιαλοῦ, ἢ νέα κόρη, ὁ Ἰωάννης καὶ οἱ ἄλλοι ἠκολούθουν δι' ἀπλήστου βλέμματος τὰς κινήσεις τῆς λέμβου ἥτις πότε καὶ πότε ἐφαίνετο ὅτε μὲν ἐπὶ κορυφῆς κύματος, ὅτε δὲ πάλιν εὐθέως εχεθὼν ἐβυθίζετο εἰς ἄβυσσον. ἐφαίνετο ὡς ὁ Ἄσκάνδης παρωργισμένος διὰ τὴν τολμητὴν τόλμην, ἢ εἶχε διπλασιάσῃ τὴν μαζίαν του. ἡ ἀθυμία καὶ ὁ τρόμος ἐζωγραφίζοντο ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων. μόνον ἡ Ἰωάννα διετήρει ἐτι ἐλπίδα τινά. μάτην τὰ

ΠΑΝΟΠΑ

κύματα συνεθλῶντο πόδας τινὰς ὑπ' αὐτὴν μετὰ φρικαλίου κατάγυ. ἐνθουσιασθεῖσα ἐκ τοῦ ἠρωτισμοῦ τοῦ Χριστοφόρου, ἦν γαληναία, σχεδὸν ἤσυχος καὶ θαρροῦσα εἰς τὸν θεόν, ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐξουσίαζε τὸν κλύδωνα· κατὰ τινα ὅμως στιγμὴν φωνὴ τρόμου ἐξήλθεν ἀπὸ παντὸς στήθους· ὑπερμεγέθης ὄβλος ὕδατος ὡς οἰκοδομὴ κρημνίζομένη εἶχε καταπέση ἐπὶ τῆς λέμβου ἣν εἶχεν, αὐτως εἰπεῖν, ἐνταρσίαση ὑπὸ τὰ ὄγγα τῆς ἐρείπια· μετὰ δέκα λεπτῶν θανάσιμον προσδοκίαν τέλος φωνὴ χαρᾶς ἀντήχησεν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ· ἡ λέμβος ἀνεφάνη ἔσπον εἰς βολὴν πυροβόλου ἀπὸ τοῦ πλοίου· ἐρείσασα ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ θεοῦ τῆς τῶ ἕπερ καὶ πρὸ δλίγων εἶχον μεταχειρισθῆ τηλεσκόπιον, ἡ Ἰωάννα προσήρμοσε τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὕελου τῆς διόπτρας.

— Ἰωάννα, τί βλέπεις; τὴν ἠρώτησεν ὁ θεὸς τῆς στρατιώτης.

Μετὰ τινὰς στιγμὰς ἀλλάλου παρατηρήσεως

— Βλέπω, εἶπεν, ἐκείνη, πλοῖον ἕπερ φαίνεται

Φυλλ. 39.

νά έπαθε πολλά. οί ίστοί δλοι εεί: συντετριμμένοι. τὰ κύματα τὸ ἀνεγείρουσι ἀπὸ τοῦ θρισθεν πρὸς τὸ ἔμπροσθεν ὡς νά θέλωσι νά τὸ ἀνατρέψωσι. κατὰ τινὰς στιγμὰς ἡ τρῶπις εὐρίσκειται ὀρθή εἰς τὸν ἀέρα.—ἐπὶ τοῦ καταστρώματος οὐδὲ ψυχὴ γιννητὴ... στάσου ὁμοί! ναι, βλέπω ἕνα ἄνθρωπον, ἕνα μόνον κρατούμενον εἰς τὰς διαφέρας· οἱ ἄλλοι θὰ ἀπολεσθῶσαν. οἱ δυστυχεῖς! — κάμνει νεύματα, — βεβαίως πρὸς τὸν Χριστόφορον — ὡς νά τὸν παρακινή νά ἐπιστρέψῃ. — φαίνεται ὡς νά μὴ φοβῆται, — φορεῖ φράκον κυανοῦ καὶ ἔχει σπάθην εἰς τὴν μέσην του.

Εἶναι ἀξιωματικός, εἶπεν ὁ Ἰωάννης.
— Ἡ λέμβος, ἰδοὺ ἡ λέμβος! ἀνεκράξεν ἐκείνη, Κύριέ μου! θὰ συντριβῆ κατὰ τῆς πλευρᾶς τοῦ πλοίου... Ὅχι, δόξα τῷ θεῷ! ἕν κύμα ἤμβλωνε τὴν σύγκρουσιν—ρίπτουσι σχοινίον εἰς τὸν ἀξιωματικόν— Διὰ τί δὲν σπεύδει νά καταβῆ; τί προσμένει; πόσος καιρὸς χαμένος! — Ὀμιλεῖ τὸν Χριστόφορον, ὁ Χριστόφορος τὸν ἀποκρίνεται. τί ἀνοησία! τῷ ὄντι πρόκειται περὶ συνομιλίας! — ὁ Χριστόφορος εἶναι θυμωμένος: τὸ μαντιῦ ἐκ τῶν χειρονομιῶν του. βλασφημεῖ ὡς κολασμένος. δὲν τὸν ἀκούω, ἀλλὰ δύναμαι νά στοιχηματίσω. Καλὸν ἴριπτεται ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τῆς φρεγάτας — λαμβάνει τὸν ἀξιωματικόν εἰς τὰς ἀγκάλας του — τὸν ἀναπάρχει ὡς περὶν καὶ τὸν ῥίπτει εἰς τὴν λέμβον — καταβαίνει καὶ ἐκεῖνος. ὁ θεὸς νά βοηθήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν των!

Ἡ ἐπιστροφή ἐγένετο ταχέια. ὁ ἀνεμὸς καὶ ἡ θάλασσα ἄθουσι τὸ πλοῖόν πρὸς τὴν ὄχθην. ἐξακοντισθέν ὑπὸ τοῦ κύματος ὡς βέλος ὑπὸ τόξου σιδηροῦ, ἦλθεν εἰς ὀλίγα λεπτά καὶ ἤροτρίσθη τὴν ἄμμον τοῦ αἰγιαλοῦ· ἅμα ὁ Χριστόφορος ἀπέβη εἰς τὴν ξηρὰν, ἡ Ἰωάννα ἐπήδησεν εἰς τὸν τράχηλόν του καὶ τὸν καταστράθη πολλάκις.

Ἀλαζονεύομαι διὰ σέ, τῷ εἶπεν ἐκείνη μεθ' ὑπερφάνου Ἰστοργῆς δι' ἡν ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Ἰωάνη ἐξολοτύπηται μίαν στιγμὴν.

— Καὶ πρὸς τί; ἀπεκρίθη ὁ Χριστόφορος ὅς τις ἐστοχάζετο ὅτι ἐξετέλεσεν ἀπλουσιάνην καὶ φυσικωτάτην πράξιν. ἐφθάσαμεν παρὰ καιρὸν καὶ μάνοι ἕνα ἐδυνήθημεν νά φέρωμεν, καὶ τοῦτον, φωτιὰ νά τὸν κάψῃ, ὄχι ἄνευ κόπου, διότι αὐτὸς ὁ διαβολοῦνθρωπος εἶχεν ἀπόφασιν νά ἀπολεσθῆ μετὰ τῆς φρεγάτας του. αὐτὸς ὁ παράρρων ἔκαμε περιστεράς δυσκολίας διὰ νά ἀφήσῃ νά τὸν σώσουν παρὰ δσας κάμνουν συνήθως οἱ ἄνθρωποι διὰ νά ἀφήσουν νά τοὺς φέρουν εἰς τὸν θάνατον. Παιδιά, ἐπρόσθετον, ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς συνδραμόντας αὐτὸν ναύτας, ἀκολουθήσατέ μας εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου θὰ ληρθῆ φροντίς διὰ σὰς.

— Ἐπειτα στραφεῖς πρὸς τὸν Ἀγγλον ἀξιωματικόν, ἠτοιμάζετο νά τὸν ἐξετάσῃ, ἀλλ' ἔμεινεν ἄφωνος, σεβασθεῖς τὴν θλίψιν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου.

Ὁ ξένος ἐθεώρει σκυθρωπὸς τὰ πτώματα ὅσα ἡ θάλασσα εἶχε ῥίψῃ ἐπὶ τῆς ἄμμου. ἔδωκε βραδέως ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸν ἄλλον καὶ τοὺς ἐκάλεε κατ' ὄνομα. εἶχεν ὀνομάσῃ πολλοὺς, ὅπου αἶφνης ἐγνώρισεν ἕνα οὗ ἡ ζωὴ, ὡς φαίνεται, ἦν ἰδίως ἀκριβὴ εἰς

αὐτόν, διότι ἅμα τὸν παρητήρησιν, ἐγούπέτησε πλησίον του μετὰ μαυρῆς ἀπελπισίας, καὶ ἔμεινεν ὠραν πολλὴν ὁμιλῶν πρὸς ἐκεῖνον, ὡς ὁ νεκρὸς νά ἐδύνατο νά τὸν ἀκούσῃ.

Ὅλοι οἱ μάρτυρες τῆς σκηπῆς ταύτης βαθέως συνταράχθησαν.

— Ὁ ταλαίπωρος, εἶπεν ἡ Ἰωάννα, θρηνηῖ ἀδελφὸν ἢ φίλον.

— Ναι, εἶπεν ὁ Χριστόφορος, ὅστις ἐννοεῖ ὀλίγον τὴν Ἀγγλικὴν, τὸν ὀνομάζει ἀδελφόν του, φίλον του, ἀγαπητόν του καὶ δυστυχεῖ Ἀλβέρτον. ἄς ἦναι καὶ Ἀγγλος· ἀδιάφορον. αὐτὸ εἶναι καμὸς καρδιάς. Αἱ, μιλῶρα, ἐπρόσθεσε πλησιάζοντας τὸν ἀξιωματικόν, ἂν γύσας καὶ ὅλα τὰ δάκρυα τοῦ σώματός σου, δὲν θὰ δώσας ζωὴν εἰς ἐκείνους τοὺς καλοὺς ἀνθρώπους. Εἶναι δυστύχημα, πλὴν οὐδὲν δύναται, καὶ τέλος πάντων ἐξεπλήρωσες τὸ χρέος σου. σὲ θεωρῶ ὡς τίμιον ἄνθρωπον, ὡς χρηστὸν καὶ ἀκέραιον ὑπάλληλον τοῦ ναυτικοῦ, καί, χρεῖς τυχεύσας, θὰ ὑπάγω νά μαρτυρήσω ὑπὲρ σου ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τῆς βρετανικῆς ναυαρχίας. τί διάβολον, μιλῶρα, ἔτο γενναῖος ναυαγοῦμεν, ἐξωκειλομεν, ἀποβάλλομεν τὸ πλοῖόν μας, τοῦτο συμβαίνει καθ' ἐκάντην, καὶ δύναται νά συμδῆ εἰς τὸν πρῶτον ναύαρχον τῆς Γαλλίας ἢ τῆς Ἀγγλίας· διὰ τὸσον μικρὸν πρᾶγμα δὲν ἀτιμάζεμεθα. ὁ Ὀκεανὸς εἶναι ὁ κύριος ὄλων ἡμῶν. εἶναι καμὸς ὀμυυέντης ἐκεῖνος, καὶ ὅταν τὸ στοχαζόμεθα ὀλιγώτερον, μὰς ῥίπτει σκαιῶς ἐξώθεν τῆς κλίτης. σὲ βεβαιῶ, ἐγὼ, ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος εὐτολμος καὶ ἀσυντηγώμεθα, πρὸ περιπου εἰκοσι πέντε ἐτῶν, εἰς αὐτὴν τὴν θάλασσαν, σὺ ἐπὶ τῆς φρεγάτας σου καὶ ἐγὼ ἐπὶ τοῦ βρικίου ἢ Ἀνδρείας, σὲ ὀμνῶω ὅτι θὰ ἐίδωμεν μετὰξὺ μας τὴν καλὴν ἡμέραν διὰ παραδόξου τινὸς τρόπου.

Ὁ Χριστόφορος ἐπρόσθεσε λέξεις τινὰς διὰ νά τὸν προσκαλέσῃ νά ἔλθῃ εἰς τὸ Καστ-Δὸρ. ἀλλ' ὁ ξένος δὲν ἐφάνετο νά ἀκούῃ, ὅτι τῷ ἔλεγον. ἀθλίς, ἔχων τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἐπὶ τοῦ στήθους, ἔμεινεν ἀκίνητος, ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τῆς φρεγάτας ἢ τὰ κύματα ἐξηκολούθησαν νά πληττώσι διὰ ἐπανελημμένων προσβολῶν. ἔμεινεν ὠραν πολλὴν εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν, χωρὶς νά ἦναι δυνατὸν νά τὸν ἀποσπάσωσιν ἀπ' ἐκείνου τοῦ καρδιοβάρου θεάματος. τέλος, ἐκ τῶν ἀκαταπαύστων ἐπιδραμῶν τῶν κυμάτων τὸ σῶμα τοῦ πλοίου ἐτριξε, διασπείθη καὶ εἰς ὀλίγα δεύτερα λεπτά τὰ κύματα ἐκυλίθησαν ἀνεμποδίστως ἐπὶ τοῦ οὐ κατεῖχε τόπου. ὁ ἀξιωματικός Ἰθλιψα τὸ στήθος του μετ' ἀπελπισίας, καὶ δάκρυα σιωπηλὰ κατέρρευσαν ἐπὶ τῶν παρεῶν του.

Ἐξ ὀρμητικῆς κινήσεως οἰκτου, ἡ Ἰωάννα καὶ ὁ Ἰωσήφ ἔλαθον ἕκαστος ἐκάντην τῶν χεῖρῶν του. ἔρριψεν ἐκεῖνος θλέμα θλιβερόν καὶ γλυκὺ ἐπὶ τῆς νέας κόρης, ἔπειτα, χωρὶς νά προσέρῃ λέξιν, ἐπρόσθετον εἰς ἐκείνην μηχανικῶς τὸν βραχιονά του καὶ ἔφηκε νά φέρεται ὡς παιδίον.

Ἐπορεύθησαν πρὸς τὸ Καστ-Δὸρ· ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Χριστόφορος προσπορεύοντο, ἡ Ἰωάννα τοὺς ἠκολούθει σθηρίζομένη ἐπὶ τοῦ βραχιονοῦ τοῦ Ἀγγλου ἀ-

ξιωματικοῦ. ὁ Ἰωσήφ ἔμεινεν ἐπὶ τῆς ὄχθης διὰ νά φροντίσῃ περὶ τῶν ὑπὸ τῆς θάλασσης ἐκρηφθέντων πτωμάτων ἢ δίοδος ἦν σιωπηλῆ. ἅμα δὲ ἔρθασαν εἰς τὴν αἴθουσαν,

— Κύριε, εἶπεν ὁ Χριστόφορος, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ξένον, εὐρίσκεισαι εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐπὶ τῶν αἰγιαλῶν τῆς Βρετανίας, εἰς τὴν ἔπαυλιν τῶν τριῶν ἀδελφῶν Λεγρόφ. ἰδοὺ ὁ Ἰωάννης· ἐγὼ εἶμαι ὁ Χριστόφορος ὁ τρίτος ἐπιτηρεῖ τοὺς νεκροὺς σας· αὐτὴ ἡ ὠραία παιδίσκη εἶναι ἡ σιλιτῆ ἀνεψιά μας. καθὼς ἔτωσα τὴν ζωὴν σου ἀπὸ τοῦ διέθρου, οὕτως εἶμαιθα ἐπίσης ἔτοιμοι εἰς τὸ νά ἐκκληρώσωμεν πρὸς σέ ὅλα τὰ καθήκοντα τῆς φιλοξενίας. θεωρεῖ λοιπὸν τὴν οἰκίαν μας ὡς ἰδίαν σου, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι οὐδὲν θὰ ἀμαλήσωμεν τῶν δυναμένων νά ἀνακουρίσωσι τὴν ἐκ τῆς συμφορᾶς θλίψιν σου.

— Εἶσαι ξένος μας, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἰωάννης, — Ἐἴμεθα φίλοι σου, εἶπεν ἡ Ἰωάννα.

Ἐδυγενεῖς καρδίαι! γενναῖα Γαλλία ἦν πάντοτε ἠγάπηται ἀνεκράξεν ὁ ξένος διὰ φωνῆς περιπαθοῦς, φέρων εἰς τὰ χεῖλη του τὰ δάκρυλα τῆς νέας κόρης!

Ἐπειτα, λαμβάνων τὸ βρετανικὸν φλέγμα, ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὸν Χριστόφορον καὶ τῷ εἶπεν.

— Ὀνομάζομαι Γεώργιος, ἀξιωματικός τοῦ ναυτικοῦ, ταύτην τὴν πρῶταν εἰτέτι πλοίαρχος φρεγάτας, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἀγγλίας· με ἔτωσες ἀπ' ἐναντίας τῆς θελήσεώς μου· ἤβελον, ὤφειλον νά ἀποθάνω εἰς τὸ πλοῖόν μου. καὶ ὁμοίως σὲ εὐχαριστῶ.

— Διὰ νά με ἐκφράσας τὴν εὐγνωμοσύνην σου, πρόσμενε, κύρ Γεώργιε, νά γευθῆς ἐκ τῶν παλαιῶν αἰνῶν μας τῆς Γαλλίας, ἀπεκρίθη ὁ Χριστόφορος, προσκαλῶν αὐτὸν νά καθῆσῃ εἰς τράπεζαν ἢ πρὸ μικροῦ εἶχον ἔτοιμάσῃ. θέλω νά σὲ ἀποδείξω, κύριε, εἶτι καὶ ἡ ἀθλιωτέρα ζωὴ ἔχει τὰ καλὰ μέρη της.

Ὁ Γεώργιος εἶχεν ἀπαυδήσῃ ἐκ τε τῆς ἀνάγκης καὶ ἐκ τῆς ψυχικῆς παραχῆς. ἀλλ' ὅμως, πρὶν καθῆσῃ εἰς τὸν τόπον ὃν διώριζεν εἰς αὐτὸν ὁ Χριστόφορος, ἐζήτησε νά ἀποσυρθῆ εἰς τὸ κατεπευκόμενος μὲν ἔτοιμασθὲν δι' αὐτὸν δωμάτιον οὐ ὅμως ἡ διακόσμησις εἶχε γίνῃ ὑπὸ τὴν προβλεπτικὴν προστασίαν τῆς Ἰωάννης. ὅταν ἐπέστρεψεν εἶχεν ἐκδυθῆ τὸν καλύτερον τὴν στολὴν του ναυτικὸν χιτῶνα, καὶ εἶχε διορθώσῃ, ὅσον ἐδυνήθη, τὴν ἀταξίαν τῆς ἐνδυμασίας του. εἰς τὴν παραχῆν τῆς πρώτης στιγμῆς ἡ Ἰωάννα δὲν εἶχε στοχασθῆ νά παρατηρήσῃ ἂν ὁ ξένος ὃν τῆ ἀπέστειλεν ὁ κλύδων ἦν εὐειδῆς ἢ δυσειδῆς, νέος ἢ γέρον. τὴν θλίψιν μόνον ἔδλεπεν, ὑπὸ τῆς συμφορᾶς μόνον ἐκυριεύετο τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου. ἄλλως τῆ ἦσαν καὶ δυσδιάκριτα τότε τὰ ἐξωτερικὰ πλεονεκτηματα τοῦ Γεωργίου. χιτῶν τῆς ἀνατολῆς τὸν περιεκάλυπτεν ὄλον, εἶχε τὸν πῖλόν του ἐμπνεηγμένον εἰς τὴν κηφαλήν. ἡ ὑγρὰ του κόμη ἐσκέπαζε τὸ ἦμισυ τοῦ προσώπου του. αἱ χεῖρες του ἐδείκνυον τὴν τραχύτητα τῆς πρὸ μικροῦ ἐργασίας του. ἀλλ' ὅταν ἐφάνῃ ἐκ νέου, ἡ Ἰωάννα καὶ οἱ θεῖοι τῆς κατεπλάγησαν διὰ τὴν νεότητά του καὶ διὰ τὸ κάλλος του. ἦν ἐκεῖνος ὑψηλὸς καὶ εὐειδῆς νέος, μόλις τὸ πολὺ εἰκοσιπέντε εἰς εἰκοσι ὀκτὼ ἐτῶν τὴν ἡλικίαν. ἡ ὄψις τοῦ

ἦν ὑπέλευκος, καὶ ἡ λευκότης ἐπέτεινε μᾶλλον τὸ διαυγές κυανοῦ τῶν ὀφθαλμῶν του. δύο μύτακες ξανθοὶ καὶ λεπτοὶ ἠγείροντο ὑπερφηφῶως ἐκατέρωθεν χεῖλους ὠχρισθέντος ὑπὸ τοῦ καμάτου, ἀλλ' ὕπερ συνήθως ἔπρεπε νά ἦναι δροσῶδες καὶ φοινικῶν. ἡ ξανθὴ καὶ μεταξοειδῆς κόμη του ἀτημελήτως ἐβρίμμένη ὕπασθεν ἄφηνεν ἀνακαλυμμένον μέτωπον οὐ ἡ θλίψις καὶ αἱ ἀνία δὲν εἶχον ἀλλοιώσῃ τὸ καθάρν καὶ νοητικὸν ἀλάσαστρον. τὸ ἀνάστημά του ἦν εὐλύριστον καὶ λεπτόν καὶ ἡ στολὴ τῷ ἔπρεπε θαυμασιώως. Ἄμα εἰσῆλθε, διευθύθη πρὸς τὴν Ἰωάνναν καὶ τῇ προσέφερε σοβαρῶς χεῖρα λευκὴν καὶ ἄδραν. διὰ νά τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν.

— Μὰ τὸν Θεόν! κύριε, ἀνεκράξεν ὁ Χριστόφορος, καθίζων αὐτὸν πλησίον του, ἀπάναντι τῆς ἀνεψιάς του, ἔπεται νά ἐγέλασες πρὸ ὀλίγου, ἔταν σοὶ ὀμιλήσα περὶ τοῦ τί θὰ ἐδύνατο νά συμβῆ, ἂν πρὸ εἰκοσιπέντε ἐτῶν συνηγάντων τὸ βρικίόν μου καὶ ἡ φρεγάτα σου. μόλις τότε εἶχες γεννηθῆ, πλοίαρχος φρεγάτας εἰς τὴν ἡλικίαν σου! δὲν ἔχασες τὸν κερὸν σου, καὶ ἤθελες νά ἀποθάνῃς, νέε ἀνθρώπε! βεβαίως θὰ ἦν λυπηρόν, διότι ἂν ἐξακολουθήσας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, εἰς τὰ τριάκοντα ἔτη θὰ γίνης ναύαρχος.

Ὁ Γεώργιος κατὰ πρῶτον μόνον δι' ὠχρεῦ μειδιάματος ἀπεκρίθη. ἔπειτα ἐδηγήθη κατ' ὄλλας τῆς τὰς λεπτομερείας τὴν συμφορὰν ἢ πρὸ ὀλίγου ἐδοκίμασε· διορισμένος νά ὑπερασπίζηται τὰ συμφέροντα τοῦ ἀγγλικοῦ ἐμπορίου ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Γαλλίας, κατεσχέθη τὴν προτεροσίαν ὑπὸ μανιώδους θυέλλης ἤτις ἀπ' οὗ κατέθραυσεν τοὺς ἰστούς του, τὸν ἐβρίψεν εἰς τὰ τενάγη τὰ πλήρη ὑδάτων καὶ σύρτειν καὶ ἂ διεχώρισον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ. ἐκαιονοβέλησε δι' ὄλλης τῆς νυκτός. πρὸς τὸ πρῶν, ὀλίγον πρὸ τῆς αὐγῆς, ἐπειδὴ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν εἰς πᾶσαν στιγμὴν νά ἀνοίξῃ, κατεδίθεσαν τὴν λέμβον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἄπαν τὸ πλήρωμα, ὀλιγύρημον ἄλλως τε, ἐβρίψθη εἰς αὐτὴν καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἠτοιμάζετο νά καταβῆ, ἀλλὰ τὸ πλοίαριον ἀφρησπάγη θεικίως ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἐκ τῶν αἰφνης ἀνεγερθεῖσων κραυγῶν τῆς ἀμηχανίας, καὶ ἔπειτα ἐκ τῆς σιωπῆς τοῦ θανάτου ἐνόησεν ὁ Γεώργιος ὅτι τετέλεσται· ὅτι ἡ λέμβος ἀνετράπη καὶ ὅτι ἀπώλοντο εἰναῦται του καὶ οἱ φίλοι του.

— Ναι, ἀνεκράξεν ἐκεῖνος, ἤθελον νά ἀποθάνω, καὶ ταύτην τὴν ὠραν ἔτι, καὶ ἂν θὰ με κατηγορήσετε ὡς ἀγνώμονα, λυποῦμαι διότι με ἔσωσατε! ἡ ἴθελον νά ἀποθάνω, διότι πάντες οἱ ἐμοὶ ἐπωλέσθησαν καὶ δὲν θὰ ἰδῶ πλέον τὸν ἀγαπητόν μου Ἀλβέρτον, τὸ κάλλιστον μέρος ἐμαυτοῦ ἠβελον, ἡ καταπιούσα αὐτὸν θάλασσα νά γίνῃ τάφος μου, καὶ τὸ πλοῖόν μου μνημεῖον μου. Θεὸ! αὐτὴ ἦν ἡ πρώτη μου πλοιαρχία, ἐπρόσθεσεν, ἐρυθριῶν ἐξ εὐγενούς αἰσχύνης· ἠγάπων τὴν φρεγάταν μου, ὡς ἀγαπᾷ ὁ ἄνθρωπος πρῶτην ἐρωμένην. ἐκείνη ἦν δι' ἐμὲ ὡς νέα καὶ ὠραία σύζυγος· θὰ μοὶ ἦν γλυκὺ νά ἀπολεσθῶ μετ' ἐκείνης.

— Αὐτὸς ὁ τρόπος τοῦ λέγειν με ἀρέσει, εἶπεν ὁ Ἰωάννης. εἶσαι ἀξιοτίμος νέος, ἐπρόσθεσε, τείνων

τὴν χεῖρα πρὸς ἐκεῖνον ὑπεράνωθεν τῆς τραπέζης ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν κυβέρνησίν σου, Ὡ! ἐκείνο εἶναι ἄλλο πρᾶγμα' δμιλοῦμεν περὶ τούτου.

— Πίε ὀλίγον! ἀνέκραξεν ὁ Χριστόφορος, πληρῶν τὸ ποτήριόν του. αἱ φρεγάδες εἰσὶν ὡς αἱ ἐρώμεναι καὶ αἱ σύζυγοι' ἀντὶ μιᾶς ἀπολεσθείσης εὐρίσκομεν δέκα.

— Ὁ Ἀλβέρτος ἐκεῖνος ἦν ἀδελφός σου; ἠρώτησεν ἡ νέα κόρη μετὰ περιεργίας καὶ ἐρέσεως.

— Ἦν φίλος μου! αἱ αὐταὶ κλίσεις. αἱ αὐταὶ συμπάθειαι, αἱ αὐταὶ φιλοτιμίαι μὲς εἶχον συνεισότη παιδιόθεν. εἶχον σπουδάζειν τὰ αὐτὰ μαθήματα' εἶχον συμμεριτθῆ τοὺς αὐτοὺς κόπους' τόσον ἐγνώριζον ὅλοι τὴν φιλίαν μας, ὥστε θὰ ἐφοβοῦντο νὰ μᾶς χωρίσωσιν' ἔπειτα εἰς ἐπορεύετο βέβαιον ἦν ὅτι θὰ πορευθῆ καὶ ὁ ἄλλος' πόσα τερπνά ὄνειρα δὲν ἀνηλλάξαμεν μεταξὺ μας ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου μας, κατὰ τὰς αἰθρίας νύκτας, εἰς τὸ φέγγος τῶν διαστέρων οὐρανῶν! πόσας ἐλπίδας δὲν συνεκεράσαμεν μετὰ τοῦ ἑναρμονίου ἤχου τῶν ἀπίστων ἐκείνων κυμάτων ἅπερ ἐμελλον τόσον ταχέως νὰ μᾶς χωρίσωσι! μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θέλησιν εἶχονμεν ἡμεῖθα μία καὶ ἡ αὐτὴ ψυχὴ' καὶ ἐν τοσοῦτῳ ἐκεῖνος δὲν ὑπάρχει πλέον' καὶ ἐγὼ ζῶ.

Λέγων αὐτὰ, ἐνηγκωνίσθη ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐστηριγμένην ἐπὶ τῶν χειρῶν του, ἐράνη ὡς νὰ ἐβυθίσθη εἰς ὀδυνηρὰν μελέτην.

— Δυστυχεῖς νεοὶ! ἀνέκραξεν ἡ Ἰωάννα μετ' ἀνεπιπλάστου οἴκτου.

— Αὐτοὶ οἱ Ἄγγλοι ἔχουν καὶ κάτι καλόν, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ἐκκενῶν ποτήριον οἴνου τῆς Βουρδιγάλης.

— Παντοῦ ὑπάρχουν τίμιοι ἄνθρωποι, εἶπεν ὁ Χριστόφορος. Ἀὐτὸς πλοίαρχέ μου, ἐπρόσθεσεν αὐτὸς, κλήττων ἐπὶ τοῦ ὄμου τὸν Γεώργιον, μὴν παραεἶδῃσαι τόσον εἰς τὴν Ὀλβίην' εἶσαι νέος, καὶ πιθανόν ἐπομένως νὰ ἀπολέσῃς ἔτι πολλὰ πλοῖα καὶ πολλοὺς φίλους' ὁ ἄνθρωπος τῆς Θαλάσσης πρέπει νὰ ἦναι ἔτοιμος εἰς ὅλα' γνωρίζεις τὴν παροιμίαν; μωρὸς ὅστις πιστεύεται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ εἰς τὰς γυναῖκας' ἐγὼ ὅστις σὲ ὀμιλῶ, εἶδα πολλὰς δεινάς περιπτώσεις' ἔχομεν ἓνα κοινὸν ἐχθρὸν' ὁ ὠκεανὸς ἀν σοῦ ἀφῆρσεν ἓνα φίλον, ἀφῆρσεν ἀπὸ ἡμᾶς τὸν γέροντα πατέρα μας καὶ τὸν νέον ἀδελφὸν μας' γομίσαστε τὰ ποτήριά σας' θέλω νὰ προπύωμεν εἰς μνήμην τῶν ὧν ἠγαπήσαμεν.

Ὁ Γεώργιος ἠγέρθη καὶ ἔτοιμος νὰ φέρῃ εἰς τὰ χεῖλη του τὸ ποτήριον ὅπερ εἶχε πληρῶς ὁ Χριστόφορος.

Εἰς τὴν μνήμην τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ σιωτῆρος μου! εἶπε, καὶ εἶδε νὰ κατέλθωσιν ἐπ' αὐτῆς τῆς φιλοξενίου οἰκίας ὅλαι αἱ εὐλογίαι τοῦ οὐρανοῦ!

Ὁ Ἰωάννης, ὁ Χριστόφορος καὶ ἡ νέα κόρη εἶχον ἐγεσθῆ συγχρόνως.

— Εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ἀλβέρτου ὅστις ἦν ὁ φίλος τοῦ ξέρου μας! ἀπεκρίθη ὁ Χριστόφορος, καὶ εἶπε

νὰ καταβῆσιν ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ Γεωργίου ὅλαι αἱ θυμηθῆαι καὶ ὅλαι αἱ παρεγγόραι τοῦ κόσμου!

— Εἰς υγείαν καὶ σοῦ, ἐπρόσθεσεν ὁ ἀξιοματικὸς, χαιρετῶν τὴν Ἰωάνναν μετὰ σοβαρᾶς εὐγενείας, καὶ σοῦ, νέα καὶ ὠραία κόρη ἦτις, διὰ νὰ μεταχειρισθῆς τὰς ἐκφράσεις παλαιῶν τινος Ἄγγλου ποιητοῦ, ἐδρίσκασαι μεμιγμένη μετὰ τῶν πενήμιων αὐτῶν ἀναμνήσεων ὡς μύρτος ἠθισμένη μετὰ τῶν ἀμαυροχρόων κυπαρίστων!

Μετὰ τούτους τοὺς λόγους ἐκάθησαν παλιν ὅλοι καὶ ἡ συνομιλία ἔλαβε τὸν βρῶν τῆς. ὁ Γεώργιος ὠμίλει τὴν γλῶσσαν τῶν ξενόδοχων του μετ' ἀξιοσημειώτου εὐκολίας, καὶ ἡ ξένη προφορά ἦν συνεμίγνυν ἐδιδεν ἀνεξήγητον τινὰ χάριν εἰς ἐκάστην τῶν λέξεων του.

Ἐν τούτοις ἡ νέα κόρη τὸν ἐθεώρει μετ' εὐκόλως κατανοουμένης ἐκπλήξεως. ἡ Ἰωάννα εἶχεν ἀνατραπῆ εἰς τὸ κατὰ τῆς Ἀγγλίας μῖσος. ἐκ τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς ἦν ὁ Ἰωάννης καὶ ὁ Χριστόφορος εἶχον δόσιν εἰς τὴν ἀνεψιάν των, ἡ Ἀγγλία ἕως τότε ἦν ὡς πρὸς ἐκείνην τὸ ἀπίστον Ἄλβιον, ἡ πατρίς τοῦ Χουδσωνος Λόου, κλωδίον σιδηροῦν ἐν ᾧ ὁ αὐτοκράτωρ Ναπολεὼν εἶχεν ἀποθάνῃ μαραινόμενος, νῆσος θηρίων καὶ ἀνθρωποφάγων, φώλεδ ὄφρων ἐν τῷ μέσῳ τῆς θαλάσσης. πρὸς τούτοις ἐγνώριζεν. ἐκ νηπιότητός τῆς ὅτι ὁ πατὴρ τῆς εἶχε θανατωθῆ ὑπὸ τινος ἀξιοματικοῦ τοῦ Ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ. τέλος ἐνόμιζον ἀφαιλῆ, μέχρι τοῦδε ὅτι ὅλοι οἱ ναυτικοὶ, πλην μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Βύρωνος, ἐβλασφήμουν, ἔπινον, ἐκάπνιζον, εἶχον πλατείας χεῖρας, χορδῆν κοιλίαν, μικρὸν γένειον, καὶ ὁμοίῳ ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸν πρῶτον ὑποπλοίαρχον τοῦ βρικίου ἡ Ἀνδρείου. ὥστε ἐνωμέθη εὐκόλως νὰ φαντασθῶμεν τὸ ἀπροσδόκητον θάλαττον δι' οὗ περιεκύκλωσεν εὐθὺς κατὰ πρῶτον τὰ βλέμματά τῆς ἡ εἰς τὸ Κοστ-Δὸρ ἐμφάνις τοῦ Γεωργίου. τὰ πάντα ἐν αὐτῷ τὴν ἐξέπληττον. τὰ πάντα τὴν ἐξέπληττον εἰς ἀφελεῖς ἀπορίας καταπῶσας σχεδὸν εἰς ἔκστασιν. τὴν εὐφράδειαν τῆς δμιλίας του, τὴν διακεκριμένην του συμπεριφορὰν, τὴν κομψότητα τῆς φυσιογνωμίας του τὴν ὠχρότητα τῆς ὄψεώς του, τὸ κυνῶρον τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ μέχρι καὶ τῆς ἀριστοκρατικῆς λευκότητος τῶν χειρῶν του, τὰ πάντα παρετήρει, τὰ πάντα ἐξέταξε μεθ' ἀγνῆς περιεργίας παιδίου, ὡς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος νὰ μὴν ἦν τοῦ γένους τοῦ Χριστοφόρου καὶ τοῦ Ἰωάννου.

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ γεύματος ὁ Γεώργιος, ἀνευ περαιτέρω βραδύτητος, ὑπῆγε νὰ καθυποβάλλῃ τὴν ἐκθεσί του εἰς τὸν Ἄγγλον πρόξενον ἐδρεύοντα εἰς Ἄγγιον Βριεύκον. ὁ Χριστόφορος καὶ ὁ Ἰωάννης τὸν συνώδευσαν καὶ ἐπεβεβαίωσαν τὴν ἐκθεσί του διὰ τῆς μαρτυρίας των. καθὼς συνήθως γίνεται εἰς παρομοίας περιπτώσεις, ἀπεφασίσθη ὅτι ὁ Γεώργιος ὄφειλε νὰ περιμείνῃ διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τῆς ναυαρχίας, διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πρώτου διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἀποπλεύσαντος πλοίου. ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ὁ πρόξενος προσέφερον εἰς αὐτὸν τὴν φιλοξενίαν. ἀλλὰ μὴ θέλων νὰ διασπαρῆσθῆ τοὺς Λεγδὸφ οἱ ἐνθέρμως ἐπέμεινον νὰ ἐπιστρέψῃ μετ' αὐτῶν,

ὁ Γεώργιος παρεκάλεσε νὰ τῷ ἐπιτραπῆ νὰ καταστήσῃ τὴν διαμονὴν του εἰς τὸ Κοστ-Δὸρ ἔπου ἄλλως τε καὶ ἡ παρουσία του ἦν ἀναγκαία, διὰ νὰ κατῆρησεν τὰ λείψανα τοῦ πλοίου, ἐὰν ὑπῆρχον.

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας τελετῆ περιπαθῆς ἔλαβε χώραν εἰς Βιγνίκ. κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς νυκτὸς οἱ τρεῖς Λεγδὸφ, ἡ Ἰωάννα καὶ οἱ ὑπῆρται των συνώδευσαν τὸν Γεώργιον εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ χωρίου. ἐν ᾧ ἐβάδιζον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ὁ ἀξιοματικὸς παρετήρησε τὰ βράχια τοῦ σημαίας του ἅπερ ἡ θάλασσα εἶχε καταθέσῃ ἐκεῖ. τὰ ἀνέλαβε, τὰ ἐρίλησε θλιβερῶς καὶ τὰ ἔθεσεν εὐσεβῶς ἐπὶ τῆς καρδίας του. διὰ τῶν φροντίδων τοῦ Ἰωσήφ ὅλα τὰ πτώματα συναχθέντα ἐπὶ τῆς ὄχθης εἶχον κομισθῆ εἰς λάκκον κοινόν, σκαφέντα κατὰ τὴν μάλλον προσεγγίζουσαν εἰς τὸν ὠκεανὸν γωνίαν τοῦ κοιμητηρίου, ὁ γέροντος ἐφημέριος ἀνέγνω ὑπὲρ ἐκείνων τὴν νεκρώσιμον ἀκλουθίαν, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἀν ἐπὶ ζωῆς των ἦσαν καθολικοὶ ἢ διαμαρτυροῦμενοι. ἐκεῖνος ὁ ἴδιος, ἐπ' οὗ τοὺς εὐλόγησεν εἰς τὸ τελευταῖον των ἀσυλον, ἔβριψεν ἐπ' αὐτῶν τὴν πρώτην πτώδα τοῦ χύματος. ὁ Γεώργιος ἔβριψε τὴν δευτέραν. ἀφ' οὗ ὁ νεκροθάπτης ἐτελείωσε τὸ ἔργον του, ἐν μέσῳ τῆς σιωπῆς καὶ τῆς συνουσίας τῶν παρστωτῶν ὁ Γεώργιος ἐπήρξεν ὁ ἴδιος ἐπὶ τῆς καλυπτοῦσας τοὺς ἀδελφούς του νεοσκάπτου γῆς σταυρὸν ξύλινον περὶ ὃν ἐτύλιξε τὰ βράχια τῆς Ἀγγλικῆς σημαίας. ἀφ' οὗ δὲ τοῖς ἀπέδωκε τὸν ὕστατον ἀπογαρητισμὸν, ἐμακρόνθη βραδυκορῶν, καὶ ἡ μικρὰ συνοδία διευθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν.

Τὸ δειπνὸν ἦν σύντομον, θλιβερόν καὶ σιωπηλόν, καὶ ἀληθῆς ἐπικήδειον δειπνόν. ἄλλως τε, ἐκτὸς τῶν πενήμιων ἐντυπώσεων ἅς εἶχον συναισθανθῆ, πάντες οἱ συνδαιτημονες ἦσαν ἀπειρηκότα. αἱ παρελθούσαι καὶ νύκτες καὶ ἡμέραι ἦσαν τραχεῖαι καὶ ἐπιπονοὶ πρὸς πάντας. μὴ ζωογονοῦμενος πλέον ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου αἰσθηματος τῶν ὧν πρὸ μικροῦ ἐξέπληρωσε χρεῶν, ὁ Γεώργιος μόλις ἐκρατεῖτο εἰς τοὺς πόδας του.

Ἡ Ἰωάννα μόνη δὲν ἠθάνετο κάματος. ἡ ψυχικὴ συγκίνησις καὶ ἡ περιέργεια, ἡ τέρψις τοῦ καινοφανοῦς, τὸ θάλαττον τοῦ ἀγνώστου εἶχον ὑπερισχύσει κατὰ τοῦ κόπου. ἀποσυρθεῖσα εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς, ἀντὶ νὰ ζητήσῃ νὰ ἀναπαυθῆ, ἔμεινε ἐπὶ πολὺ ἐπηγκωνισμένη ἐπὶ τοῦ στηρίγματος τοῦ παραθύρου τῆς, θεωροῦσα τὴν ἀναπτυσσομένην ἐνώπιόν τῆς μαγικὴν εἰκόνα. ὁ κλυδων εἶχε κατευνασθῆ. ἡ σελήνη ἀνέτελλε πλήρης καὶ φωταυγῆς εἰς τὸ κυανόν τοῦ γαληνιάσαντος οὐρανοῦ. ὁ ὠκεανὸς ἀπεσῆρετο τῶν αἰγιαλῶν του, καὶ ἐλκόμενος, ἐξώγχετο τὸ εἰσέτι τεταραγμένον στήθος του, ὡς διὰ νὰ ὑπάγῃ νὰ κρεμασθῆ εἰς τὰ χεῖλη τῆς ὠχρᾶς ἐρωμένης του. κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ὁ Ἰωσήφ ἠγρύπνει καὶ αὐτὸς, ἀλοθανόμενος δυσθυμίαν καὶ στενοχωρίαν ἢ δὲν ἤξευρε πῶς νὰ ἐξηγήσῃ. ὡς ἡ Ἰωάννα οὕτω καὶ αὐτὸς εἶχε καταπλαγῆ ἐκ τῆς διακεκριμένης ἀξιοπρεπείας τοῦ Γεωργίου. πολλάκις ἐν τῷ διαστήματι τῆς ἑσπέρας παρετήρησε τὰ βλέμματα τῆς ἀνεψιᾶς του προσηλωμένα ἐπὶ τοῦ νέου ξένου, καὶ ἔπαυσε χωρὶς νὰ ἐννοῆ διατί.

Ἡ Ἰωάννα ἠγρύπνησε κατὰ πολὺ μέρος τῆς νυκτὸς.

ὅταν δὲ τέλος πάντων ὁ ὕπνος ἐκλείσῃ τὰ βλέφαρά τῆς, εἶδε νὰ διελθῶσιν εἰς τὰ βνεῖρά τῆς ὑπὸ γαρυκαπῆρας κακοὺς καὶ συγκεχυμένους, ὡς ὅμως ἐνόμισεν ὅτι γνωρίζει, ὅλοι οἱ χαρίαις τύποι ὅς τὰ βιβλία προσφάτως τῆ εἶχον ἀνακαλύψῃ.

Δ.

Τὴν ἐπιούσαν ἡ Ἰωάννα ἠγέρθη περὶ τὸν ὄρθρον. ἠνοιξε τὸ παράθυρόν τῆς, ὁ ἀήρ ἦν γλυκὺς καὶ ὁ οὐρανὸς καθαρὸς. ὁ ἥλιος ὑπέσχετο μίαν ἐκείνων τῶν τερπνῶν ἡμερῶν τοῦ χειμῶνος αἵτινες φαίνονται ὡς νὰ προμηνύωσι τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἔαρος. πλην τῶν ὑπηρετῶν ὅλοι ἐκοιμῶντο εἰσέτι εἰς τὴν οἰκίαν. ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ διασκεδάσῃ μέχρι τῆς ὥρας τοῦ προγεύματος ἡ νέα κόρη ἐνεδύθη τὴν ἀμαζουικὴν τῆς ἐσθῆτα, διέταξε καὶ ἠτοίμασαν τὸν τυρῶν ἱππον τῆς καὶ ἀνεχώρησε δρομώϊως, συνοδευομένη ἤδη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου ὅς τὴν ἠκολούθησεν ἐφιππος καθ' ἃς εἶχε λάβῃ διαταγὰς παρὰ τοῦ Ἰωσήφ μετὰ τὴν τελευταίαν ἱππασίαν τῆς παιδείας. ἐπέτα ἐκείνη ζωηρὰ καὶ ἐλφρά ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. ποτὲ δὲν εἶχεν αἰσθανθῆ ἑαυτὴν τόσον ἠσυχον καὶ τόσον εὐθυμον. διὰ τί; τὸ ἠγνοεῖ καὶ δὲν τὸ ἐξέταξε' κατὰ τινὰ ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Κοστ-Δὸρ παρετήρησεν ἐκείνη μακρόθεν τὸν Γεώργιον ὅστις ὄρθος καὶ ἀκίνητος ἐθεώρει μετὰ μελαγχολίας τὴν θάλασσαν, τὴν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἰκίαν ὡς κάτοπτρον. ἅς ἐξηγήσῃ ὅστις δύναιτο τὰς μαυνοίας τῶν νέων ἐκείνων καρδιῶν! οὐδεὶς τῶν ὑπηρετῶν εἶχεν ἰδῆ νὰ ἐξέλθῃ ὁ ξένος. εὐδυνάτο νὰ ὑποτεθῆ ὅτι μετὰ τὸν κάματον τῆς προτεραιίας ὁ Γεώργιος εἰσέτι ἀνεπαύετο' καὶ ὅμως, ἀγνοοῦσα πῶς, ἡ Ἰωάννα, ἀναχωρήσασα, ἦν βεβαία ὅτι θὰ τὸν συναπαντήσῃ, εἰς τὸν ἦχον τοῦ καλπάζοντος καὶ κληριάζοντος ἱπποῦ ὁ Γεώργιος ἐστρεψῆ τὴν κεφαλὴν καὶ εἶδε τὴν νέαν κόρην ἐρχομένην πρὸς αὐτὸν, ὠραία, ὑπερῆφανον καὶ χαριεσσαυ ὡς ἡ Ἀρτεμις τοῦ ἄγγλου ποιητοῦ. εἰς ἀπόστασιν τινῶν βημάτων ἀπὸ τοῦ ἀξιοματικοῦ ὁ ἱππος τῆς Ἰωάννης ὄρλώθη ἐκ τῆς σχεδὸν ἀνεπιστάτου θλίψεως τοῦ χαλινῶν, καὶ ἔμεινε ἔπειτα ἀκίνητος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπιστήσεως.

Μετὰ τὴν ἀμοιβαίαν ἐκφρασίαν τῶν εἰς τοιαύτας συναντήσεις ὀφειλομένων προσρήσεων — Κύρ Γεώργιε, εἶπεν ἡ νέα κόρη, βεβαίως εὐαρσιστεῖσαι μᾶλλον ἐπὶ καταστρώματος πλοίου παρὰ ἐπὶ ἐπιπέδου. καὶ ὅμως ἀν δὲν σοὶ ἀπήρσεν νὰ καλπάσῃς ὀλίγον μετ' ἐμοῦ, θὰ σοὶ προέτινον νὰ λάβῃς τὸν ἵππον τοῦ Ἰωάννου καὶ νὰ με συνοδεύσῃς. θὰ προεβαίνομεν μέχρι τοῦ Βιγνίκ καὶ θὰ ἐπεστρέφομεν ὁμοῦ εἰς τὴν οἰκίαν.

Μετὰ τούτους τοὺς λόγους, ὁ Ἰωάννης ὅστις πρὸ ὀλίγου εἶχε φθάσῃ τὴν νέαν κυρίαν του, ἀπέθη τοῦ ἱπποῦ, καὶ ὁ πλοίαρχος ἐπήδησεν ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου μετὰ τινος χάριτος' σχεδὸν δὲ ἀμέσως οἱ δύο ἱπποὶ προέβησαν συγχρόνως καὶ ἠκολούθησαν τὴν δίκην ταινίας ἐλκκοειδοῦς διαγραφομένην ἐπὶ τῆς ἀκτῆς στενὴν ἀπόδοσιν' ἡ Ἰωάννα παρετήρησεν ἐκ πρώτης ἀρχῆς ὅτι δι' ἀξιοματικόν τοῦ ναυτικοῦ ὁ Γεώργιος

ἦν χαριέτατος ἱππέδς, καὶ ὅτι ἔσον διὰ τὴν κομψότητα εὐδύνατο εὐκόλως νὰ τὴν διδάξῃ εἰς τὸν θεῖον της Ἰωάννην ἀφ' οὗ ἐκάλυπταν στιγμὰς τινὰς ἐν σιωπῇ, ἐβράδυναν τὸ ἄσπασμα τῶν ζώων των, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ συνομιλῶσιν. ἡ Ἰωάννα εὐδηγήθη ἀφελῶς τὴν ἱστορίαν τοῦ Κοετ-Δὸρ καὶ τὸν παράδοξον τρόπον δι' οὗ εἶχεν ἑνατραφῆ. σοβαρότερος καὶ μᾶλλον συνεσταλμένος ὁ Γεώργιος οὐδὲν εὐδηγήθη περὶ τῆς ζωῆς του. συνέπεσε δὲ νὰ ἔχῃσι τὰς αὐτὰς κλίσεις, τὰς αὐτὰς ὁρέξεις, τὰς αὐτὰς συμπαθείας. ἡ Ἰωάννα δὲν ἦν ὅλως ξένη εἰς τὴν Ἀγγλικὴν φιλολογίαν. ὁ Γεώργιος κατεῖχεν ὀλίγον τῆς γαλλικῆς φιλολογίας. ἐξέφεραν ἀμοιβαίως πρὸς ἀλλήλους τὰς ἰδέας των καὶ τὰ φρονήματά των. ἀναριθμητὰ εἰσι τὰ ἀρτιγενῆ πάθη εἰς ὅσα οἱ συγγραφεῖς συνήργησαν. αἱ καρδίαι συναντῶνται ἐν τῇ αὐτῇ συμπαθείᾳ, καὶ ὅ,τι δὲν τομῶσι νὰ ἐκφράσωσι μετὰ ξυ τῶν τὸ ψάλλει ὁ ποιητής.

Ἄφ' οὗ ἀνέβησαν ὕψωμα ἰκανῶς ἀναντες, ἐστάθησαν διὰ νὰ ἀναπνεύσωσιν οἱ ἵπποι των ἐπὶ ὄροσπεδίου ἀφ' οὗ φαίνεται μεγάλη ἑκτασις τόπου. ἡ θάλασσα ἀφ' ἐνὸς μέρους, ἀγροὶ σχοινοὶ καὶ ἐρύκη; ἀφ' ἐτέρου, ἐνταῦθα τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Βιγνίκ, ἐκεῖ κάτω ὁ ὀγκώδης πύργος τοῦ Κοετ-Δὸρ εἰς τὴν θείαν ταύτην, εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς προσόψεις ἐν ᾗ ἡ νέα κόρη ἔφηγε διὰ τῆς χειρὸς τὸν νευρώδη αὐχένα τοῦ πυρῆου τῆς, ὁ Γεώργιος ἀπέλυσε τὸν χαλιῶν ἐπὶ τοῦ τραχήλου τοῦ ἵππου του, καὶ περιέφερε περὶ ἑαυτὸν βλέμμα κατὰπληκτον καὶ σκεπτικόν. ἀπορήτασα διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ συνοδοιπόρου τῆς, ἡ Ἰωάννα τὸν ἠρώτησε τὸ αἴτιον.

Δυσκόλως δύναμαι νὰ σοὶ τὸ ἐξηγήσω, νέα κυρία, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, συστέλλων εἰς τὴν χεῖρα του τὸν χαλιῶν τοῦ ἵππου του. ἀλλὰ σὺ ἡ ἴδια δὲν ἐδοκίμασες ποτὲ τὸ ἔπερ ἐγὼ δοκιμάζω ταύτην τὴν ὥραν; δὲν σοὶ συνέβη ποτὲ νὰ στοχασθῆς ὅτι πρὶν ἐνδουθῆς τὸ ὄραϊον τοῦτο περιβάλλομα εἶχες ζῆση ἐπὶ ἄλλης γῆς καὶ ὑπὸ ἄλλους οὐρανοὺς; δὲν ὑπέρχουσιν ἀρώματα καὶ ἀρμονίαι ἐγείρουσαι ἐνίοτε ἐν σοὶ ἀναμνήσεις συγκεχυμένας μυστηριώδους τινος πατρίδος; βλεπούσά με κατὰπληκτον καὶ σκεπτικόν μοὶ ἐρωτᾷς τί συμβαίνει ἐν ἐμοί; ἔπερ θὰ συμβῆ ἐν σοὶ, ὄραϊα παιδίσκη, ὅταν θὰ ἴδῃς αὐτὸν τὸν οὐρανό. φαντάζομαι ὅτι γνωρίζω ταύτους τοὺς τόπους αὐτοὺς; βλέπω ἤδη κατὰ πρῶτον φαντάζομαι ὅτι ἡ ψυχὴ μου, πρὶν ζωογονήσῃ τὸ σῶμα ἔπερ κατοικεῖ σήμερον, περιεπλανήθη ἄλλοτε ἐπὶ τῶν ἐρήμων τούτων αἰγιαλῶν, ἐπὶ τούτων τῶν μεμνημένων τόπων... Δὲν ἀνέπνευσα ἤδη τῶ ὄντι τὰ δρυμῆ ἀρώματα αὐτῆς τῆς ἀγρίας φύσεως; ἐπρόσθεσεν εἰσπνέων μετὰ βραδύτητος τὴν ὁσμὴν τῶν ἐρυκῶν καὶ τῶν σπάρτων μεμιγμένην μετὰ τῶν ἀναθυμιάσεων τῆς θαλάσσης, καὶ ἤθιω, παράδοξον πρᾶγμα ἰσάκις εἶδον νὰ λευκαίνεται εἰς τὸν δρίζοντα αἰγιοῶδες ἀγνωστος, ἠσθάνθη τὴν καρδίαν μου πάλουσαν. καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου μακρύνοντας, ποτὲ δὲν ἐπληροῦσα εἰς ξένην γῆν, χωρὶς νὰ ἐπιθυμήσω νὰ γονυπετήσω παρρηθὺς καὶ νὰ τὴν ἀσπαζῶ περιπαθῶς, ὀνομάζων αὐτὴν μητέρα μου.

— Τὸν μυστηριώδη ἰκεῖνον τόπον ὃν ἐνθυμούμεθα δὲν πρέπει νὰ τὸν ζητῶμεν ἰδῶ κάτω, κύρ Γεώργιε, εἶπε σοβαρῶς ἡ νέα κόρη, ἀναπλωῦσα τὰ εὐσεβῆ μαθήματα τοῦ Ἰωσήφ.

— Βῖναι ἀληθές, κόρη, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεώργιος μετὰ θλίψεως· οἱ δυστυχεῖς καὶ οἱ ἐξόριστοι δὲν ἔχουσι πατρίδα ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ Ἰωάννα ἐνόησεν ὅτι θλιβερόν τι μυστικὸν ἔπερχεν εἰς τὴν τύχην τοῦ ξένου τῆς. δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, ἀλλὰ τὰ βλέμματά των συνητήθησαν, καὶ δταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ Κοετ Δὸρ, δεσμός ἀόρατος ὑπῆρχεν ἤδη μετὰξὺ ἐκείνων τῶν δύο ψυχῶν.

Ἡ παρουσία τοῦ Γεωργίου ἔδωκε νέαν ζωὴν εἰς τὴν οἰκίαν. τὰ γέματα ἔγιναν μᾶλλον ἐμφυχωμένα, αἱ συνομιλίαι χαροποῦνται συνετέμον τὰς ἐσπέρας. ὁ Γεώργιος πολλοὺς τόπους περιηγήθη, πολλὰ εἶδε, πολλὰ παρετήρησεν ὑπὸ φλέγμα κατ' ἐπιφάνειαν, ἔπερ θλίψιν πραγματικὴν κατὰ βάθος; ἐρυπτε καρδίαν γοργὴν εἰς ἐνθουσιασμόν, πνεῦμα ἔκκολον καὶ ἐνίοτε πρόσχαρον. κατὰ τὰς ἐνεργητικὰς ἐκφράσεις τοῦ Χριστοφόρου, ἦν Γάλλος ἐβραμμένος εἰς δέσμα Ἀγγλου. ἐν ἐκείνῳ ἄλλ' ὅμως ἡ διάχυσις καὶ ἡ εὐθυμία συνεκινῶντο μετὰ μακρὰς ἔξους οὐτολῆς καὶ μελαγχολίας. ποτὲ δὲν ὠμίλει περὶ ἑαυτοῦ. σπανίως ἐτίθετο εἰς τὴν σκηνὴν. εἰδειγέτο δὲ χαριέντως τὰς περιηγήσεις του εἰς μακρυνεὺς τόπους. ἂν καὶ νέος ἐτι, εἶχε πλεῖσθον εἰς ὅλας τὰς θάλασσας, καὶ εἶχε παραμείψῃ ὅλας τὰς ἠπείρους. οἱ πάγοι τῆς Νορβηγίας, οἱ αἰγιοῶδες τοῦ Βοσπόρου καὶ αἱ ὄχθαι τοῦ Ἰνδοῦ ἦσαν ἐπίτης συνήθη εἰς ἐκείνον ὡς εἰς τὴν Ἰωάνναν αἱ σκιλαδες τοῦ Ὀκεανοῦ αἱ ἐκτείνονται ἀπὸ τοῦ Κοετ-Δὸρ εἰς τὸ Βιγνίκ. ἰγνώριζε τὸν παλαιὸν κόσμον καθὼς ἐπίσης καὶ τὸν νέον κόσμον. εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὰ εἰρεῖπια τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου καὶ τὰ δάση τῆς νέας Ἀμερικῆς. ἔλεγεν ὡς ποιητῆς ὅ,τι εἶχεν ἴδῃ, ὅ,τι εἶχεν αἰσθανθῆ. εἰς ὅλα δὲ αὐτὰ τὰ διηγήματα τὸ ὄνομα τοῦ Ἀλβέρτου συνεμίγνυτο ἀκαταπαύστως, καὶ ἡ Ἰωάννα ἤκουεν ὡς κρημαμένη εἰς τὰ χεῖλῃ τοῦ ξένου.

Ἐπειτα ἤρχοντο αἱ παλαιαὶ περὶ Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας διενέξεις. εἰς τοῦτο κυρίως τὸ στάδιον ὁ Χριστόφορος καὶ ὁ Ἰωάννης ἐνημενίζοντο νὰ φέρωσι τὸν ξένον των. ὑπεστήριζεν ἐκεῖνος τὴν τιμὴν τῆς Βρετανικῆς σημαίας, ἀλλ' ὑπεδείκνυεν ὅτι ἡ καρδία του ἦν ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, ἠγάπα ὅλας τὰς δόξας τῆς, ἐσέθετο ὅλας τὰς δυστυχίας τῆς, καὶ σχεδὸν πάντοτε, ἀπ' ἐναντίας τῶν ἐλπίδων των, ὁ Χριστοφορος καὶ ὁ Ἰωάννης εὕρισκον ἐν αὐτῷ συνήγορον ἀντὶ ἀντιδίκου. ὁ Γεώργιος εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἀμφισβητήσεις εἰδείκνε κομψότητα σχημάτων, ὕψος ἰδεῶν καὶ εὐγλωττίαν ἀγέρωγον ἐξ ὧν ἐξήπτετο κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον ἡ φαντασία τῆς Ἰωάννης καθ' ὅσον δὲν τὴν εἶχον ποτὸς συνήθη εἰς τὰ τοιαῦτα.

Καθήμενος ἐμπροσθεν τῆς ἐστίας, ὁ Ἰωσήφ σπανίως ἐλάμβανε μέρος εἰς αὐτὰς τὰς συνομιλίας. ἔχων τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων του, τοὺς πόδας ἐπὶ τῶν κυρτωτῶν, ὑπὲρ ἄλλοτε τεθλιμένος καὶ σκεπτικὸς, παρετήρει ἀμοιβαῶς μετὰ μυστικῆς συναι-

υθῆσεως ἀθυμίας καὶ ζηλοτυπίας τὸν Γεώργιον καὶ τὴν Ἰωάνναν ἦτις εἶχεν ἤδη ὀφθαλμοὺς καὶ ὄρα διὰ νὰ βλέπῃ καὶ νὰ ἀκούῃ μόνον τὸν νέον ἀξιωματικόν. ἀμφοτέρω ἦσαν νέοι καὶ εὐειδεῖς καὶ ὁ δυστυχῆς Ἰωσήφ θεωρῶν καὶ τοῦτον καὶ ἐκείνην, δὲν ἠδύνατο νὰ μὴν αἰσθανθῆ συγκίνησιν θλίψεως καὶ φθόνου. ἔπαυσε πῶς νὰ μὴν πάσχη; ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ ξένος ἐκεῖνος διέβη κατὰ πρῶτον τὸ κατώφλιον τοῦ Κοετ-Δὸρ, μόλις ἡ ἀχάριστος εἶχε διὰ τὸν θεῖον τῆς λέξεις τινὰς εὐμενεῖς καὶ τινα εὐνοϊκὰ μειδιήματα. ὁ Γεώργιος τὴν ἀπερρόφα ὀλόκληρον, καὶ ὁ Ἰωσήφ ἦν ἠθῆ βασιλεὺς ἐκθρονισμένος ὑπ' αὐτὴν τὴν ἴδιαν στέγην ἐν ἧ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον εἶχε κρατήσῃ τὸ διπλοὺν σκήπτρον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς νοήσεως. φεῖ! ἡ θεὰ ἐκείνων τῶν δύο νέων καρδιῶν αἰτίνας ἤρῶντο χωρὶς νὰ τὸ ἐκφράζωσι καὶ ἴσως χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζωσιν ἀνεκάλυψεν εἰς αὐτὸν καθ' ὅλην του τὴν ἑκτασιν τὸ πάθος τῆς καρδίας του ὅπερ εἰσέτι ἠγγύει. τὸ ἐγνώριζε τέλος, τὸ μυστικὸν τοῦ παραδόξου ἐκείνου πάθους ὅπερ ἀπὸ τινος καιροῦ ἐτάραττε τὴν ἐγγήγορσιν του καὶ τὸν ὕπνον του, κατηγχυμένος καὶ ἄθλιος, γονυπετῶν πᾶσαν ἐσπέραν ἐμπροσθὴν τοῦ προσευχητηρίου του, ἐκεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ οὐρανοῦ. οἱ δὲ ἄλλοι δύο Λεγὸ οὐδὲν παρετήρουν οὐδὲν ὑπόπτευον. ὁ ξένος των τοὺς ἔτερπε, καὶ βλέποντες τὴν ἀνεψιάν των ἀναλαβοῦσαν τὴν εὐθυμίαν τῆς, ὁ Χριστόφορος καὶ ὁ Ἰωάννης, χωρὶς νὰ φοβηθῶσι τι περισσότερο, ἀνέλαθον τὴν ἀσφαλείαν των. παρίστων αὐτὰ καὶ οἱ τρεῖς, χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτεύωσι, τὸ πρόσωπον ὁ μὲν Ἰωσήφ ἐραστοῦ ἀπατηθέντος καὶ ζηλοτύπου, ὁ δὲ Χριστόφορος καὶ ὁ Ἰωάννης δύο συζύγων εὐπίστων καὶ τυφλῶν.

Ἐχρειάζετο ὅλη ἡ ἀπειρία ἦν εἶχον οἱ δύο ἐκείνοι ἄνθρωποι περὶ τοῦ ἐρωτικῆς πάθους οὐ μόνον διὰ νὰ μὴ θλίπωσιν οὐδὲν τῶν συμβαινόντων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ μὴ προβῶσιν, ἅμα μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Γεωργίου εἰς τὸ Κοετ-Δὸρ τὸ τί ἀναγκαιῶς ἐμελλε νὰ συμβῆ. καὶ, ἐεβίως, ἤρῶντο ἐκεῖνοι αἱ δύο καρδίαι. πῶς εὐδύνατο νὰ γίνῃ ἀλλῶς; πρὸ πολλοῦ ἡ Ἰωάννα ἦν θορὰ ἐτοίμη διὰ τὸν ἔρωτα. εἰσῆρχετο εἰς τὴν ἠλικίαν ἐκείνην καθ' ἣν ὁ ἔρως εἶναι ὡς φλόξ ἀνήσυχος ζητοῦσα νὰ κατασταθῆ. ἠγγίζεν εἰς τὴν ἐωθενὴν ἐκείνην ὥραν καθ' ἣν τὸ ξανθὸν σμῆνος τῶν ὀνείρων μας ἐπιπίπτει εἰς τὴν πρῶτην παρουσιαζομένην κυψέλην, καθ' ἣν ἀσπαζόμεθα ὡς ἄγγελον καταπάτντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς τύχης ἢ τῆς θείας προνοίας πεμπόμενον ὄν. ἠλικία ὄραϊα! ὄρα τῶν χριστῶ ἀριπαμένη! ἡ νεότης εἶναι ὡς δένδρον ἠνθισμένον ἐπὶ χεῖλους ὁδοῦ. ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ πρώτου ὑπὸ τοῦ κλάδου του καθήμενον ὁδοιπόρου τινάσσει τὴν δρόσον του, τὰ πλάσματα τῆς φαντασίας του καὶ τὰ ἀρώματά του.

Ἄρα, εἰς τὴν ἦν ἡ Ἰωάννα εὕρισκετο ἀκμὴν ὁ πρῶτος ἐρχόμενος θὰ εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ πιθανότητα τοῦ νὰ ἀπερρόφησῃ τὸν ὑπερχειλῆ ἐκείνον χυμὸν ὅστις ἐξήτει νὰ ἐκχυθῆ. συνέβη δὲ ὅτι ἡ εἰμαρμένη ἐδοθήθη αὐτὴν τὴν παιδα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν δνειροπολήσεων τῆς καὶ ἡ φαντασία τῆς οὐδὲν πλάσμα

εἶχε πλέον νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν ὀντότητα. οὐδὲν εἰλεπεν, οὔτε καθ' ἣ ἐπὶ σκηνῆς παραστάσεως ἦτις ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ποιητοῦ. ἡ Ἰωάννα νύξ, ἡ μανιώδης θάλασσα, τὸ τηλεόλον συμμιγνύον τὴν τρομερὰν καὶ πομπώδη φωνὴν του μετὰ τῶν μυκηθμῶν τοῦ κλύδωνος, φρεγάτα ἐξοκειλάσα πρὸ τοῦ αἰγιαλοῦ, ὀλόκληρον τὸ πλήρωμα καταβροχθισθέν ὑπὸ τῶν κυμάτων, ὁ πλοίαρχος μόνος ἀποσπασθεὶς ἄκων τοῦ ἐτοίμου νὰ τὸν καταπῆ βαράθρου, τοῦτο ἦν θαυαίως πλέον τοῦ ὅσου ἐχρειάζετο διὰ νὰ κινήσῃ καρδίαν φανταστικὴν καὶ νὰ τὴν διαθήσῃ ὑπὲρ τοῦ ἥρωος τοῦ τοιοῦτου δράματος. πρὸς ἐπισφράγισιν τῶν τοσοῦτων γοητειῶν ὁ ἥρωος ἐκεῖνος εἶχεν ἐν ἐκωτῷ ὄλον τὸ ξένον τῆς θέσεώς του. ἦν νέος, ἀτρόμητος καὶ γενναῖος, σοβαρὸς καὶ συνεσταλμένος, μελαγχολικός καὶ περιπαθῆς. τέλος πάντων, ὡς τόσα δελεάσματα νὰ μὴ ἦταν ἰκανὰ, ὑπῆρχεν ἐν τῷ βίῳ του θλιβερόν τι μυστικὸν ἔπερ τὸν περιεκύλυπε διὰ ποιητικῆς μυστηρίου καὶ εἶδε τὴν τελευταίαν διαγραφὴν εἰς τὴν ὁμοιότητά του μετὰ τῶν ὠχρῶν εἰκόνων ὅς αἱ νεάνιδες εἶδον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον ἀμυδρὸς εἰς τὰ δνειρά των. ἡ Ἰωάννα τὸν ἠραστή. καὶ πῶς νὰ μὴ τὸν ἐραστή; καὶ ἐκεῖνος ἀφ' ἐτέρου μέρους, ἀν μόνον δὲν ἦν ἀνάξιος νὰ ἐμπνεύσῃ τόσον ἄγιον ἔρωτα, πῶς εὐδύνατο νὰ μὴ τὸν συμμερισθῆ; πῶς εὐδύνατο, ἀπ' ἐναντίας πάσης λογικότητος νὰ μὴ ὑποκύψῃ εἰς τὸ θέλγητρον τῆς χάριτος καὶ τῆς ὠραιότητος; ἠραστήσαν ἀλλήλων χωρὶς νὰ τὸ στοχασθῶσιν, ἐξ ἀκαταμαχῆτου ἔλξεως, ὡς δύο εὐγενεῖς καρδίαι οἶαι ἦσαν.

Βίκοσάκις ὁ Ἰωσήφ ὅς ἠκολούθει δι' ἀνητύχου ὁμματος τὰς ἐν ἀγνοίᾳ ἀμαθίας τῶν νέων ἐκείνων ἐπὶ τοῦ πνεύματός των προόδους ἦλθεν εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ νὰ ἐρωτήσῃ τὴν ἀνεψιάν του, ἀλλ' ὁ φόβος μήπως ἐγγίξων τὴν καρδίαν ἐκείνην τὴν φωτίσῃ τὸν ἀπεμπόδιε πάντοτε ἠλπίζεν ἄλλως τε τὴν προσεχῆ ἀναχώρησιν τοῦ Γεωργίου, ἀλλ' ἐβδομάδες παρήλθον χωρὶς νὰ γίνῃ καθ' ὅλον λόγον περὶ τοῦτο. ἐξ αἰσθημάτων διακρίσεως ἔπερ καὶ αἱ ἦττον ἐξυδεκτικὲς φύσεις δὲν δυσκολεύονται νὰ ἐνοήσωσιν οἱ Λεγὸ ἀπέφυγον ἀκριβῶς πᾶσαν περὶ τοῦτο ἀναφορὰν, ἡ Ἰωάννα ἐν τῇ μέθῃ τῆς οὐδὲ τὸ ἐστοχάζετο, καὶ ὁ Γεώργιος ἐφαίνετο ὡς νὰ ἐλησμονήσῃ καὶ αὐτὸς ὅτι ἀπὸ μιᾶς ὥρας εἰς ἄλλην ὥρα νὰ ἀναχωρήσῃ. ὁ δὲ Ἰωσήφ ἐμέτρα τὰς ἡμέρας ἐναγώνιος καὶ ὑπῆγε πολλακίς κρυφίως εἰς Ἀγιον-Βριεῦκον διὰ νὰ πληροπορηθῆ ἂν ὑπῆρχεν ἐκεῖ πλοῖον μέλλον νὰ ἀναχωρήσῃ διὰ τὴν Ἀγγλίαν. δὲν τὸν ἐκίνει δὲ μόνον ἡ ζηλοτυπία. ἔτρεμεν ἐτι καὶ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν τῆς Ἰωάννης, καὶ ἐτρόμαζε δικαίως, φέρων κατὰ νοῦν τὴν τύχην τῆς παιδὸς ἐκείνης. συχνάκις εἶχε δοκιμάσῃ νὰ ἐγείρῃ τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν ἀδελφῶν του, ἀλλὰ κατὰ περιστάσιν οὐχὶ ἄνευ παραδείγματος μετὰξὺ τῶν συζύγων ἐρέθη ὅτι ὁ Χριστόφορος καὶ ὁ Ἰωάννης οἵτινες ἦσαν τόσον εὐερέθιστοι καὶ ζηλότυποι ὡς πρὸς τὴν ἀνεψιάν των προκατελήφθησαν εὐθὺς ἐκ πρώτης ἀρχῆς ὑπὲρ τοῦ μόνου ἀνθρώπου ὃς ἔπερεπε κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτοὺς δυσπιστίαν τινὰ καὶ εἶχον εἰς αὐτὸν τὴν πλέον

ἀφελή και ἀπόλυτον πίστιν, ὅπερ δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ἐμπιστοσύνην συζυγικήν.

Ἡ Ἰωάννα και ὁ Γεώργιος ἐξηκολούθουν ἄρα νὰ θλιέωνται κατὰ πᾶσαν ὥραν ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ· ὁ Χριστόφορος και ὁ Ἰωάννης οὐδὲν κακὸν ἐβλεπον εἰς τοῦτο. δὲν δυσηρεστοῦντο δεικνύοντες εἰς ἀξιώματικὸν τοῦ Ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ ὅποια ἦν ἡ φιλοξενία ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Γαλλίας, πρόσθε εἰς ἐνεκαλλωπίζοντο διὰ τῆς ἀνεψιάς των ὡς διὰ κοσμήματος διαλίθου ὅπερ ἐφιλοτιμοῦντο νὰ ἐκθέτωσιν εἰς θαυμασμὸν ξένου. ὀξυδερκέστερος, ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἐπέτηρει μεθ' ὑπόπτου ἐπαγρυπνήσεως. ἀλλὰ, ὅτι και ἂν ἐδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ, ὁ πτωχὸς νέος ἔχανε τὸν καιρὸν του και τὸν κόπον του. ἡ νέα κόρη εὐρισκε πάντοτε διὰ νὰ ἐκφύγῃ ἢ διὰ νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀθῶαν τινὰ πανουργίαν, πνευματώδη τινὰ πρόφασιν. ἂν τοὺς συνῶδευεν εἰς τὰς ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐκδρομαῖς των, ἂν ὁ ἀνεμος ἐψύχραινεν, ἡ Ἰωάννα παρετήρει εὐθὺς ὅτι εἶχε λησμονήσῃ τὸ σάλιόν της ἢ τὸν ἐπενδύτην της. ἂν ὁ ἥλιος κατέπεμπεν ἀκτίνας θερμὰς, ἐζήτει τὸ κάλυμμά της ἢ τὴν θολίαν (ὀμπρέλαν) της. και ὁ καλὸς Ἰωσήφ ἔτρεχεν εἰς τὸ Κοιτ-Δὸρ, και ἐπέστρεφε δρομαίως, κρατῶν ἢ σάλιον ὑπὸ τὸν θραχίονα ἢ θολίαν εἰς τὴν χεῖρα. ἀλλὰ μάτην ἔπαυσε νὰ ἴδῃ τὴν Ἰωάνναν και τὸν Γεώργιον. μάτην ἔκραζε και μάτην ἀντήχουν τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τῶν βράχων τοῦ αἰγιαλοῦ. αἱ δύο περιστρεφαὶ εἶχον πετάξῃ, και ὅταν τὸ ἐσπέρας ἐπανήρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν, ἂν ὁ Ἰωσήφ ἐδείκνυεν ὅτι ἤθελε νὰ συμβουλευσῇ τὴν παιδα, ἐκείνη διεμαρτυρεῖτο εὐθὺς, ἐθεθαίον ὅτι εἶχε περιμείνη τὸν Ἰωσήφ, τὸν ἐπέπληττε διότι δὲν ἐπέστρεψε, παροισπονεῖτο ὅτι ἐπαθε καταβροχὴν ἢ ἠλιοβολὴν ἐξ αἰτίας θεθαίως τῆς ἀμελείας του, ὄλον δὲ τοῦτο μετὰ τὸσου πνεύματος και μετὰ τῆς χάριτος, ὅστε ὁ Χριστόφορος και ὁ Ἰωάννης προσετίθοντο εὐθὺς εἰς τὸ μέρος της και ὁ Ἰωσήφ εὐρίσκετο καταδικαζόμενος παρά πάντων. κυρίως δὲ τὸν ἐθεσάνειον αἱ πρωϊναὶ ἐπιπλοὶ ἐκδρομαί. ἡ Ἰωάννα ἀνεχώρει μόνη κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Ἰθῶνος, ὁ Γεώργιος δὲν ἔλειπε ποτέ τοῦ νὰ εὐρίσκεται κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, και ὁ ὑπηρέτης ἔδιδεν εἰς ἐκείνον τὸν ἵππον του, ὃν ἐλάμβανεν ἔπειτα, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τῆς νέας κυρίας του. ὁ Ἰωσήφ ὅστις συνελάμβανεν ὑπονοίας διὰ τὴν ἱσπαίαν ταύτην, ἐστοχάσθη νὰ θλιήτῃ μίαν πρωϊαν νὰ συνοδεύσῃ τὴν ἀνεψίαν του ἀντὶ τοῦ Ἰθῶνος. ἡ Ἰωάννα συνήνεσεν εἰς τοῦτο χαριέντως και ἔδωκε τὸν θεῖον της νὰ καλπᾶσῃ ὀκτῶ λεύγας πρὶν τῆς ὥρας τοῦ προγεύματος. ὅστε ὅταν ὁ Ἰωσήφ ἐπέστρεψεν εἰς Κοιτ-Δὸρ, ἐδέησε νὰ τὸν ἄρῳσιν ἀπὸ τοῦ ἐρικπίου και νὰ τὸν καταθέσωσιν ἡμέρα ἐπὶ τοῦ μαλακωτέρου εἰς τὴν οἰκίαν εὐρισκομένου στρώματος. ἦν ἐκεῖνος κατακακομμένος, ἡρατισμένος και οὐδόλως διατεθειμένος νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δοκιμήν.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἀσπλαγχνος παῖς ἐνέπαιζε τὴν μεθ' ὅσης πλείστης περιπαθείας ἀφωσιωμένην ψυχῇν. ἀλλὰ τοιαύτη εἶναι ἡ ἱστορία ὄλων ἐκείνων τῶν νέων καρδιῶν. μόλις ἀρχίζουσι νὰ αισθάνωνται τὸ πάθος,

και πάντα τὰ λοιπὰ εἰς οὐδὲν λογίζονται. φίλοι, συγγενεῖς, οἰκογένεια, τὰ ἐρῶτερα φίλτρα, οἱ νομιμώτεροι δεσμοί, τὰ πάντα ὠχρῶσι και ἐξαλείφονται εἰς τὰς πρώτας λάμπεις τοῦ ἔρωτος. ἡ Ροσὴν θὰ ἐνέπαιζε τὸν κηδεμόνα της, και ἂν ἐκεῖνος ἦν ὁ ἄριστος τῶν πατέρων. ὁ ἔρωσ εἶναι τὸ πρῶτον κεφάλαιον τοῦ μεγάλου βιβλίου τῶν ἀχαριστιδῶν.

Ἄλλως τε δὲ και τίνα ἀνάγκην οἱ δύο ἐκεῖνοι νέοι εἶχον ὑποκρίσεων και μυστηρίων; ἐφοβοῦντο μήπως ὁ Ἰωσήφ φηράσῃ τὰ θλέμματα των ἢ τὰς ὀμιλίαις των; αἱ ὀμιλίαι των ἦσαν τειαυταὶ ὥστε ὁ ἄγγελος ὁ φύλαξ τῆς Ἰωάννης θὰ ἠγάλλετο ἂν τὰς ἤκουε. τὰ ἀμοιβαῖα των θλέμματα ἦσαν πάντοτε αἱ φαινομένη ἀκτίνας τῶν εὐγενῶν και ἑραίων ψυχῶν των. ὁ κόσμος ὀλόκληρος ἐδύνατο, χωρὶς ἐκεῖνοι νὰ αἰσχυρῶσιν νὰ τοὺς παρατηρῇ και νὰ τοὺς ἀκούῃ. πῶς ἐδύναντο νὰ εἴπωσι πρὸς ἀλλήλους ὅτι ἤρῳντο; οὐδεὶς ἐκείως τὸ εἶπεν ἐπὶ πρὸς αὐτόν. ἐβάδιζον ἡρέμα παρά τὰς ἀκτὰς, συνδιαλεγόμενοι περὶ ὄσων πραγμάτων ἐγνώριζον, εὐθυμοὶ ἐνίοτε, σοβαροὶ συνεχέστερον, ἡ Ἰωάννα ἐρειδομένη ἐπὶ τοῦ θραχίονος τοῦ Γεωργίου, και ἀμόφτεροι παραδιδόμενοι ἀφυλάκτως εἰς τὸ ἔκρον αὐτοῦς θέλητρον. τὸ συνθέστερον τέρμα τῶν μικρῶν ἐκδρομῶν των ἦν ἡ γωνία τῆς γῆς ἡ περιέχουσα τοὺς συντρέφους τοῦ Γεωργίου. ἡ Ἰωάννα εὐηρεστίτω ἀκούουσα ἐκείνον νὰ ὀμιλῇ περὶ τοῦ νέου ἐκείνου Ἄλβέρτου ὃν τοσοῦτον εἶχεν ἀγαπήσῃ και δι' ἂν και αὐτὴ ἢ ἰδία συνηθάνετο λύπη. ὅταν ὁ ἥλιος ἐθέρμαινε τὴν λεπτήν και χρυσιζουσαν ἄμμου τοῦ αἰγιαλοῦ, ἀπεσῶροντο εἰς μυστηριώδη τινὰ κόλπον, και ἐκεῖ, καθήμενοι πλησίον ἀλλήλων, ἐν ᾧ τὰ κύματα ἐξέπνεον εἰς τοὺς πόδας των, ἀνεγίνωσκον βιβλίον ὅπερ εἶχον φέρῃ μεθ' αὐτῶν και ὃ μετ' ὀλίγον ἔκλειον και ἀνελάμβανον τὰς συνομιλίαις των. τοιοῦτοτρόπως παρήρχοντο αἱ ἡμέραι των, και ἡ εὐδαιμονία τῆς Ἰωάννης θὰ ἦν ἀτάραχος ὡς ἦν και ἐλευθερά πάσης τύφσεως συνειδήτους, ἂν αἱ ζοφεραὶ μελαγχολίαι εἰς ἃς ὁ Γεώργιος ἐνίοτε παρῖδιθετο δὲν ἐπλήρουν τὴν καρδίαν της ἀκαταπαύστου προκαταλήψεως μεμ γμένης μετ' ἀνησυχίας και τρόμου. πολλὰκις ἰδοκίματε νὰ ὑπανεγείρῃ δι' ἐλαφρὰς χεῖρας τὸ κάλυμμα τὸ περισκιάζον τὴν τύχην τοῦ νέου ἐκείνου, ἀλλὰ πάντοτε εἰς μάτην, και διὰ νὰ μὴ φανῇ ἀδιάκριτος, ἡ Ἰωάννα ἐθιάσθη νὰ ἀποφασίσῃ οὐδέν νὰ μάθῃ περὶ τῆς ζωῆς ἐκείνης ἢ ἐπεθύμει νὰ γνωρίσῃ μόνον διὰ νὰ παρηγορῇ τὰς θλίψεις της.

Μίαν ἡμέραν ἐκάθηντο ἀμόφτεροι καθ' ὃν τρόπον προεῖπομεν, ἐπὶ τῆς ἄμμου ἐνὸς ἐκείνων τῶν μικρῶν κόλπων οὗς τὰ κύματα ἔσκαψαν εἰς τὰ πλευρὰ τῶν παρὰ τὸν αἰγιαλὸν βράχων. τὸ ἐαρ ἐπλησίαζε. ὁ ἀπρίλλιος εἶχεν ἐπιφανῆ πρὸ ὀλίγου. λευκὰ και ἱερῶνδρά μικρὰ ἄνθη ἀνεπτυγμένα ποῦ και ποῦ εἰς τὰ κοιλώματα τῆς πέτρας ἠγάλλοντο ὑπὸ τὰ θερμὰ φιλήματα τοῦ ἡλίου. τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν εἰς τοὺς ἀγρούς. ἡ γῆ ἀναγειώθητα ἐμίγνυε τὰ θερπὰ της ἀρώματα μετὰ τῆς τραχείας ὀσμῆς τῆς θαλάσσης. Ἡ Ἰωάννα και ὁ Γεώργιος συνηθάνθησαν ἐν ἀγνοίᾳ τὰς μαλθακωντικὰς ἐκείνας ἐπιβροδὰς. ἡ νέα κόρη ἦν οὐκ ἐπιτική, ὁ Γεώργιος σιωπηλὸς και τεταραγμένος. ἔβου-

κίμασαν νὰ ἀναγνώσωσιν, ἀλλὰ τὸ βιβλίον ἐξέπεσε τῶν χειρῶν των, και οὔτε ἐκεῖνος οὔτε ἐκείνη ἐστοχάσθησαν νὰ τὸ ἀναλάβωσιν. ἐκάθηντο τὸσον πλησίον ἀλλήλων, ὥστε ἐνίοτε ἡ κόμη τῆς παιδὸς ἦν ἐνίοτε συνέχεν ἢ αὐρα ἐφαυε τὸ πρόσωπον τοῦ βεβακχουμένου νέου. ἐριώπιαν. τὰ κύματα ἐρρίπτον πρὸ τῶν ποδῶν των τοὺς ἀργυροὺς κροσσούς των. ὁ Ἐκλειανὸς τοῦ; κατεβαυκάλει διὰ τῆς αἰωνίας ἀρμονίας του. ὁ ἥλιος τοὺς ἐπλημμύρει ἐκ χρυσοῦ και λάμψεως. ὁ περ ἐπρεπε νὰ συμβῆ συνέβῃ, πρὸ πολλοῦ ἀνθελευσθεῖσαι αἱ ψυχαὶ των συνεφύρθησαν. χωρὶς νὰ τὸ στοχασθῇ, ἡ Ἰωάννα ἔθεσε τὸ μέτωπόν της ἐπὶ τοῦ ὄμου τοῦ Γεωργίου. αἱ χεῖρας των συνητήθησαν, και ἐπὶ πολὺ ἔμειναν εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν ἄρῳνοι, ἀκίνητοι, θεβητισμένοι και πλανώμενοι εἰς τὸ αἰσθημα τῆς εὐδαιμονίας των.

Ἐν ἀποστάσει θημάτων τινῶν, ὀρθὸς ἐπὶ τῆς ὄχλης ὁ Ἰωσήφ τοὺς ἐθεώρει μετὰ θλίψεως και δι' ὀσμῆτος ζηλοτύπου. ἦσαν ἐκεῖνοι ἐκεῖ ἀμόφτεροι τὸσον νέοι, τὸσον ὠρατοί, ὡς διπλοῦν ἠθιμισμένον ἐαρὶ ἐφαίνετο ὡς ὁ ἥλιος νὰ τοὺς ἐθεώρει προσφιλῶς, ὡς ἡ αὐρα νὰ ἔχαιρεν ἐφαπτομένη αὐτῶν, ὡς οἱ ἄγροι, ἢ θάλασσα και πᾶσα ἢ φύσις νὰ συνηρῶν εἰς τὰς μακαριότητάς των· εἰς ταύτην τὴν εἰκόνα ὁ Ἰωσήφ ἠεθάνθη τὴν καρδίαν του σθενυμένην ἐντὸς τοῦ στήθους του. ἐκρυψε τὸ πρόσωπόν του μετὰ τῶν χειρῶν του και ὁ δυστυχὴς ἔκλαυτε.

Ἐν τούτοις ὁ ἥλιος ἤρχιζε νὰ καταβαίνει πρὸς τὸν ὀρίζαντα. ἡ Ἰωάννα και ὁ Γεώργιος ἠγέρθησαν και ἐπορεύθησαν τὴν ὁδὸν τοῦ Κοιτ-Δὸρ. οὐδὲ λέξιν ἐπρόφρον, μόλις τὰ θλέμματα των συνητῶντο ἐνίοτε, ἀλλ' εἶχον ἠδῆ συνηθῆσθῇ ἐπέστρεψαν βραδυποροῦντες, σιωπῶντες και ἀκροαζόμενοι τὴν ἄφωνον γλῶσσαν τῶν ψυχῶν των. ἀμόφτεροι ἦσαν ἀκτινοβολοῦντες ἐκ νέας ζωῆς. ἀλλ' αἴφνης, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Ἰωάννης ἡ καρδία τοῦ Γεωργίου συνεθλίθη, και τὸ μέτωπόν του συνενεφάρθη.

(ἀκολουθεῖ.)

ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ.

Ἡμέρα πένθους ἦν διὰ τὴν Ἑλλάδα καθ' ἣν ἀπεσπᾶσθησαν ἀπὸ τῶν κόλπων αὐτῆς και εἰς δουλείαν ἀπήχθησαν ὑπερόριον οἱ ἀγαπήτοι αὐτῆς υἱοί, οἱ μαρτυροῦντες περὶ τῆς ἀρχαίας δόξης και εὐφυίας της οἱ ἀνδριάντες ὄφτινες ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Παρθενῶνος ἐφαίνοντο ὀμιλοῦντες αὐτῇ περὶ τοῦ μεγάλου τῆς πατριδῶντος, και ὡς ἐγγυήσεις μέλλοντος ἐν αὐτῇ δι' αἰῶνων ἐναπομείναντες. Ἄλλὰ θὰ παρεμνηθεῖτο ἴσως τοῦ Φειδίου ἢ μῆτηρ, ἂν ἐγνώριζεν ὅποιας ὑποδοχῆς ἔλαχον οἱ ἀγαπητοὶ της ἐξόριστοι, ὅτι ἀντὶ τοῦ γλαυκοῦ οὐρανοῦ της, ὑπ' ὃν ὄμως τοὺς περιύβριζε και τοὺς ἠκροτηρίαζεν ἢ θερβαρότης και ἡ ἀμάθεια, τοὺς καλύπτει χυμοῦς ὄροφος, και τοὺς ὑπεδέχθη

ἀνάκτορον εἰς βασιλεῖς φθνητῶν, ἔπου δέχονται τῶν ἰθῶν τὰς εὐφημίας και τοῦ θαυμασμοῦ τὸ θυμίαμα.

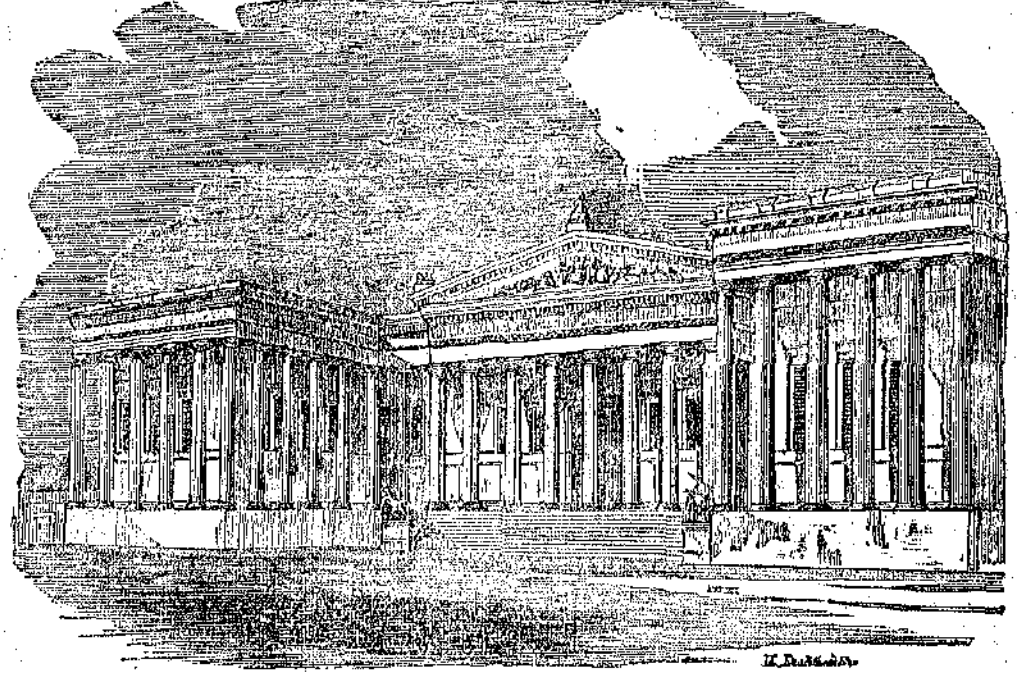
Τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον, τὸ λαμπρὸν αὐτῶν καταγωγίον, συνέστη κατ' ἀρχὰς ἐξ ἰδιωτικῶν προσπαθειῶν, διότι ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ πάντα ὑπ' ἰδιωτῶν και δι' ἰδιωτῶν γίνονται, παρά δὲ τῆς κυβερνήσεως ἀπαιτεῖται μόνον ἐπιτήρησις και πρόνοια ὅπως μὴ κωλύηται ἡ ἰδιωτικὴ δραστηριότης. Πρὸ μιᾶς ἑκατονταετηρίδος ὁ πατὴρ Ἰωάννης Σλόανος εἶχε σχηματίσει λαμπρὸν συλλογὴν βιβλίων, ἀντικειμένων φυσικῆς ἱστορίας, και καλλιτεχνημάτων ὅρισε δὲ ἐν τῇ διαθήκῃ του νὰ πωληθῇ αὐτὴ εἰς τὸ δημόσιον μετὰ θάνατόν του ἀντὶ 20,000 λιτρῶν (660,000 δραχμ.), ἂν συγκατανύῃ και ἡ κυβέρνησις. Ἡ ἀγορὰ αὐτὴ ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῶν βουλῶν ἐν 1753, και συγχρόνως ἠγοράσθη και πρῶτη συλλογὴ χειρογράφων, ἢ τοῦ Ἀρλέν, και προσετέθη εἰς αὐτὰς ἡ ἐπὶ Γουλιέλμου τοῦ Γ'. τῷ δημοσίῳ δωρηθεῖσα Κοτταϊανὴ βιβλιοθήκη, ἣτις ἐκεῖτο ἐν Οὐεσμιντέρω, ὁ δὲ βασιλεὺς Γεώργιος ὁ Β'. προσεδιωρῆσατο τὴν ἰδίαν αὐτοῦ βιβλιοθήκην, ἣς ἡ συλλογὴ εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ Ἐρρίκου τοῦ Η'. Καὶ ἡ κυβέρνησις πορισθεῖσα διὰ λαχείου 3000,000 δραχμῶν, ἀπέτισεν ἐξ αὐτῆς τὴν τιμὴν τῶν συλλογῶν, και ἠγόρασε ἰδιωτικὴν οἰκίαν ἐν ἣ κατέθεσε τὸ ἔκτοτε κληθὲν Βρεταννικὸν μουσεῖον, ἀνοίξασα εἰς τὸ δημόσιον κατὰ πρῶτον ἐν ἔτει 1759 τὸ μέρος αὐτοῦ τὸ περιλαμβανὸν τὰ βιβλία και τὴν συλλογὴν τῆς φυσικῆς ἱστορίας. Τὸ δ' ἀρχαιολογικὸν τμήμα ἠνεώχθη μόνον ἐν 1807, ἀφοῦ ἐν 1772 προσέλαβε τὰ ρωμαϊκὰ ἀγγεῖα και τὰς ἀρχαιοτήτας τοῦ Ἀμιλτῶνος, και ἐν 1805 τὰ μάρμαρα τοῦ Γουλιέ. Ἐγένετο δὲ εἰς ἐγκύχημα τῆς Ἀγγλίας τὸ κατὰστημα τοῦτο, και ὑπερέβη πάντα τὰ ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ κατ' ἀξίαν και φήμην, ἀφ' ὅτου ἐν 1815 και τοῦ; μετὰ ταῦτα χρόνους ἔλαβε τὰς ἀνεκτιμήτους συνεισφορὰς τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἀσίας και τῆς Αἰγύπτου. Τότε ἐκρίθη ἀνεπαρκὲς και ἀνάξιον τῶν πολυτίμων συλλογῶν τὸ περιέχον αὐτὰς οἰκοδόμημα, και ἐν ἔτει 1825 ἐτίθησαν τὰ θεμέλια τῆς νέας μεγαλοπρεπεστάτης οἰκοδομῆς, ἣς τὸ σχέδιον ἔδωκεν ὁ ἀρχιτέκτων Γ'. Μίρκης. Τὸ μέτωπον αὐτῆς ἀποτελεῖ στοὰν Ἰωνικὴν δωδεκάστηλον μετὰ δύο προεχόντων πτερῶν, ἐχόντων πλαγίως και κατὰ μέτωπον ἀνὰ ἑξ ὀμοίους Ἰωνικοὺς κίονας ὥστε ὁ ἀπέναντι τῆς κεντρικῆς αὐτοῦ εἰσόδου ἰστάμενος, βλέπει πολυτελεστάτην σιερὰν εἰκοσιδύω ὀρειῶν κίωνων ἀναπτυσσομένην ἐμπρὸς του. Ἡ μέση δὲ στοὰ ἐπιστέφεται δι' ἀετώματος, ἰκοσμοῦσιν ὠραῖα ἀγάλματα, και τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς μία τῶν ἐντελεστάτων ἀπομιμήσεων τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαιότητος, ἂν δ' ἀπὸ πενήτηντα μυριάδας καπνοδόχως ἀποσπεόμενος κακνὸς τῶν γαιανθράκων δὲν τῶ εἶχε, πρὶν ἀπαπερατωθῇ ἐτι, δώσει τὸ χρῶμα ξυκαροῦ ἀνθρακίως.

Μεγαλοπρεπεστάτη θύρα δρυῖνη, πρὸς νότον ἐστραμμένη, ἄγει εἰς εὐρὴν πρόδομον, δωρίου θυμῶν, ὑπόστυλον, και πλουσίως κεκοσμημένον διὰ γραφῶν και γλυφῶν ἀπ' αὐτοῦ δὲ θύραι ἀνοίγονται δεξιῶς

και ἀριστερῶς πρὸς τὰς διαφόρους τοῦ Μουσείου αἰθούσας. Ἡ πρώτη ἀριστερῶς φέρει εἰς αἴθουσαν, ἐν ἣ προσωρινῶς κατετέθησαν τὰ μάρμαρα τοῦ Ἰών λιῦ, τὰ ἀποτελέσαντα τὸν πρῶτον πηρῆνα τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, περιλαμβάνοντα δὲ τινὰ πολυῶν ἀξία ἀνάγλυφα, τὰ πλεῖστα γλυφίδος χρόνων ῥωμαϊκῶν. Δι' αὐτὰ παρασκευάζεται ἤδη δωμάτιον ἰδιαίτερον.

Ἐκείθεν μακρὰ καὶ ὠραία σταῖα ἀγεί εἰς ἄλλην εὐρύχωρον αἴθουσαν, ἐν ἣ κείνται ἐπιτοῦν ἀτάκτως, καὶ ἐπίσης προσωρινῶς, μέχρι καταρτισμοῦ τῆς προσωρινῆς αὐτῆς θέσεως, διάφορα καλλιτεχνήματα, ἰδίως τῆς Ἑλληνικῆς γλυπτικῆς, ἐκ διαφόρων συλλογῶν λι-

ναῶν τῶ Ἐπικουρίου Ἀπόλλωνι, τὴν οἰκοδομήν αὐτοῦ εἰς τὸν περιφθόρον ἀρχιτέκτονα τοῦ Παρθενῶνος, τὸν Ἰκτινον, ἐμπιστευθέντες. Ἄλλ' ἀρ' ἔτου ἢ πολυθρία ὑπεχώρησεν ἐν Ἑλλάδι εἰς τὴν ἀληθῆ θρησκείαν, καὶ τὸν πληθυσμὸν κατηνάλωσεν ἡ δουλεία, ἔκτοτε ἐγκατελείφθη, καὶ μετ' ὀλίγον ἐλησημονήθη ὁ ναὸς αὗτος εἰς τὰς ἐρήμους, ὅπου τὸν ἀπῆλθα μόνον τὸ παρικτάμενον ὄργανον, ἢ ὁ θηρευτῆς ὁ δῶκων εἰς τὰ δάση τῆν ἐλαφὸν ἢ τὸν λύκον, καὶ οἷον τὸν χρόνον εἶχεν ἀσθενῆ καὶ μόνον ἀντίπαλον. Ἐν ἔτει 1811 ὅμως, ἑταιρία φιλαρχαίων, συγκειμένη ἐξ Ἀγγλῶν καὶ Γερμανῶν, περιτρεχούσα τὴν Ἀρκαδίαν, ἐξεπέλαγῃ ἀπαντήσαντα ἐν μέσῳ αγρίων κρημνῶν καὶ δρυμῶν ναὸν περικαλλίστα-

Ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις τοῦ Μουσείου.

σθέντα. Μεταξὺ δ' αὐτῶν ὡς μάλιστα ἀξία λόγου ἐκκρίνονται περιφθόρον ἀγάλματ' Ἰακώρου μεθύοντος, Ἐρμῆς ἐπὶ βράχου κοιμώμενος, Ἄρτεμις ἢ νόμφη ἀνεκασμένη, Ἀρκάδιον εἰς ἐλαφὸν μεταβαλλόμενος, καὶ σκαρπτόμενος ὑπὸ τῶν κυνῶν αὐτοῦ, νῆος δάκνων ἀνδρὸς βραχίονα, σύμπλεγμα τοῦ Μίθρα θύοντος ταύρον, ὡραία κολοσσαϊκὴ κιθαλὴ Ἀθηναῶν, καὶ κιθαλὴ Ὀμήρου, Σφοκλέους, Ἐπικουρίου, Πινδάρου, καὶ προσέτι πολλὰ ὠραία τέχνης ἀνάγλυφα.

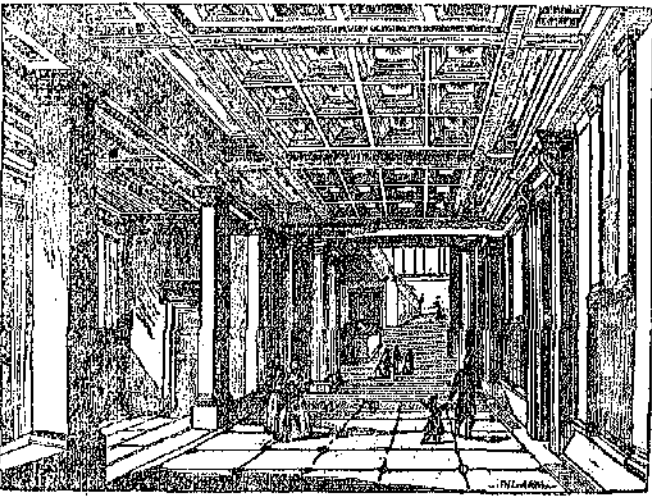
Ἀριστερῶς τῆς κεντρικῆς ταύτης αἰθούσης ὑπάρχει τετραγώνον δωμάτιον, περιέχον ἐπιτελεργήματα δι' ὧν τὴν κτήσιν καυχᾶται ἡ Ἀγγλία, δι' ὧν δὲ τὴν πηραγωγὴν καυχᾶται ἡ Ἑλλὰς δικαιότερον. Ταῦτα εἰσι τῆς Φιγαλείας τὰ μάρμαρα. Ἐπὶ τραχείας κορυφῆς τοῦ Κοτυλίου ὄρους, κατὰ τὰ μεθόρια τῆς Ἀρκადίας καὶ Μεσσηνίας, εἰς χωρίον ἐπισημασμένον ἐπὶ τῆς βαθείας φάρακος τῆς Νιδάε, θάττοι δὲ τὸ πάλαι καλούμενον, οἱ Φιγαλιεῖς, ἀπὸ δεινῆς νόσου σθέντες ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἀνήγειραν

τοὺς σχεδὸν δλόκληρον, καὶ ἐράμειλλον τῶν ἐμπροσθέντων ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις. Περὶ αὐτὸν δὲ ἀνασκάψασα, εἶρε παρ' ἐλπίδα ἐν μέσῳ τῶν ἐρείπειῶν τοῦ δλόκληρον τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ζωοφόρον, εἰκοσιθῦν τμήματα μαρμάρου λευκοῦ, εἰργασμένα ἀναμφοισθητικῶς ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν Ἀθηναίων καλλιτεχνῶν, οἵτινες ἐκόσμησαν τὸν Παρθενῶνα δι' ἀμιμήτων γλυφῶν, καὶ παριστῶντα κενταυρομαχίαν καὶ Ἀμαζωνομαχίαν, μετὰ τῶν προστατῆδων τοῦ ναοῦ Θεοτήτων, τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἡ Ἑλλὰς τότε δύναμιν δὲν εἶχεν ὅπως ἀντιπῆ διαρπαζομένη, οὐδὲ φωνῆ ὅπως ἀδικουμένη δειμαρτυρηθῆ, καὶ οἱ ἐπιφανέστεροι τῶν φίλων τῆς τῆν ἐθιῶρου ὡς ἐνδοξον νεκρῶν, ἐφ' ἧς οὐδέποτε ἐμελλε νὰ λάμψῃ ἀναστάσεως πλεον ἡμέρα. Ἡ ἑταιρία ἐπομένως ἔλαβε τὰ ἀνασκαφέντα ὡς ἀναμφοισθητικῶν αὐτῆς κτήμα, καὶ μετακομίσασα αὐτὰ εἰς Ζάκυνθον, τὰ ἐπώλησεν ἐν 1814 εἰς τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν. Ἐκτὸς δὲ τῶν γλυφῶν τούτων, καὶ τινῶν ἀρχιτεκτονικῶν τμημάτων τοῦ αὐτοῦ

ναοῦ, ὅν κιονοκράνων καὶ κεράμων, κείται ἐν τῷ αὐτῷ δωματίῳ καὶ ἄλλη ἀμιμήτος σκιρὰ ἀναγλύφων, ἡ ζωοφόρος τῶν περιφθόρου Μαιτωλίου τῆς Ἀλικαρνασσοῦ, ἐνὸς τῶν ἐπιτῶ θαυμάτων τοῦ κόσμου, εἰς αὐτὴν τὴν γλυπτικὴν ἐπικόσμωσιν ἠργασθησαν οἱ ἐπὶ Φιλίππου περιφθότεροι καλλιτέχνηται τοῦ Ἀττικῶ ἐργαστηρίου, ὁ Τιμόθεος, ὁ Λιωγάρης, ὁ Βρύαξ, ὁ Σκόπας ἢ καὶ αὐτὸς ὁ Πραξιτέλης. Τὰ ἀνάγλυφα ταῦτα, παριστῶντα Ἀμαζωνομαχίαν, εἶχον ἐντετυγισθῆ ὑπὸ τῶν ἱπποτῶν τῆς Ρόδου εἰς τὸ μέρος τοῦ φρουρίου τῆς Ἀλικαρνασσοῦ τὸ ἀφορῶν πρὸς τὴν θάλασσαν, καὶ μόνον ἐν ἔτει 1846 ἐκλήθη καὶ Ἰαθιν αὐτὰ δωμάτιον ἀπὸ τὸν Σουλτᾶνον ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς Μεγάλῃς Βρεταννίας.

λίθους ὅσοι ἔκειντο διεσπαρμένοι κατὰ γῆς ἐπὶ τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων, δὲν ἐδίωτασε νὰ κέρσῃ διὰ πρῶτον τὰ ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος ἀπαίλων ἀθικτα διατρηθέντα κοσμήματα, καὶ ν' ἀφῆσῃ ἐπὶ τῶν πλειῶν αὐτοῦ χαινούσας πληγὰς, αἵτινες θέλουσιν ἰσαεὶ ἐλέγχει τὸν ζῆλον αὐτοῦ, σκληρότερον ἀναδειχθέντα τοῦ χρόνου καὶ διεβαρώτερον τῶν βαρβάρων. Τὰ μάρμαρα ταῦτα ἐπώλησεν ὁ Λ. Ἐλγιν ἀντὶ 35000 λιρῶν (100000 δραχμῶν) εἰς τὸ Βρεταννικὸν μουσεῖον· συνίστανται δὲ εἰς 16 μετόπας, παριστῶσας κενταυρομαχίας καὶ ἀρπαγὰς γυναικῶν ὑπὸ κενταύρων, 74 τμήματα ζωοφόρου, παριστῶντα διαφόρους σκηνὰς τῆς Παναθηναϊκῆς πομπῆς, καὶ 10 ἀγάλματα θῶν ἐκ τῶν αἰτωμάτων, ἐργασίας ἀπαραμίλλου. Ἡ ζωοφόρος καὶ αἱ μετόπαι εἰσὶν ἐντετυγισμέναι περὶ τὸ δωμάτιον

Τρεῖς ἄλλαι γλυφαὶ ἐκ τῶν περιεχομένων ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ εἰσὶν εἰς μέγαν βαθμὸν ἀξιοσημείωτοι ἢ μία ἐξ αὐτῶν, θαυμάσιον ὡς ἀληθὲς ἀριστούργημα, εἶναι λίθινον ἀπομίμημα τοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις περιφθόρου Δικωβόλου τοῦ Μύρωνος, εὐρεθὲν εἰς τὴν Ἰβουρτινὴν ἐπαυλιν τοῦ Ἀδριανοῦ. Αἱ δ' ἄλλαι

Ὁ πρόδρομος.

τοῦτο μετὰ πολλῶν ἄλλων ἀξιοκρίτων ἀναγλύφων, ἐν εἰς πέντε εἰσὶν ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς ἀπτερεύ Νίκης, καὶ μετὰ 27 ἐπιγραφῶν. Τὰ δὲ ἀγάλματα εἰσὶ συμμέτρως τετομημένα ἐπὶ ὑψηλῶν ἐσθῆρων κατὰ τὸ μέσον τοῦ δωματίου, καὶ μετ' αὐτῶν καὶ πολλὰ ἄλλα ἐξόχου ἐργασίας ἀρχιτεκτονικῆς ἢ γλυπτικῆς τμήματα, ἐν εἰς μᾶ-

ῶνα παριστῶσιν, ἢ μὲν ἐξαισίως ὠραίων προτομῶν Ἀφροδίτης, ἢ δὲ Ἀριάδην θύρον εἰς τὸν ὄμιον. στυλοφύλῃ δ' εἰς τὴν μίαν χεῖρα κρατοῦσαν, καὶ πρὸ τῶν ποδῶν ἔχουσαν πάρδαλιν.

Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ δωματίου - ἔλος διατρηθῆναι ἐκμαγεῖα τῶν ἀρχαϊκῶν μετοπῶν τοῦ ἐν Ἀγρίνῃ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς, μετὰ τῶν ἀγαλμάτων αὐτοῦ, αἵτινα εἰσὶν ὁ μέγιστος πλοῦτος τῆς Βουαρικῆς γλυπτοθήκης· προσέτι δὲ προπλάσματα τοῦ Παρθενῶνος οἷος ἦν μετὰ τὴν ἐν 1687 συμβῆσαν ἐκτροσεκορῆσιν, καὶ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ὅλος ὑποτίθεται ὅταν ἦτον ἀνέπαρος.

Ἄλλ' ἡ δόξα τοῦ Βρεταννικοῦ μουσεῖου εἶναι τὸ ἐπόμενον δωμάτιον, πρὸς ὃ ἀγεί πρόδρομος, κοσμοῦμενος διὰ τῶν ῥηλικῶν λαρινῶν ἐκ γῆς ὀπτή; καὶ δι' ἐνὸς κολοσσαίου μαρμαρινῶ ἀγγείου. Περιέχει δὲ τὸ δωμάτιον τοῦτο τὰ λεγόμενα Ἐλγίνα μάρμαρα, ἧτοι τὰ ἀνάγλυφα καὶ ἀγάλματα, δια κατὰ τὰς ἐμπειύσεις καὶ τὰ διαγράμματα τοῦ Φιδίου, ὑπὸ τῶν ἀριστῶν Ἀθηναίων καλλιτεχνῶν ἐργασθέντα, περιεκόσμουσαν τὸν Παρθενῶνα, καὶ ἀναδείκνουν αὐτὸν ὑπερτατοῦ καὶ ἀμείψτου τέχνης ὑπόδειγμα. Ὁ Ἀόρδος Ἐλγιν, πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας ἐν Κωνσταντινουπόλει, παρατίνας τὴν ἐνοσίαν ὀθωμανικῶν σερμανίω, χορηγηθέντος ὑπὸ τὴν ἐπιβροχὴν πολιτικῆς ἀνάγκης, καὶ ἐπιτρέποντος αὐτῷ νὰ λάβῃ ἐξ Ἀθηνῶν τοὺς γλυπτοῦτε

λίθια περιεργίας ἀξίος εἶναι ὁ κολοσσαῖος Νίκης ἐκ τοῦ χορηγικοῦ μνημείου τοῦ Λυσικράτους (τοῦ κινῶν λεγόμενου φανῆρι τοῦ Διογένητος), ἡ Θέμις ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ραμνεῶντος, καὶ ἡ Κερκύτις ἐκ τοῦ Ἐρεγθίου.

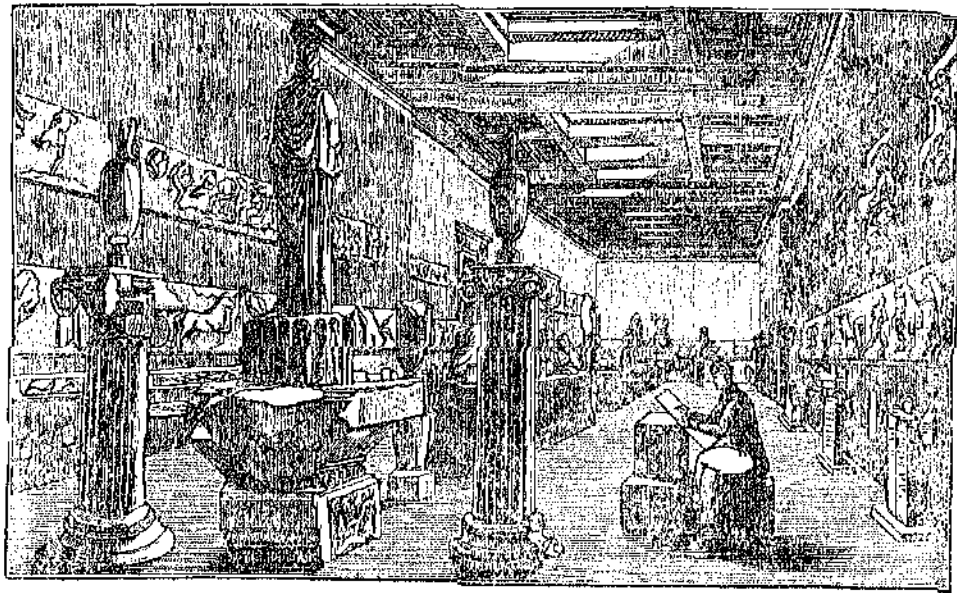
Ἐκτὸς τῶν ὀνομάτων τούτων εὐρεῖα ἀναθήρα εἶρε εἰς τὴν ἀνώτερον ἔσορον, ἔπου ἐν ἐνματίον περιέχει κλεισίαν συλλογὴν ὀραγαλικῶν ἑλληνικῶν καὶ ῥωμαϊκῶν ἐργῶν, κυρίως ἐξ Ἡρακλείου καὶ Πομπηίας, ἀγορασθεῖσαν ἐν 1772 παρὰ τοῦ Γουλιέλμου Ἀρμυλιῶνος. Ἐν αὐταῖς μάλιστα προσοχῆς ἀξία εἰσὶ τρεῖς διὰ ἀγάλματα, ἐν τοῦ Φιλησίου Ἀπόλλωνος τοῦ Σικωνίου Κανάχου, καὶ διάφορα ἀγγεῖα ἐξαισία τῆν καλλοῦ καὶ τὸ μέγεθος. Μετὰ τὸ δωμάτιον δὲ τοῦτο ἐκτείνονται ἄλλα, περιέχοντα τὸ κεραμολογικὸν μουσεῖον, συνιστάμενον κατὰ πρῶτον λόγον ἐξ ἀναμφοιστικῶν ἀγγείων τῆς Τυρρηνίας, ὧν αἱ ὄραται γραφαὶ εἰσὶν αὐτότερον ἢ Ἑλληνικαί, καὶ ἀναφέρονται ἢ εἰς βακχικὰς ἢ εἰς ἀγωνιστικὰς παραστάσεις, ἢ εἰς γνωστὰς σκηνὰς ἐκ τῶν ἐπιτῶν τοῦ Ὀμήρου ἢ ἐκ τῶν τρογυκῶν, ἢ τῆλος εἰς ἱστορικὰ ἐπεισόδια. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄγγείων τούτων διαπρέσει μάλιστα τὸ Πορτλάνδιον, ἐκ κωνοῦ ἔβελου κατεσκευασμένον, μετ' ἐξαισίως ἐπιγράμμετων λευκῶν ζυθίων. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἀνθρώπος κακότροπος ἢ φρενοβλαβῆς, εἰσελθὼν εἰς τὸ μουσεῖον κατὰ

συνέτριψε χαιρεκάκως εις μύρια τρίμματα. Ἄλλὰ μετ' ἀκατανόητου φιλοπονίας καὶ ἐπιδειξίτης συνακλήθη ἔκτοτε εἰς τρόπον ὥστε ὁ μᾶλλον γεγυμνασμένος ὀρθαλμὸς δὲν δύναται νὰ ἐνοήσῃ τὴν συμφορὰν. Ἐντὸς τῶν αὐτῶν δωμάτων διατηροῦνται καὶ πολλοὶ ἑκατοντάδες ἐπιγεγραμμένων λαβίδων ἀμφορέων, καὶ προσετι δακτυλιόλιθοι καὶ διάφορα χρυσὰ καὶ πολυτίμητα μακροσμήματα. Ἐν δὲ εἰς αὐτῶν περιλαμβάνει τὴν πλοῦσιωτάτην νομισματικὴν συλλογὴν.

Ἄντικρυ δὲ τῆς εἰσόδου τῆς κεντρικῆς αἰθούσης ἐν τῷ προσεγγίῳ ὀρόφῳ, ἐντὸς μεγίστης ἀβύσσου, καὶ ἐντὸς δύο προσετι αἰθουσῶν τοῦ ἄνωτέρου ὀρόφου, εἰσι κατατεθειμέναί αἱ αἰγυπτιακαὶ ἀρχαιοτάτες, προσελθούσαι ἐκ συλλογῶν τῶν Κ. Σάλτ καὶ Σῶμς καὶ τοῦ

στηριότητος προϊόντα εἰσι τὰ ἐσχάτως κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Εὐρώπην γνωσθέντα καλλιτεχνήματα ταῦτα, τινὰ ἐξ αὐτῶν εἰσὶν ἀνάγλυφα, ἄλλα ἀγάλματα, φέροντα πολλακίς χρώματα ζωρὰ, καὶ ἐπίτοιτε ἐλέγχοντα ρυθμὸν αὐστηρὸν καὶ ἀρχαϊκόν, ἀντάξιον τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἀμίσως προσδοκούμεντος τὸν Φειδαϊκόν. Τινὰ εἰσι τάφοι εἰς σχῆμα κολοσσεταιῶν πυραμίδων, ὧν τὰ πλευρὰ καλύπτουσι ἐπιγραφαὶ ἐκ μεγίστων καὶ καθαρωτάτων γραμμάτων τῆς ἐγχωρίου, εἰς τὴν ἀγνώστου γλώσσης. Πολλὰ τῶν γραμμάτων τούτων εἰσὶν αὐτὰ τὰ Ἑλληνικὰ, ἄλλα δὲ ἐντελῶς διαφέρουσι. Τινὰ τῶν μνημείων ἔχουσι ἐπιγραφὰς διγλώσσους ἐν μάλιστα ἔχει ὑπὲρ τὴν Λυκτικὴν ἐπιγραφὴν ἐν τετραστίχῳ ἑλληνικόν, μνημονεύον ἰὸν ἐπὶ Κῆρου

Τὸ ἐγγίνιον δωμάτιον.

Κ. Βιλκιντῶνος, κολοσσοὶ σκληροτάτου πυροποικίλου θεοὶ τερατώδεις, σφίγες γιγαντιαῖαι, λάρακες ἐξωθεν καὶ ἐσωθεν ὑπὸ ἱερογλύφων κεκαλυμμένοι, καὶ τὸ πᾶντων πολυτιμώτατον μνημεῖον, ὁ λίθος τῆς Ῥοσέτης, μέλαινα πλάξ, ἣτις περιέχουσα τρίγλωσσον τιμητικὸν ψήφισμα ὑπὲρ Πτολεμαίου τοῦ ε', δι' ἱερογλυφικῶν, ἱερατικῶν καὶ ἑλληνικῶν χαρακτήρων γεγραμμένην, παρέτεχε τὴν πρώτην λύσιν τοῦ μυστηρίου τῆς ἱερογλυφικῆς γραφῆς.

Πρὸ τῆς εἰσόδου δὲ τῶν ἑλληνικῶν αἰθουσῶν ἀριστερῶς τοῦ προδόμου, δωμάτιον τετράγωνον περιλαμβάνει συλλογὴν ἣτις, ἀνδρῶν ὑπῆρχον τὰ Ἑλγίνια μάρμαρα, ἔπρεπε νὰ κληθῇ πασῶν πρωτίστη καὶ περιεργωτάτη. Αὕτη εἶναι ἡ τῶν Λυκτικῶν μαρμάρων, ἡ ὁ φιλόσοφος περιηγητὴς Κ. Φέλλως μετέφερεν ἐν 1841 καὶ 1844 ἐκ Σίνθου τῆς Λυκίας καὶ τῶν περιχώρων. Μὲς τὴν ἐπαρχίαν ἐκείνην, ἢ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων κατόικουσαν λαοὶ ἐγγύθιοι, Σολύμιοι καὶ Τερμίλιοι καλούμενοι, ἀπόκησαν Ἕλληνας πρὸ τῶν Τρωϊκῶν, καὶ τῆς συνδυασθείσης ἀμφοτέρων αἰσθητικῆς καὶ δρα-

τοῦ πρεσβυτέρου σατράπην Ἀρπαγον. Ἐκ πολλῶν δὲ διδομένων συνάγεται, ὅτι τὰ ἀρχαιότερα τῶν μνημείων τούτων ἀναβάνουσι μέχρι τοῦ μέσου τῆς ἑκτῆς πρὸ χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, τὰ δὲ νεώτερα κατέρχονται μέχρι τῶν Βυζαντινῶν χρόνων.

Ἀπὸ τοῦ δωματίου δὲ τούτου κλίμαξ ἀγεί εἰς τὰ ὑπόγεια, ἐν οἷς κεῖται οὐχὶ τῶντι πολὺ καταλλήλων, ἴσως ὁμως προσωρινῶς, ἄλλη συλλογὴ, ἣτις ὀδμημαῖς ἤττον συντελεῖ εἰς τὴν δόξαν τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου καὶ αὐτῆς τῆς Ἀγγλίας, ἢ τῶν Ἀσσυριακῶν μαρμάρων. Ταῦτα πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀνεκάλυψε κατὰ πρῶτον ὁ Ἄγγλος Κ. Αὐδάρδος εἰς Νεμερόδ παρὰ τὸν Τίγριν, τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Νινευί, ἣτις πρὸ αἰῶνων ἐνομιζέτο ἐξαφανισθεῖσα ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, ἀνασκήψας αὐτόθι ἐν ἀπεραντῶς εὐρύχωρον ἀνάκτορον, οὗ οἱ τοῖχοι ἐκ πλίνθων ὠμῶν ὡς ὅλα τὰ Ἀσσυριακὰ οἰκοδομήματα συγκείμενοι ἦσαν ὁμως ἐπικεκαλυμμένοι διὰ λιθίνων πλακῶν καταγλύφων. Τινὲς τῶν λίθων τούτων ἔχουσι ἀνάγλυφα παριστάνοντα βασιλεῖς ἢ σκηνὰς πολέμου ἢ θέραις ἢ

τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, περιέχουσι δὲ καὶ μακρὰς ἐπιγραφὰς τῆς μυστηριώδους σφηνοειδοῦς γραφῆς, ἣτις ἀπαντᾶται καὶ εἰς Περσπολιν. Ἄλλοι παριστῶσι κολοσσεταιῖα τέρατα μετὰ κεφαλῆς ἀνθρωπίνης. Αἱ γλυφαὶ πᾶσαι εἰσι πολλοὺ λόγου ἄξιαι διὰ τὸν ἰσχυρὸν καὶ νευρῶδη ρυθμὸν ταν, αἱ δ' ἐπιγραφαί, ἀν εὐρεθῆ καὶ αὐτῶν ἢ κλείς, εἶναι πιθανόν ὅτι πολλὰ μυστήρια τῆς ἱστορίας τῶν Ἀσιατῶν ἐθῶν θ' ἀνακαλύψωσι.

Μέγα μέρος τέλος τοῦ ἀνω δόμου τοῦ ἀπεραντοῦ τούτου οἰκοδομήματος περιλαμβάνει τὰς πλουσιωτάτας συλλογὰς τῆς φυσικῆς ἱστορίας, αἵτινες πρὸ πάντων περιέχουσι ἀληθῆ θησαυρὸν ὀρυκτῶν σκελετῶν. Ἡ δὲ ἄλλη πλευρὰ αὐτοῦ κατέχεται πᾶσα ὑπὸ τῆς βιβλιοθήκης, ἣτις ἐπιμελέστατα πλουτιζομένη καθ' ἕκαστον ἔτος δι' ὄλων τῶν βιβλίων δια ἐκδιδόνται οὐ μόνον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλ' ὀλίγου δὲν καὶ πανταχοῦ τῆς γῆς, καὶ πάμπολλα καὶ ἀξιόλογα προσκτησάμενη χειρόγραφα, εἶναι σήμερον μία τῶν σπανιωτάτων βιβλιοθηκῶν τῆς Εὐρώπης.

ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΠΙΤΤ ὁ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ.

(Κατὰ Μακωλαϊῶν).

Ὁ μέγας οὗτος τῆς Ἀγγλίας ὑπουργὸς ἐγεννήθη τῷ 1708 ἔτει, καὶ ἀνατραφεὶς εἰς τὴν ἐν Ἐτονίῳ σχολῇ, μετέβη, ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν, εἰς τὸ ἐν Ὀξονίῳ Πανεπιστήμιον. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας δαινῶς ὑπὸ ἀρθρίτιδος ἐθασιάζετο, ἐπεχείρησε, κατὰ συμβουλήν τῶν ἰατρῶν, πρὶν ἐπι συμπληρώσῃ τὴν ἐνταῦθα σπουδὴν, νὰ ταξιδεύσῃ, καὶ ἐπισκέψῃ τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν. Ἐπανήλθε δὲ οἰκαδὲς, μηδεμίαν λαβὼν ἐκ τῆς ὀδοπορίας ταύτης ὠφελειαν, καὶ δι' ἀπαντος τοῦ βίου, δὲν ἔπαυσε ταλαιπωρούμενος ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ἐκείνης.

Ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶχεν ἐν τούτοις ἀποθάνει, ἐλαχίστην καταλίπων περιουσίαν, ὥστε ὁ Γουλιέλμος, ἀναγκασθεὶς νὰ ζητήσῃ πόρον ζωῆς, ἐξελέξατο τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν καὶ διορίσθη ἀνθυπατιστὴς. Ἄλλ' ἔσον μικρὰ καὶ ἀν ἦτο ἡ περιουσία αὐτοῦ, ἢ οἰκογενεῖά του καὶ ἠδύνατο, καὶ προηρείτο νὰ τὸν βοηθῆσῃ. Ὅθεν ἐν ἔτει 1735, ὁ Γουλιέλμος Πίττ κατήρθωσε νὰ ἐκλεχθῆ ἀντιπρόσωπος εἰς τὴν τῶν κοινοτήτων Βουλὴν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, δεκατέσσαρα ἤδη ἔλα ἐτη προέβητο τῶν κοινῶν πραγμάτων ὁ πρωθυπουργὸς Οὐαλπόλιος. Εὐμενέσταται ἦσαν αἱ περιστάσεις καθ' ἃς οὗτος εἶχεν ἀναλάβει τὴν ἀρχὴν, διότι ὑπῆρχον αὐτὸν ὁμοφώνως σύμπασι ἢ τῶν Οὐίγων μερίς, ἣτις ἰδίως μὲν ἦτο ἀνωσιωμένη εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἐν ἔτει 1688 ἀποτελεισθείσης μεταπολιτεύσεως, πλείστην δὲ ἀπελάμβανε ἔνοιαν παρὰ τῷ βασιλεῦσιν ἔκτοτε τῆς Ἀγγλίας οἰκῆ καὶ ἐπὶ τινα χρόνον τὰ πράγματα ἐβίωνον ὁμαλότερον καὶ εὐχολώτερον παρὰ

ποτε' οὐδὲ εἶναι ἀπίθανον, ὅτι ὁ πρωθυπουργὸς ἐκεῖνος, ἀν ἠκολούθει τὸ σύστημα, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησε βραδύτερον ὁ Πέλαμ, ἀν δηλαδὴ παραλάμβανε συμμετόχους τῆς ἀρχῆς ἀπαντας τοὺς ἱκανότερους καὶ φιλοτιμότερους τῆς Οὐίγικῆς μερίδος ἀνδρας, παρεῖχε δὲ καὶ τινὰς θέσεις εἰς τοὺς Τόρεις ἐκεῖνος, ἔσοι δὲν ἦσαν ὅλως πολέμιοι εἰς τὴν νεάν τῶν πραγμάτων κατὰστασιν, ἤθελε διαφύγει τὸν φοβερὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν ἐνέπεσε μὲν περὶ τὰ ἔσχατα τῆς πρωθυπουργίας αὐτοῦ ἔτη, ἐπὶ δὲ τέλους ἐνίκηθη. Ἡ καταβαλλοῦσα αὐτὸν ἀντιπολίτευσις κατεσκευάσθη διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν, διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀπλήστου φιλαρχίας.

Ἐξ αὐτῆς τῆς πρώτης τοῦ ὑπουργείου αὐτοῦ συγκροτήσεως, ὁ Οὐαλπόλιος μετέβαλεν ἐνα τῶν ἐπιτηδειοτέρων καὶ πιστοτέρων αὐτοῦ ὁπαδῶν, τὸν Πουλτεναϊῶν, εἰς ἐχθρὸν θανάσιμον, μὴ δοῦς εἰς αὐτὸν θέσιν τινα. Καὶ ἠθέλησε μὲν νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ, διορίζων αὐτὸν ὁμοτίμον, ἀλλ' ὁ Πουλτεναϊῶς, ἀγανακτήσας, ἀπέβαλε τὴν πρότασιν, ἐτάχθη μετὰ τῆς πολεμίας πρὸς τὸν ὑπουργὸν μερίδος, καὶ μετ' ὀλίγον, ἐπειδὴ πλείστον ἔσχε, διὰ τὸν ὑπέρογκον πλοῦτον, τὸν ἐντιμιον χαρακτήρα, τὴν ἀξιόλογον εὐχλωτίαν καὶ τὴν περὶ τὰ πράγματα ἐμπειρίαν, ἀνεδείχθη ὁ μέγιστος τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἀντιπολιτεύσεως ὅσους εἶδε ποτε ἡ βουλὴ τῶν Κοινοτήτων.

Ὅλων τῶν μελῶν τοῦ ὑπουργείου ὁ λογιώτερος καὶ περὶ τὸ λέγειν δεινότερος ἦτο ὁ Καρτερέτιος' ἀλλ' ὁ Οὐαλπόλιος δὲν συνήγει νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ τὴν προσήκουσαν μερίδα τῆς δυνάμεως, ὥστε ὁ Καρτερέτιος παρητήθη καὶ ἀπέβη ἐχθρὸς ἐπιμονώτατος καὶ φοβερώτατος τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ συναδέλφου. Ἀν ὑπῆρχεν ἄνθρωπος μετὰ τοῦ ὁποῖου ὁ Οὐαλπόλιος ἐδύνατο νὰ μερισθῇ τὴν ἀρχὴν, ἦτο ὁ Λόρδος Τσουνσένδιος, διότι καὶ συγγενεὶς ἦσαν, καὶ ἐκ παιδῶν φίλοι, καὶ συμμαθηταί, καὶ γείτονες, καὶ συνυπηρέτησαν ὁμοῦ τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ὁμοῦ συνανεταπολιτεύθησαν, καὶ ὁμοφρόνουν περὶ ἀπαντα σχεδὸν τὰ ζητήματα. Ἄλλ' ἀπαντες οἱ λόγοι οὗτοι δὲν ἴσχυσαν νὰ χαλινώσωσι τὴν φιλοδοξίαν ἐκείνην, ἣτις κατίσχυεν ὄλων τῶν ἀριτῶν καὶ ὄλων τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ Οὐαλπολίου. Ἡ ἀπόφασίς ἦτο, διὰ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μεταφορῶν, ὅτι ἡ ἐπωνυμία (ἢ φήμα) τῆς ἐταιρίας θέλει εἶναι, ὅχι Τσουνσένδιος καὶ Οὐαλπόλιος, ἀλλὰ Οὐαλπόλιος καὶ Τσουνσένδιος. Οἱ δύο ἀντίκλιλοι κατήτησαν τελευταῖον εἰς βρεῖς προσωπικὰς ἐνώπιον πολυαριθμοῦ συναναστροφῆς, ἦλθον εἰς χεῖρας καὶ ὤρησαν ἐπὶ τὰ ἔσχη αὐτῶν αἱ γυναῖκες ἤρχισαν νὰ φωνάζωσιν, οἱ ἄνδρες ἐχώρισαν τοὺς διαμαχομένους, καὶ διὰ φιλικῆς μεσολαβήσεως, παρεμποδίσθη τὸ σκάνδαλον μονομαχίας μεταξὺ δύο συγγενῶν καὶ ἀρχαίων φίλων καὶ συναδέλφων. Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ συνυπουργήσωσιν ὁ Τσουνσένδιος παρητήθη, καὶ φοβούμενος, ὡς εἶπε, μήπως τὸ ἰδιώτερον πάθος τὸν παρασύρῃ νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμα τοῦ Πουλτεναϊῶ καὶ ν' ἀντιπολιτευθῇ εἰς πράξεις τοῦ ὑπουργείου τὰς ὁποίας ἐθεώρει ἐν γένει ἀγαθὰς, προστίμησε νὰ διαζήσῃ τὸ ὁποῖον τοῦ βίου ἰδιω-

τεύων, ἀπῆλθεν εἰς τὰ κτήματα αὐτοῦ καὶ οὐδέποτε πλέον ἐπανῆλθεν εἰς Λονδίνον.

Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ἄνδρες ἀπεβλήθησαν τῶν ἀξιομάτων αὐτῶν, τινὲς μὲν δι' εὐλόγους αἰτίας, οἱ πλεῖστοι ὅμως διότι ὁ Οὐαλπόλιος, καὶ τοὶ κατὰ τάλλα ἀγαθοί, καὶ εὐθυμοί, καὶ πρῶτος ἀνὴρ, δὲν ἠδύνατο νὰ συμβιβασθῇ ἐπὶ πολὺν χρόνον μὲ κἀνέναν ἄνθρωπον μεγάλην ἔχοντα ἀξίωσιν καὶ μεγάλην ἰκανότητα. Ἐντεῦθεν ἐσχημάτισε καθ' ἑαυτοῦ ἀντιπολιτεύειν, περιλαβούσαν ἅπαντας τοὺς ἐπιφανεστέρους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄνδρας, αὐτὰς μὴ στηριζόμενος εἰμὴ ἐπὶ ἀνθρώπων ἢ μετρίων, ἢ ἐχόντων μὲν ἀξιόλογα προτερήματα, ἀλλὰ μὴ ἰσχυρόντων εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, ὡς ἐκ τῶν περιστάσεων καὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν. Βί: τὴν τελευταίαν ταύτην τάξιν ἀνῆκεν ὁ Φόξ, ὁ τοῦ Δημοσθένους τῶν νεωτέρων χρόνων πατήρ, ὅστις, πένης ὢν, δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ ἀνευ ὑπηρεσίας· ὁ Γουλιέλμος Ὑόγκιος, περὶ τοῦ ὁποίου αὐτὸς ὁ Οὐαλπόλιος ἔλεγεν, ὅτι τοιαῦτα προτερήματα ἠδύνατο μόνον νὰ ἀνυψώσῃ τοιοῦτον χαρακτήρα, τοιοῦτος δὲ χαρακτήρ ἠδύνατο μόνος νὰ ἐξευτελίσῃ τοιαῦτα προτερήματα· καὶ ὁ Οὐίλλιαμς, τοῦ ὁποίου ἡ ἰδιωτικὴ διαγωγή ἐπέσυρε, δικαίως ἢ ἀδικίως, τὰς δεινότερας κληρονομίας.

Ἡ ἀντιπολιτεύεισι συνέκλιτο ἐκ δύο στοιχείων, ἀπὸ τοῦ δυσχερεστεμένου κατὰ τοῦ Οὐαλπολίου Οὐίγγους, καὶ ἀπὸ τοῦ ἴσους, οἵτινες δὲν ἀνταπολιτεύοντο μόνον εἰς τὸν ὑπουργόν, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τῆς ὡς ἐκ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1688 ἐπιλαβούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων, καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ διὰ τῆς μεταπολιτεύσεως ἐκείνης ἀναβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον βασιλικῆς οἴκου, διειρημένοι πάντοτε τὴν καλὴν ἰδέαν τῶν Στυακτιδῶν. Ἄλλ' οἱ δυσχερεστεμένοι ἐκεῖνοι Οὐίγγιοι ἀπετέλουν, ἂν ὄχι λόγῳ τοῦ ἀριθμοῦ, λόγῳ ὅμως ἐπιτηδεύσεως, ἐμπειρίας καὶ ἀξίας βεβαίως, τὸ ἀξιολογώτερον τῆς ἀντιπολιτεύσεως μέρος· καὶ μετὰ τῶν Οὐίγγων ταῦτων, οἵτινες ἐκαλοῦντο καὶ πατριῶται, συντάχθησαν ἅπαντες οἱ μᾶλλον διακεκριμένοι νέοι, οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἰς τὸν δημόσιον βίον προσελθόντες. Οἱ ἄμοιροι ἔτι πάσης πείρας οὗτοι πολιτικοί, παρεφέροντο ὑπὸ τοῦ ἀκράτου ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ, τὸν ὁποῖον παράγει συνήθως εἰς νέας καὶ πυρῶδεις ψυχὰς τὸ ὄνομα τῆς ἐλευθερίας. Καὶ ἔβνοῦσαντες, ὅτι ἡ θεωρία τῆς Τορνακῆς ἀντιπολιτεύσεως καὶ ἡ πρᾶξις τῆς τοῦ Οὐαλπολίου κυβερνήσεως ἐπίσης πολέμια ἦσαν τῶν ἀρχῶν τῆς ἐλευθερίας, κατετάχθησαν ὑπὸ τὴν σημαίαν, τὴν ὁποίαν ὕψωσαν ὁ Πουλιναίϊος· οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, ἅμα μὲν ἀντεπολιτεύοντο εἰς τὸν Οὐίγγον πρωθυπουργόν, ἅμα δὲ διεβεβαίουν ἑαυτοὺς πιστῶς ἀφωσιωμένους εἰς τὰ καθαρῶτατα τοῦ Οὐίγγισμου δόγματα, ἀξιοῦντες, ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἦτο ὁ σχισματικὸς, ὁ ἀποστάτης, αὐτοὶ δὲ οἱ ὀρθόδοξοι, οἱ καθολικοὶ τῆς ἐλευθερίας λάτραι, οἱ ἀθίκτους διασώσαντες τὰς ἀρχὰς τῆς μεταπολιτεύσεως, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐκεῖνος παρεξέτραπεν. Τῶν δὲ ταχθέντων μετὰ τῆς μοίρας ταύτης τῆς ἀντιπολιτεύσεως γίνων

ἀνδρῶν, διαπρεπέστατοι ἦσαν ὁ Λύττελτων καὶ ὁ Πίττ.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Πίττ εἰσῆλθεν εἰς τὴν βουλὴν, τὴν ὅλην τοῦ πολιτικοῦ κόσμου προσοχὴν ἐπέστρεψε γινόμενος ἀξιόλογος καὶ ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ συνήθιστο, τοῦτο, ὅτι ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου πρίγκιψ Φραδερίκος, ψυχρανοθεὶς πρὸς τὸν πατέρα καὶ τοὺς ὑπουργοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον οἰκιστότερος ἀπέβηκε πρὸς τοὺς λεγομένους πατριώτας τῆς ἀντιπολιτεύσεως. Ἐντεῦθεν ἡ ἀντιπολιτευομένη Οὐίγγικὴ μερὶς ἐμείλε νὰ ἐνισχυθῇ πολυσιδῶς, ἰδίως δὲ κατὰ τοῦτο, ὅτι ἡ γκασιμένη νὰ συμμαχῆσθαι μετὰ τῆς Τορνακῆς μερὶδος ἦτις οὐ μόνον τὸ ὑπουργεῖον, ἀλλὰ καὶ τὸν βασιλικὸν οἶκον καὶ τὰ καθεστῶτα ἐπεβουλεύετο, μέχρι μὲν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατηγορεῖτο ὑπὸ τοῦ Οὐαλπολίου καὶ τῶν συναδέλφων αὐτοῦ, ὅτι διακινδυνεύει αὐτῆς τῆς βασιλείας τὴν ὑπαρξίν, ἐνεκα τῶν προσωπικῶν αὐτῆς καθῶν, ἤδη δὲ, ἀρχηγὸν ἔχουσα αὐτὸν τὸν ἐπιδοξὸν τοῦ θρόνου διάδοχον, ἠδύνατο νὰ καυχῆσθαι ὅτι τὸ πολιτεῦμα αὐτῆς ἐκυροῦτο ὑπὸ ἀνδρῶς ἰσχυροῦ τὸ αὐτὸ μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν παγίωσιν τοῦ θρόνου συμφέρον. Κατὰ Ἀπρίλιον δὲ τοῦ 1736, ὑμφευσθέντος τοῦ Φραδερίκου μετὰ Γερμανίδος τινὸς βασιλοπαιδὸς, ἡ βουλὴ ἀπεφάσισε νὰ ὑποβάλλῃ συγκατηρήριον περὶ τούτου εἰς τὸν βασιλέα ἀναφορὰν καὶ εἰς ταύτην τὴν περίστασιν ἐλάλησε κατὰ πρῶτον ὁ Πίττ, ὅστις ἐπὶ τῆς πρώτης συνόδου καθ' ἣν εἰσῆλθεν ἐν τῇ βουλῇ, δὲν εἶχε παντάπασιν ἀνοίξει τὰ χεῖλη αὐτοῦ. Ὁ λόγος αὐτοῦ, καθ' ἑαυτὸν θεωρούμενος δὲν εἶχε βεβαίως πολλὴν ἀξίαν, ἀλλὰ ἡ σταχυμυρία καὶ ἡ ἐξωτερικὴ χάρις τοῦ νέου ῥήτορος, προσέλωσαν ἀμείψως τὰ ὦτα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ ἀκροατηρίου· ἐκτοτε δὲ ἀείψοτε μετὰ προσοχῆς ἠκούετο, καὶ ἡ ἔκτασις ἀνέπτυξε μετ' ὀλίγον τὰ μεγάλα προτερήματα ὅσα ἐκ φύσεως εἶχεν ὁ ἀνὴρ.

Τὴν σήμερον τὸ ἔθνος ὅλον ἀποτελεῖ τὸ ἀκροατήριον οὗτος εἰπεῖν τῶν βουλευτῶν. Βίς τοῦς 300 ἢ 400 ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἦναι παρόντες καθ' ἣν στιγμὴν ἐκρωνεῖται ὁ λόγος, εἰμπορεῖν ἄριστη ἢ νὰ μὴν ἀρίστη ἢ φωνὴ καὶ ἡ ἐκθεσις τοῦ ῥήτορος· ἀλλὰ ἐν τῷ ἐντύπω λόγῳ, τὸν ὁποῖον μέλλουν ν' ἀναγνώσωσι τὴν ἐπιούσαν μυριάδα ἀνθρώπων, ἐκλείπει ἐντελῶς ἡ διάκρισις ἢ ὑπάρχουσα μετὰ τῆς καλλιτέρας ἢ ἀτυχεστάτης μορφῆς, τῆς ἀμυδρότατης ἢ λαμπροτάτης φωνῆς, τοῦ χαρτεστάτου ἢ ἀνεπιτηδευστάτου σχήματος. Πρὸ ἐκατὸν ἔτων, μετὰ πολλῆς δυσκολίας διεδίδοντο ἔξω τὰ ἐντὸς τῆς βουλῆς λεγόμενα, ὥστε τὸ πᾶν ἐξήρτατο ἀπὸ τὴν ἐνθουσιᾶν, τὴν ὁποίαν ὁ ῥήτωρ ἐπροξένει εἰς τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ. Ἡ ἔξω τῶν πυλῶν φήμη ἐξήρτατο ὅλος διόλου ἀπὸ τὴν γνώμην ἐκείνων ὅσοι ἦσαν ἐσω τῶν πυλῶν, ὥστε τότε, καθὼς εἰς τὰς ἀρχαίας δημοκρατίας, τὰ προτερήματα τὰ ἐπιτείνοντα τὴν ἄμεστον τοῦ λόγου ἐντύπωσιν, συντέλλουν πολὺ μᾶλλον εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ ῥήτορος. Ὁ δὲ Πίττ μάλιστα διέπρεπεν ἐπὶ τοῖς προτερήμασιν αὐτοῦ. Οὐμῶν ἐπὶ ἀρχαίς τοῦ δήμου ἐκκλησίας, ἤθελε βεβαίως ἀναδειχθῆ ὁ κάλλιπτος τῶν Βρούτων ἢ τῶν Κοριοιάνων. Ὅσοι ἤκουσαν

τὸν ἄνδρα ἐν τῇ παρακμῇ αὐτοῦ, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐνόησε μὲν τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἠθύμνησε δὲ τὸ πνεῦμα, καὶ, ἀναγορευθεὶς κόμης Χαταμίας, μετέβη, ἀπὸ τῆς τρικυμιάδους ἐκείνης βουλῆς, τῆς ὁποίας ἐγνώριζεν ἀπ' ἀκρῶν μέχρις ἄκρων τὴν φύσιν, καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας πλείστον ἰσχυτεν, εἰς τὸ ἐδάριθμον, εἰς τὸ νωθρὸν, εἰς τὸ ἀπροσῆγορον ἀκροατήριον τῆς τῶν Λόρδων βουλῆς, βεβαίως, ὅτι οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀπετέλουν τότε, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, σιγαλὸν τινα καὶ μονότονον βορβορυγμῶν, τὸν ὁποῖον μόλις ἤκουον οἱ πλησιέστερον αὐτοῦ καθήμενοι· ἐὰν συνεκινεῖτο τυχόν σφοδρῶς, ὕψωνε μὲν τὴν φωνὴν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἢ ὀσων ἔκεινη, ταπεινωθεῖσα πάλιν, κατέπιπτεν εἰς ἀκατῆληπτόν τινα τανθορυσμῶν. Τοιοῦτος καθήτησε περὶ τὰ ἔσχατα τῆς ζωῆς ὁ κόμης Χαταμίας· ἀλλὰ τοιοῦτος δὲν ἦτο ὁ Γουλιέλμος Πίττ. Ὅτε κατὰ πρῶτον παρῆστη εἰς τὴν βουλὴν, ἡ μορφή αὐτοῦ ἦτο παραδόξως ἐπίγλαρις καὶ σεμνοπρεπῆς, οἱ χαρακτῆρες τοῦ προσώπου εὐγενεῖς καὶ ὑπερόψανοι, οἱ ὀφθαλμοὶ πυρῶδεις, ἡ φωνὴ αὐτοῦ, καὶ ὅταν εἰς ψιθυρισμῶν ὕψιτο, μέχρι τῶν ἀπωτάτων ἠκούετο ἑδῶν, πηλαστίως δὲ πνεύσασα, δίκην σάλπιγγος ἀνέσειε, διὰ τοῦ ἠχημάτος αὐτῆς, τὴν βουλὴν, καὶ ἠκούετο μέχρι τῶν προθύρων, καὶ μέχρι τῆς αὐλῆς, καὶ μέχρι τῆς πέριξ πλατείας. Μετὰ πλείστον δ' ἐπιτηδεύτητος ἀρραξίτο ἀπὸ τὰ λαμπρὰ ταῦτα προτερήματα. Οἱ ἰσχυροὶ αὐτοῦ ἔλεγον, ὅτι ἠγόρευεν ὡς ὑποκριτῆς· μᾶλλον ἢ ὡς ῥήτωρ. Ἄλλ' ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἅπαντα τὰ κινήματα τῆς φυσιογνωμίας αὐτοῦ ἦσαν σεμνοπρεπέστατα· καὶ πολλάκις δι' ἐνὸς καὶ μόνου θλέμματος δυσμενεστάτου ἢ χλευαστικωτάτου ἐπέβαλλεν εἰς ἀμηχανίαν τοὺς πολεμικοὺς ῥήτορας. Παραδόξως δὲ προχείρους εἶχεν ἅπαντας τοὺς φθόγγους τῆς ἀνθρωπίνης γλώσσης, ἀπὸ τῆς κραυγῆς τῆς παθητικωτέρας μέχρι τῆς δευτέρας πληγῆς. Ἴσως ὅμως ἐπὶ τοσοῦτον ἀγωνιζόμενος τοῦ νὰ βελτιώσῃ τὰ μεγάλα ἐκείνη φυσικὰ πλεονεκτήματα, ὑπερέβαινεν ἐνίοτε τὸν σκοπὸν καὶ ἐπιδεικτικώτερος ἀπέβαινε τοῦ δέοντος, διότι, ἀληθῶς εἰπεῖν, ἡ προσκοίσις ἦτο ἐν τῶν καταφανεστέρων ἐλαττωμάτων τοῦ ἄλλως τοσοῦτον ἐξόχου τούτου ἀνδρός.

Μὴ νομίσῃ δὲ τις, ὅτι μόνον ἐνεκα τῶν ἐξωτερικῶν τεύτων προτερημάτων ἢ κυρίως ἐνεκα τῶν προτερημάτων τούτων, ὁ Πίττ τοσοῦτον ἐπὶ 30 ὅλα ἔτη ἰσχυτεν ἐν τῇ βουλῇ. Ὁ Πίττ ὑπῆρξεν ἀναμφισβήτητος ῥήτωρ μέγας, οὐδὲ εἶναι δύσκολον νὰ διακρίνωμεν τὴν τε φύσιν καὶ τὸ μέγεθος τῆς περὶ τὸ λέγειν δεινότητος αὐτοῦ ἀπὸ τε τῶν περιγραφῶν ὅσας κατέλιπον οἱ ἀκούσαντες αὐτοῦ ἄνθρωποι καὶ ἀπὸ τῶν σωζομένων τεμαχίων τῶν δημογοριῶν αὐτοῦ.

Γραπτῶς λόγους δὲν συνέταξεν εἰμὴ ὀλιγίστους, καὶ δασάκις ἐπραξε τοιοῦτό τι, ἀπέτυχεν ἐντελῶς· διότι, ὡς εἶπεν ἐμπειρὸς τις κριτῆς, ὅστις πολλάκις ἤκουσεν αὐτὸν «οὐδέποτε ποτε ἤξευρεν ὀλιγώτερον τί ἐμελλε νὰ κείρῃ». Γινόντι ἢ περὶ τοῦτο εὐχέρεια αὐτοῦ ἦτο τοσαύτης ὥστε ἀπέβαινε ἐλάττωμα. Δὲν ἦτο κύριος, ἀλλὰ δούλος ἦτο τῶν ἰδίων αὐτοῦ λόγων. Καὶ ἅπασι οἰστρηλατηθεὶς ἐπὶ τοσοῦτον ἦτο ἀκάθεκτος, ὥστε,

δασάκις εἶχεν ἐν τῷ νῷ σπουδαῖόν τι πολιτικὸν ἀπόρρητον, ἐπρωτίμως νὰ μὴ καταβῇ εἰς τὸ σταδίον τῆς συζητήσεως. «Ἀνάγκη νὰ καθῆσω ἤτυχος» εἶπέ ποτε εἰς τινα τοιαύτην περίστασιν πρὸς τὸν Λόρδον Ζυελβούρνιον, ἀδιότι, ἀπαξ ἀναστὰς, θέλω φανερώσει, ὅτι ἔχω ἐντὸς τῆς καρδίας μου.

Οὐδὲν ἤττον, δὲν διέπρεπεν ἐν τῇ συζητήσει ὁ ἀνὴρ. Ὅτι ἐκ πρώτης ἀφειρησίας, δὲν διέπρεπεν ἐπὶ τούτῳ εἰς τὴν βουλὴν, δὲν εἶναι παράδοξον. Οὐδέτις ἀποκτῆ τὴν τέχνην ταύτην ἀνευ μακρᾶς πράξεως καὶ πολλῶν ἀτυχημάτων· αὐτὸς ὁ Φόξ ὁ ἀείμνητος, καθημεδὸν καὶ κατ' ὀλίγον μόνον ἀπέβη ὁ λαμπρότερος καὶ κρατερώτερος βουλευτικὸς παλαιστής, τῶν ὅσων μνημονεύει ἡ ἱστορία· καὶ ὁ βίος ἀπέδιδε τὴν λαυμακτὴν ἐκείνην ἐπιτυχίαν, εἰς τὴν ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν, νεώτατος ὢν ἔτι, εἶχε κάμει τοῦ νὰ ὀμιλῇ, κατὰ πᾶσαν συνεδρίασιν, ἀπαξ τοῦλάχιστον, καλῶς ἢ κακῶς. ἀδ' ὅλων πέντε συνόδων, συνεθίζε νὰ λέγῃ, ἀδμιλλήσασα καθ' ἑκάστην συνεδρίασιν, ἐκτὸς μιᾶς καὶ μόνης· ἀλυποῦμαι δὲ, ὅτι δὲν ἐλάλησα καὶ κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐκείνην. Ὑπόνοι, ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὸν Στάνλεϋν, ὅστις ἐμφυτον οὕτως εἰπεῖν εἶχε τὴν ἐπιστήμην τῆς βουλευτικῆς ἀμύνης, δυσκόλιως θέλομεν εὑρεῖ ἕτερόν τινα ἀριστοτέχνην περὶ τὰς συζητήσεις, τὸν μὴ προσκτησάμενον τὸ πλεονέκτημα ἐκεῖνο, εἰμὴ ἀπὸ πολλῶν χρόνων ἐβασάνισε τὰ ὦτα τῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ.

Ἄλλ' ἐν τῇ τέχνῳ ταύτῃ, καὶ αὐτοὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ εὐφρέστεροι σπανίως ἀνευ μακρᾶς ἀσκήσεως ἀποκτῶσιν, εἶναι πάλιν ἡ τέχνη τοιαύτη, ὥστε οἱ ἀγαθῆς εὐμαρῆσαντες φύσεως ἄνδρες, σπανίως, διὰ συντόνου καὶ ἀόκνου ἀσκήσεως, δὲν τὴν προσλαμβάνουσι. Καὶ ὅμως εἶναι παρατηρήσεως ἀξίον, ὅτι ὁ Πίττ, ἄνθρωπος λαμπρότατος κερτημένος προτερήματα, καὶ πλείστην μὲν λόγον εὐχέρειαν, πλείστην δὲ τόλμην ἔχων, ἄνθρωπος τοῦ ὁποίου ὁ βίος ὅλος ἐν τοῖς βουλευτικῶς ἀγῶνι κατηναλώθη, ἄνθρωπος, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη διούθυνεν, ὡς προθυπουργός, τὴν τῶν κοινοτήτων βουλὴν, οὐδέποτε ἀνεδείχθη πολὺ ἐν τῇ τέχνῳ ἐκείνῃ. Ἐλάλει μὲν ἐξ ὑπογυίου, ἀλλὰ ὁ λόγος αὐτοῦ ἐπορεύετο τὸν δρόμον τῶν ἰδίων διανοημάτων, ὄχι τὸν δρόμον τῆς προηγηθείσης συζητήσεως. Συνέβαινε ἐνίοτε νὰ ταμιεύσῃ ἐν τῷ νῷ περιεκοπῆν τινα ῥήτορος πολεμίου καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν θέμα σκώματος δεινοῦ ἢ περιφανοῦς ψόγου. Τινὰ τῶν λαμπροτέρων ἀκτινοβολημάτων τῆς ἐγγλωττίας αὐτοῦ προεκλήθησαν ὑπὸ ἀπροσέκτου τινὸς λίξεως, ἢ γελωτός εἶδος τῆς ἀπαντήσεως, εἰς ὃ φαίνεται εὐτυχίας. Εἶναι δὲ ὁ μόνος μέγας τῆς Ἀγγλίας ῥήτωρ, ὅστις δὲν ἐθεώρει ἀναγκαῖον παντάπασιν νὰ ἀναιρῇ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἀντιπάλων, καὶ συνήθως ἐξετίμηδες ἐλάμβανε τὸν λόγον πρὸ τῶν φοβερωτέρων αὐτοῦ ἀνταγωνιστῶν. Κυρίως δὲ διέπρεπεν ἐπὶ τῇ ῥητορικῇ ἀπαγγελίᾳ· καὶ δὲν κηδοκίμει μὲν περὶ τε τὴν ἀνάλυσιν καὶ τὴν διασκευὴν, ἀλλὰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐβρίθον ζωηροτάτων εἰκόνων, ἐπαγωγολάτων προτάσεων, περιεργολάτων ἀνεκδότων, ἐπιτηδευστάτων αἰνιγμῶν, παθητικωτάτων ἐπικλήσεων· τὸ δὲ σκωπτικὸν αὐτοῦ

καὶ σαρκαστικὸν ἦσαν ὄντως φοβερά, καὶ ἴσως οὐδέποτε Ἄγγλος ῥήτωρ τοσοῦτον τρόμον ἐπέπνευεν.
 Ἄλλ' ἔτι μάλιστα ἐνίσχυε τὸν λόγον ἐκείνον, ἥτοι ἡ ἀειποτεία ἐν αὐτῷ ἐπιπρέπουσα εἰλικρίνεια, καὶ χρησασότης, καὶ βαθεῖα συναίσθησις. Τὸ ὄρος αὐτοῦ δὲν ἦτο πάντοτε ἐντελὲς φιλόκαλον, πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ὅσοι τὸν ἤκουσαν θεβαίουσιν, ὅτι ἦτο ἀνθρωπότερον τοῦ δέοντος. Ὁ Οὐαλπόλιος, ἀποθαυμάζων καὶ ἐγκωμιάζων ἕνα τῶν λαμπροτέρων τοῦ Πίττ λόγων, δηλολογεῖ ὅτι τινὲς τῶν μεταφορῶν ὅσας μετεχειρίζετο ἦσαν θεβαίσιμα. Τινὲς τῶν παραθέσεων καὶ τῶν κλασσικῶν ἱστοριῶν τοῦ Πίττ ἠδύνατο τρώοντι νὰ θεωρηθῶσι ὑπὸ λογίων ἀνδρῶν ὡς πεπατημένα καὶ καθημάξευμένα. Ἄλλα ταῦτα πάντα ἦσαν ἐλαττώματα μικρά, εἰς ἃ μικρὸν ἐπρόκειτο ὁ ἀπροκαταί. Ὁ ἐνθουσιαστικὸς τοῦ ῥήτορος ἐμέθυσεν αὐτοῦ, ἡ δὲ θερμότης τοῦ ἀνδρός, καὶ τὸ εὐγεῖς αὐτοῦ σχῆμα, περιεποιῶν πῦρ εἰς τὰς ψυχροτέρας ἰδέας, καὶ ἀξίαν εἰς τὰς νηπιωδεστέρας ἀλληγορίας.

Τὰ προτιμήματα ταῦτα ἤρχισαν μετ' ὀλίγον νὰ ἀποβαίνωσιν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ὁ Οὐαλπόλιος ἀπεφάσισε νὰ τιμωρήσῃ παραδειγματικῶς τὸν πατριώτην ἐκείνον ἀνθυποασπιστήν. Ὅθεν ὁ Πίττ ἐπαύθη τῆς ὑπηρεσίας, ἀλλὰ δὲν ἐξημώθη πολὺ ἐκ τούτου, διότι παρέλαθεν αὐτὸν ὡς διαγγελέα ὁ διαδόχος τοῦ θρόνου, καὶ ὁ νέος ἐκείνος ἐξηκολούθησε νὰ ῥητορεύῃ κατὰ τῶν ὑπουργῶν, μετὰ τῆς αὐτῆς μὲν πικρίας, μετὰ προαγομένης δὲ ὁσημέραι ἐπιτηδεϊότητος.

Αἱ ἐκλογαὶ τοῦ 1741 ἔτους ἀπέβησαν δυσμενεῖς εἰς τὸν Οὐαλπόλιον, ὅστις, μετὰ μακρὸν καὶ πεισματώδη ἀγῶνα, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ παραιτηθῇ. Ὁ δούξ Νεοκασταλλίας καὶ ὁ Λόρδος Ἀρδουίκιος ἤλθον τότε εἰς λόγους πρὸς τοὺς διασημοτέρους τῶν πατριωτῶν, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, τοῦ νὰ συγκροτήσωσιν Οὐαλπολίον ὑπουργεῖον· εἰς δὲ τὴν περίστασιν ταύτην, ὅτε Πίττ καὶ οἱ στενιώτεροι αὐτοῦ φίλοι, ἐπολιτεύθησαν μετ' ὀλίγον μικρὰν τῇ ἀληθείᾳ προξενούντα εἰς αὐτοὺς τιμὴν· διότι ἐξήγησαν νὰ συνεννοηθῶσι μετὰ τοῦ Οὐαλπολίου καὶ ὑπεσχέθησαν νὰ ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς κατ' αὐτοῦ παρασκευαζομένης ἐν τῇ βουλῇ κατηγορίας, ἂν καταπέσει τὸν βασιλεῖα νὰ παραλάβῃ αὐτοὺς ὑπουργούς. Ἄλλ' ὁ Οὐαλπόλιος ἤφειρεν, ὅτι ἡ συνδρομὴ τῶν παιδῶν ἐκείνων, ὡς ἐνόμαζε τοὺς πατριώτας, δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ὠφελήσῃ. ἂν ὁ Παυλιναῖος καὶ ὁ Καρτερέτιος φανῶσιν ἀκαμπτοί, ὅτι δὲ ἡ συνδρομὴ αὐτῆ ἤθελεν εἶσθαι περιττὴ, ἂν ἠδύνατο νὰ προσοικειωθῇ τὴν εὐνοίαν τῶν κυριωτέρων τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἡγεμόνων· ὥστε ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν.

Τοῦτο παρώξυνε τὸν Πίττ, ὅστις ἀπέβη ὡς ἐκ τούτου θερμότερος πατριώτης παρὰ ποτὲ· ἀληθῶς δὲ εὐτυχῆς εἰς τὸ μετέπειτα αὐτοῦ στάδιον ἀπέβη ἡ ἀποτυχία ἐκείνη. Διότι ἂν ἐλάμβανε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπηρεσίαν, ἤθελε, κατ' ὄλιγον τὰς πιθανότητας, ἀποβάλλει τὴν εὐνοίαν τοῦ κοινῆ, ὅπως τὴν ἀπέβαλον οἱ περιελάθοντες εἰς τὰ πράγματα Παυλιναῖος, Καρτερέτιος καὶ Σάνδουξ. Ἐἶδη δὲ ἀπέβη ὁ μικρότερος καὶ ἀμειλιχότερος ἄλλων ὅσοι ἐκράζοντο ῥητορῶντες ἐκδικήσιν κατὰ τοῦ Οὐαλπολίου. Ἐλάλησε

μετὰ πλείστης δεινότητος καὶ ἐπιτηδεϊότητος ὑπὲρ τῶν ἀδικωτέρων καὶ βιαιοτέρων προτάσεων ὅσας οἱ ἐχθροὶ τοῦ καύσαντος ὑπουργοῦ ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσωσι καὶ κατηνάγκασε τὴν βουλὴν νὰ ἰδρῆσῃ δικαστήριον μυστικόν, διὰ νὰ ἀνακρίνῃ τὴν διαγωγὴν τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ. Τοῦτο καὶ ἐγένετο· ἀλλ' ἂν καὶ οἱ πλείστοι τῶν δικαστῶν αὐτῶν ἦσαν ἐχθροὶ κατηρμημένοι τοῦ κατηγορουμένου πολιτικοῦ ἀνδρός, ἤναγκάσθησαν οὐδὲν ἤττον νὰ συνομολογήσωσιν, ὅτι οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἀνακαλύψωσιν ἀμάρτημα αὐτοῦ. Ὅθεν ἐξήγησαν καὶ ἐπέτυχον παρὰ τῆς βουλῆς τὴν ἀδειαν τῆς τῶν μαρτύρων ἀποζημιώσεως, ἡ, διὰ τὴν ὀμολογίαν καθαρώτερα, ἐπέτυχον τὴν ἐκδοσὴν ψήφισματος περὶ πληρωμῆς ὧλων, ὅσοι ἤθελον μαρτυρήσῃ, ἀληθῶς ἢ ψευδῶς, κατὰ τοῦ Οὐαλπολίου. Ἰδοὺ θλιβερά πράγματα καὶ διδακτικώτατα συγχρόνως. Διότι ὅποια ἀρα ἦτο ἡ πολιτικὴ τῶν χρόνων ἐκείνων κακοῦθις, βταν θλέπωμεν ἄνθρωπον νέον, ὅστις ἐθιωρεῖτο καὶ ἦτο τρώοντι ὁ ἀνδιωφελέστερος καὶ ἀκηλιωτέρος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς, ζητοῦντα νὰ ἐκβιάσῃ τὴν εἰς τὰ πράγματα πάροδον διὰ τοσοῦτον ἰπνοειδίστου τρόπου!

Τὸ περὶ ἀποζημιώσεως τῶν μαρτύρων ἐκείνο ψήφισμα τῆς βουλῆς ἀπεβρίβη ὑπὸ τῶν Λόρδων. Ὁ Οὐαλπόλιος κατήλθεν ἀταράχως ἀπὸ τοῦ σταδίου τῶν πολιτικῶν πραγμάτων, καὶ τὸ μέγα κενὸν τὸ ὅποιον κατέλειπε ἀνεπληρώθη ὑπὸ τοῦ Καρτερέτιου. Ὁ Πίττ ἤρχισε νὰ κεραυνοβολῇ τὸν Καρτερέτιον μετὰ τὴν αὐτῆν ὁρμήν, τὴν ὁποίαν ἄλλοτε εἶχεν ἐπιδείξει κατὰ τοῦ Οὐαλπολίου καὶ ἐπεσώρευσε κατ' αὐτοῦ τοὺς πλείστους τῶν συνήθων εἰς τὴν ἐγγλωττίαν αὐτοῦ χλευαστικῶν ὄρων, τοῦ μοναδικοῦ ὑπουργοῦ, τοῦ μοχλοῦ ὑπουργοῦ, τοῦ μισητοῦ ὑπουργοῦ, τοῦ μιαινοῦ ὑπουργοῦ. Τὸ δὲ κύριον θέμα τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Πίττ ἦτο ἡ εὐνοία τὴν ὁποίαν ἡ κυβέρνησις ἐπεδείκνυεν εἰς τὰς ἐν τῇ Γερμανίᾳ κτήσεις τοῦ βασιλεύοντος τῆς Ἀγγλίας Βρυσσελικοῦ οἴκου. Προεββαλε δὲ τὸ μέτρον τοῦ νὰ πληροῦνται τὰ Ἀνοθερικὰ στρατεύματα δι' ἀγγλικῶν χρημάτων μετὰ πλείστης δεινότητος καὶ μετὰ πλείστης ἐπιτηδεϊότητος, ὥστε ἐλογίσθη ἤδη μετὰ τῶν ἀρίστων τῆς βουλῆς ῥητόρων. Τὸ σῶμα τοῦτο εἶχεν ἀποβάλλει πρὸ μικροῦ τὰ διαπρεπέστερα τῶν ἀγλαῦσμάτων αὐτοῦ· ὁ μὲν Οὐαλπόλιος καὶ Παυλιναῖος· εἶχον μεταβῆ εἰς τὴν ἀνω βουλὴν· ὁ Γουλιέλμος Οὐίνδαμιοσ εἶχεν ἀποθάνει, ἐκ δὲ τῶν ἡδὴ περὶ τῶν κρωσιῶν ἀγωνιζομένων ἀνδρῶν, οὐδεὶς, καθόλου εἶπεῖν, ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἐνάμιλλος τοῦ Πίττ.

Ἐν εἰσι 1744 ἀπέθανεν, ἡ γράϊα γῆρα τοῦ περιφήμου δουκὸς Βαρλοβορουγίας, ἥτις εἶχε τὴν παράδοξον μανίαν νὰ ἀπεχθάνεται τοὺς ἰσχυροὺς καὶ αὐτοχρεῖς καὶ νὰ προστατεύῃ ἀπαντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. Ἐμίσησε τὸν Οὐαλπόλιον, ἐμίσησε τὸν Καρτερέτιον, καὶ εἶχε συμπάθειαν πρὸς τὸν ἀντίπαλον αὐτῶν Πίττ. Ὅθεν κατέλειπε αὐτῷ διὰ διαθέκης κληροδοτήματα 10,000 λιρῶν (300,000 περίπου δραχμῶν), ἕνα ἐκεῖ, εἰς τοῦ γενναίου ἀγῶνος ὃν ὑπέστη ὑπὲρ τῶν νόμων τῆς Ἀγγλίας καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος.

Ἡ διαθέκη ἐγράφη κατὰ μῆνα Αὐγούστου· ἡ δούκησασα ἀπέθανε τὸν Ὀκτώβριον, τὸν δὲ Νοέμβριον ὁ Πίττ ἦτο ἤδη αὐλικός. Οἱ μέγχα παρὰ τῷ βασιλεῖ ἰσχυρόντες ἀδελφοὶ Πέλαμ, ὧν ὁ εἰς εἶναι γνωστότερος ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ δουκὸς Νεοκασταλλίας, εἶχον ἀναγκάσει αὐτὸν, ὄλως ἄκοιτα, νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν Καρτερέτιον, χειροτονηθέντα ἤδη Κόμητα Γρανουίλλιον, καὶ ἐπεχείρησαν μετὰ ταῦτο νὰ παραλάβωσιν εἰς τὰ πράγματα τοὺς πατριώτας. Ὁ Αἰτιτελων καὶ πολλοὶ ἄλλοι φίλοι τοῦ Πίττ ἔλαβον δημοσίας θέσεις· ἀλλὰ ὁ Πίττ αὐτὸς ἠναγκάσθη πρὸς τὸ παρὸν νὰ εὐχαριστήσῃ εἰς ὑποσχέσεις φιλάς· ὁ βασιλεὺς δὲν ἠδύνατο νὰ τὸν ὑποφέρει ἕνεκα πικρῶν πινων ἐκφράσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἐξώκειλεν ὁ ἐμπάθος ἐκείνος ῥήτωρ κατὰ τὰς περὶ τῶν Ἀνοθερικῶν στρατευμάτων συζητήσεις· ἀλλὰ οἱ δύο Πέλαμ ἔδωκαν αὐτῷ τὴν ἀσφαλεστάτην διαβεβαίωσιν, ὅτι ὁ χρόνος καὶ αἱ προσπάθειαι αὐτῶν θέλουσι πρᾶναι τὴν βασιλικὴν δυσμένειαν.

Οὐδ' ὁ Πίττ δὲ τὸ κατ' ἑαυτὸν πρημέλησέ τι τῶν δυναμένων νὰ διευκολύνωσι τὴν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν εἰσόδον του. Παρητήθη τῆς θέσεως τοῦ παρὰ τῷ διαδόχῳ διαγγελέως, καὶ συναλοῦσης τῆς Βουλῆς, μετὰ τὰς διακοπὰς τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, μετεχειρίσθη τὴν ἐγγλωττίαν αὐτοῦ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ δύο Πέλαμ εἰλικρινῶς ἠγωνίσθησαν νὰ καταστήσωσιν ἱκανοὺς τὴν ἀποστροφήν ἥτις εἶχε βίξασαι εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως· διότι ἤφειρον, ὅτι ὁ Πίττ δὲν ἦτο ἀνθρώπος δυναμένος εὐχεῶς νὰ ἀπατηθῇ ἢ ἀτιμωρητὴ νὰ ὑβρισθῇ, καὶ ἐφοδοῦντο ὅτι πολὺν καιρὸν δὲν θέλει εὐχαριστηθῆ εἰς ὑποσχέσεις. Δὲν εἶχον δὲ καὶ ἴδιον συμφέρον νὰ βουκολῶσιν αὐτὸν εὐτῷ διὰ κενῶν ἐλπίδων μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ αὐτῶν ἰσχυρῶς βεβήγχε δεσμός, διότι ἦτο ἐχθρὸς τῶν ἐχθρῶν των. Οἱ δύο ἀδελφοὶ εἰμίσουν καὶ ἐφοδοῦντο τὸν ἐγγλωττίον, τὸν φιλόδοξον, τὸν φίλαρχον Γρανουίλλιον, ἐγνωρίζον, ἔτι βραδύως πολυτρόπως διὰ νὰ ἐπαέλθῃ εἰς τὰ πράγματα· ἤφειρον πόσον ἰσχυρῶς εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως καὶ ὅτι, ἂμα δοθείσης εὐμενοῦς περιστάσεως, θέλει προσκληθῆ νὰ πρωθυπουργήσῃ. Ὅθεν ἀπεφάσισαν νὰ λύσωσι τὴν μεγάλην ἐκείνην δυσχερίαν καὶ ἀπήτησαν τελευταῖον δριστηκῶς, ἡ τὴν διορισμὸν τοῦ Πίττ, ἡ τὴν ἴδιαν παραίτησιν. Περὶ δὲ τὴν ἐκλογὴν τοῦ χρόνου κατ' ὃν ἐπέβαλον τὴν ἀξίωσιν ταύτην, ἀνεδείχθησαν ἐπιτήθειοι μᾶλλον ἢ μεγαλόφρονες· διότι ἐπράξαν τοῦτο κατ' ἡν στιγμὴν ὃ ἐπίκων ἀπόγονος τῶν Στουαρτιδῶν, εἰςβαλὼν εἰς τὴν Σκωτίαν, ὑψώσε τὴν σημαίαν τῆς στάσεως καὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου. Ὁ βασιλεὺς εὐρέθη ἐγκαταλελειμμένος ὑπὸ ὄλης τῆς μερίδος ἐκείνης, ἥτις εἶχε περιποιήσῃ τὸν θρόνον εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Ὁ Λόρδος Γρανουίλλιος ἐπεχείρησε νὰ συγκροτήσῃ νέον ὑπουργεῖον, ἀλλὰ ἐνόησε μετ' ὀλίγον, ὅτι ἡ βουλευτικὴ δύναμις τῶν ἀδελφῶν Πέλαμ ἦτο ἀκαταγώνιστος καὶ ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐλπίσῃ εἰς τὴν συνδρομὴν αὐτῶν 30 περίπου Λόρδων καὶ 80 Βουλευτῶν. Τὸ σχεδὸν ἀπέτυχεν· οἱ ὑπουργοὶ ἐπαγγέλλοντο ἰσχυρότεροι

παρὰ ποτὲ καὶ ἔφερον τελευταῖον εἰς τὰ πράγματα τὸν Πίττ.

Οὐδὲν ἦττον ὅμως, θέλοντες ὅσον ἐνδέχεται ὀλιγώτερον νὰ δυσχεροτήσωσι τὸν ἡγεμόνα, συνηθασαν ὡςτε ὁ Πίττ νὰ μὴ λάβῃ θέσιν ἀπαιτούσαν συγγὰς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐντεύξεις. Ὅθεν, ἀντὶ νὰ ἀναδείξωσι τὸν νέον αὐτῶν σύμμαχον, ὡς προέβητο κατ' ἀρχάς, ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργῶν, διώρισαν αὐτὸν ὑπογραμματέα τῶν οικονομικῶν τῆς Ἰρλανδίας, καὶ μετὰ τινὰς μῆνας, προεβίβασαν αὐτὸν γενικὸν ταμίαν τοῦ στρατοῦ.

Ἡ θέσις αὕτη ἦτο, κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, μία τῶν εὐπροσδοπιωτέρων τῆς κυβερνήσεως· ὁ μισθὸς ἦτο τὸ ἐλάχιστον μέρος τοῦ εἰσοδήματος, τὸ ὅποιον ὁ ταμίαις ἐπορίζετο ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης· διότι ἐπιτρέπετο αὐτῷ νὰ φυλάττῃ πάντοτε εἰς χεῖρας του ποσὸν μέγα, τὸ ὅποιον, καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης σπανίως δὲν μικρότερον τῶν 100,000 λιρῶν, ἠδύνατο εὐτοῦς νὰ κοίξῃ πρὸς ἴδιον δόλοσ. Ἡ τοιαύτη τῶν χρημάτων τούτων χεῖρις οὐτε μυστικὴ ἦτο, οὐτε ἀτοπος· ἐθεωρεῖτο ἀνθρώποι δημολογουμένως ἐντιμότητος μετεχειρίσθησαν αὐτὰ τοιοῦτοτρόπως, καὶ πρὸ τοῦ Πίττ καὶ μετ' αὐτόν. Ἄλλ' αὐτὲς ἀπεποιήθη νὰ λάβῃ λιπτόν πλείοτερον τοῦ νομίμου τῆς θέσεως αὐτοῦ μισθοῦ. Οἱ ξένοι ἡγεμόνες, τῶν ὁποίων τὰ στρατεύματα ἐμισθοδοτοῦντο ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, συνείθιζον νὰ ἐπιτρέπωσιν εἰς τὸν ταμίαν μικρὸν τι ποσοστὸν, ἐπὶ τῶν χρημάτων τὰ ἑοικὸς παρ' αὐτοῦ ἐλάμβανον· ἀλλ' ὁ Πίττ ἀπέκρουσεν ἀειποτῶς τὴν ἰπνοειδίστου αὐτὴν δωρεάν.

Τοιαύτη ἀφιλοκέρδεια ὑπῆρξε κατ' ἐκείνο τοῦ χρόνου σπανιωτάτη, καὶ κατέπληξε καὶ ἠύρρανε ἀπαντας τοὺς πολιτικοὺς ἀνδρας· μάλιστα δὲ θερμῶς ἰθαύμασιν αὐτὴν τὸ μέγα τοῦ λαοῦ πλῆθος. Ὁ Πίττ, καὶ τοι ἀνακόλουθος φανεῖς, καὶ τοι παράδοξον ἀναδείξας ἀντίθεσιν μετὰξὺ τῆς προτέρας ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει ἀξιώτητος καὶ τῆς παρούσης, εὐπαιθείας ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, πλείοστην ὅμως ἔτι ἐνέμετο εὐνοίαν παρὰ τῷ κοινῷ. Οἱ λόγοι οἱ προτρέποντες τὸν πολιτικὸν ἄνδρα νὰ μεταβάλλῃ τὰς σχέσεις αὐτοῦ καὶ τὸν ὄλον δρόμον τῆς διαγωγῆς του, εἶναι πολλὰκις ἀσφαεῖς, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ χρημάτων ἀφιλοκέρδειαν τὴν ἐνεκεῖ ἕκαστος. Ἐκτοτε ὁ Πίττ ἐθεωρήθη ὡς ἀνθρώπος ἀνώτατος πάντος εὐτελοῦς πειρασμοῦ. Ὁσάκις ἤμαρτεν, ἠδύνατο νὰ πάθῃ τοῦτο ἐκ πλάνης, ἡ μνησικακίας, ἡ φιλοδοξίας· ἀλλ' ὅσῳ πένης καὶ ἂν ἦτο, οὐδαμῶς ποτε ὑπόνοια πλεονεξίας εἰμπόρσε νὰ προστριβῇ εἰς αὐτόν.

Ἐκτοτε διήλθον ὀκτώ γαλῆνια ἔτη, ὀκτώ ἔτη, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ μειονοψηφία, ἡ ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Λόρδου Γρανουίλλιον ἀείποτε ἀσθενῆς ἐπάρχασα, ἐξηκολούθει ἐλαττωμένη, μέχρι οὗ ὄλως σχεδὸν ἀνεπαίσθητος κατήνησε. Τῷ 1748 συνωμολογήθη εἰρήνη μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας· τῷ 1751 ἀπέθανεν ὁ ἐπίδοξος διάδοχος, καὶ μετ' αὐτοῦ συνεξέλιπε πᾶν ἔγγος ἀντιπολιτεύσεως. Ἀπαντες οἱ διακεκριμένοι ὄπαδοὶ τῆς μερίδος ἦτις

υπεστήριξε τὸν Οὐαλπόλιον, καὶ τῆς μερίδος, ἥτις εἶχεν ἀντιπολιτευθῆ εἰς αὐτὸν, συνηνώθησαν ἐπὶ τῷ ἐν, ὑπὸ τὸν διάδοχον αὐτοῦ. Τὸ ἐμπαθὲς καὶ παραγῶδες τοῦ Πίττ πνεῦμα ἠσύχασεν ἐπὶ τινα καιρὸν. Ὁ ἀνὴρ ἐκείνος παρεδέχθη ἡδὴ ἐν σιωπῇ τὸ σύστημα τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, τὸ ὁποῖον πρὸ μικροῦ εἶχε καταδικάσει· καὶ ἔπαυσε νὰ διωλῆ ἀνευλαβῶς περὶ Ἄνοθερίας. Ἐκ διαλειμμάτων ἐξήστραπτεν ἡ αἰγλή τῆς προτέρας αὐτοῦ φύσεως, ἀλλὰ ἡ λάμψις ἐκείνη ἦτο ἀκαριαία. Ὁ Πέλαμ, αἰσθανόμενος τὴν ὑπεροχὴν τοῦ συμμάχου ἐκείνου, ἐνόη, ὅτι ὄφειλε νὰ παραβλέπη τὰς προσκαιροὺς ταύτας παρεκτροπὰς τῆς ἰδιογνωμίας ἀνδρός, δετις δυσχερῶς μὲν ἔφερε πάντα χαλινὸν, εὐχερῶς δ' ἠσθάνετο τὸ ἐλάχιστον κέντρον.

Δύο ἄνδρες, μικρὸν ὑποδεέστεροι τοῦ Πίττ κατὰ τὴν εδραίαν, ἦσαν περιβεβλημένοι ὡς αὐτὸς δευτεράουτα τῆς κυβερνήσεως ἀξιώματα. Ἐἶ: τοῦτων, ὁ Μυρράυ: διετέλεσεν ἀλληλοδιαδόχως ἀντισηγαγέλευς καὶ εἰσαγγελεὺς παρὰ τῷ ἀνωτάτῳ δικαστηρίῳ. Ὁ διακεκριμένος οὗτος ἀνὴρ ὑπερέβαλλε τὸν Πίττ κατὰ τὴν περὶ -ὸν λόγον φιλοκαλίαν, τὴν δύναμιν τῶν ἐπιχειρημάτων, τὸ μέγεθος καὶ τὴν παικίλιαν τῶν γνώσεων. Ἡ βουλευτικὴ αὐτοῦ εὐγλωττία δὲν ἐθαύμαζε ποτὲ δι' ἐξαπινάκιον ἀστραπῶν, ἀλλὰ τὸ καθαρόν, τὸ μαλακόν, τὸ πρᾶον αὐτῆς τηλαύγημα οὐδέποτε, οἷδ' ἐπὶ στιγμῇ μίαν ἐπεσκιάζετο. Καὶ κατὰ μὲν τὸ πνεῦμα ἦτο, ὡς νομίζομεν, ὅπως ἐνάμιλλος τοῦ Πίττ· ἀλλ' ἔστερεῖτο τῶν ἠθικῶν ἐκείνων ἰδιοτήτων δι' ὧν μάλιστα ὁ Πίττ ἠδοκίμει· ἔστερεῖτο τῆς δραστηριότητος, τῆς μεγαλοφροσύνης, τῆς τὰ πάντα ἐπιχειρούσης καὶ τὰ πάντα τολμώσης φιλαρχίας, αἵ τινες εἰς παραχόδεις καιροὺς ἀποδεικνύουσι μεγάλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ καρδιά του ἦτο ὀκνεῖν ψυχρά, ἡ φύσις προμηθῆς μέχρι δειλίας, καὶ ὁ τρόπος μέχρι λεπτολογίας φιλόφων. Οὐδέποτε ἐξέθετε τὴν περὶ οὐσίαν ἢ τὴν ὑπόληψιν του εἰς κίνδυνον, τὸν ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἀποφύγῃ. Ἐπῆρξεν ἐποχὴ καὶ ἦν πιθανώτατα ἠδύνατο νὰ γίνῃ πρωθυπουργός· ἀλλ' ὅ,τι μάλιστα ἐπόθει ἦτο τὸ τοῦ ἀνωτάτου δικαστοῦ ἀξίωμα. Ἡ θέσις τοῦ ἀρχιδικαστοῦ δὲν ἦτο βεβαίως τόσον λαμπρὰ ὅταν ἢ τοῦ πρώτου Λόρδου τοῦ θησαυροφυλακίου, ἀλλ' ἦτο ἐντιμος, ἦτο ἡσύχος, ἦτο ἀσφαλῆς, καὶ τοῦτου ἕνεκεν αὐτὴν πρὸ πάντων ἐπέθυμει ὁ Μυρράυ:.

Ὁ δὲ Φόξ, ὁ πατὴρ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, τοῦ ὁποῖου αἱ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀληθείας καὶ τῆς εἰρήνης ἄλλοι ἀθάνατον κατέστησαν τὸ ὄνομα τοῦτο, ἦτο ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργός. Ὁ Φόξ ἠγαπάτο ἰδίως ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τινῶν ἰσχυροτάτων ἀνδρῶν τῆς μεγάλης Οὐβικῆς μερίδος. Διαπρεπέστατα δὲ ἦσαν τὰ βουλευτ. καὶ αὐτοῦ προτερημάτα. Ὡς ῥήτωρ ἦτο καὶ ὅλα σχεδὸν τὸ ἀντίθετον τοῦ Πίττ. Τὸ ὄλον αὐτοῦ σχῆμα οὐδεμίαν εἶχε χάριν· τὸ πρόσωπον ἐπέφαινε βεβαίως νοῦν ἰσχυρόν, ἀλλὰ οἱ χαρακτηρισμοὶ αὐτοῦ ἦσαν ἀκομψοὶ καὶ ἡ ὄψις σκυθρωπὴ καὶ στυγνὴ. Ὁ τρόπος του ἦτο σκαίος, ὁ λόγος δύσκολος, καὶ πολλὰκις ἠναγκάζετο νὰ καταπαύῃ αὐτὸν διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν λέξιν, τὴν ὁποῖαν πρό-

χειρον δὲν εἶχεν· ἀλλὰ εἰς τὴν συζήτησιν, περὶ τὴν τέχνην τῆς δεξιᾶς ἐκείνης, καὶ ἐμβριθοῦς, καὶ ἀρρηνοποῦ λογικῆς, ἥτις ἀπαιτεῖται εἰς τὰ πολιτικὰ σχήματα, οὐδεὶς ποτε ἴσως ὑπερέβαλεν αὐτὸν, ἐκτός τοῦ ἰδίου υἱοῦ. Ἦτο δὲ περὶ τὴν ἀντιφρόνην ἀνώτερος τοῦ Πίττ, ὅσον κατώτερος αὐτοῦ ἦτο περὶ τὴν ἀγόρευσιν. Καὶ κατὰ μὲν τὸ πνεῦμα ἰσοστάθμιοι ἦσαν οἱ δύο ἀντίπαλοι, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα ἐβρίσκοντο πλάστιγγε ὑπὲρ τοῦ Πίττ ἕνεκα τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ ἰδιωμάτων. Ὁ Φόξ εἶχε βεβαίως πολλὰς ἀρετάς. Κατὰ τὴν φύσιν καὶ τὰ προτερήματα, πολλὴν εἶχεν ὁμοιότητα πρὸς τὸν ἐνδοξότερον υἱὸν αὐτοῦ. Εἶχε τὴν αὐτὴν πρᾶφότητα τοῦ χαρακτήρος, τὰ αὐτὰ σφοδρὰ πάθη, τὴν αὐτὴν εὐλικρινειαν, τὸ λυμν καὶ δξύτητα, τὴν αὐτὴν εἰς τοὺς φίλους ἀφοσίωσιν, τὴν αὐτὴν ἀμνησικαλίαν πρὸς τοὺς ἐχθρούς. Οὐδεὶς ποτε ἠγαπήθη θερμότερον καὶ δικαιοτέρων ὑπὸ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν ἐταίρων. Κατὰ δυστυχίαν ἐπαιδεύθη εἰς κακὴν πολιτικὴν σχολὴν, εἰς σχολὴν ἥτις ἐδίδασκεν, ὅτι ἡ πολιτικὴ ἀρετὴ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀπλή προσωπικὴ τῆς πολιτικῆς κκεκνηθείας, ὅτι πᾶς πατριώτης ἀγοράζεται, ὅτι ἡ κυβερνήσις δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐμὴ φθέρουσα καὶ δεκαζούσα, καὶ ὅτι ἡ πολιτεία ἐπιτρέπεται εἰς τὸν πλειστηριάζοντα. Ταῦτα ἦσαν τὰ προσφιλέστατα ἀξιώματα τῶν κατωτέρων τάξεων τῆς τοῦ Οὐαλπολίου μερίδος, καὶ αὐτὸς ὁ Οὐαλπόλιος ὑπέβαλεν αὐτά. Ὁχυμαστὴ δὲ τρώοντι ἀντίθεσις ὑπῆρχε μεταξύ τῆς χαλαρᾶς πολιτικῆς ἠθικῆς τοῦ Φόξ καὶ τῆς ἀδχαναντῆς ἀκεραιότητος τοῦ Πίττ. Τὸ ἴθνος ἐδυσπίσκει πρὸς τὸν πρῶτον, καὶ ὅπως παρεδόθη εἰς τὸν δευτέρον. Ἄλλ' ἅπαντες σχεδὸν οἱ πολιτικοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἄνδρες ἔπρεπε κατὰ πρῶτον ἦδη νὰ καθίσωιν, ὅτι ἡ πίστις τοῦ ἔθνους ἔχει τὴν ἀξίαν τῆς ἑνώσιω τὰ πάντα ἐξηρτῶντο ἀπὸ τὴν εὐνοίαν μικρᾶς τινὸς ἐπικρατούσης συμμορίας, ὁ Φόξ ἐπινοεῖται βεβαίως τοῦ Πίττ· ἀλλ' ὅταν ἐπέστη χειμῶν καὶ κίνδυνος, ὅταν ὁ πόλεμος ἐμάστιζε τὴν Εὐρώπην, ὅταν αἱ βουλαὶ διερρέθησαν εἰς πολιτικὰς φατρίας, ὅταν τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ παρωξύνθη σφοδρῶς, τότε ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ λαοῦ εὐνοούμενος μεταωρίσθη εἰς τὴν ὑκατανόησιν, ὁ δὲ ἀνταγωνιστῆς αὐτοῦ κατήντησεν ἀημος καὶ ἀκατονόμαστος.

Ἐν ἔτει 1754 ἀπέθανεν ἀπροσδοκῆτως ὁ ἰκανός, ὁ ἐπιτιμῆσις, ὁ ὅπως διάφορος τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ μόνος δίδων εἰς αὐτὸν ἀξίαν τινὰ Ἑβρῆκος Πέλαμ. «Τώρα δὲν θέλω ἡσυγάζει πλέον ποτὲ», ἀνέκραξεν ὁ γέρον βασιλεὺς, ὅταν ἤκουσε τὴν εἴδησιν καὶ εἶχε δίκαιον. Ὁ Πέλαμ εἶχε κατορθώσει νὰ στρατολογήσῃ καὶ εἰς μίαν φάλαγγα νὰ συγκροτήσῃ ἅπαντας τοὺς ἰκανοὺς τοῦ βασιλείου ἀνδράς. Ὁ θάνατος αὐτοῦ οὐ μόνον τὴν ὑπερτάτην τῆς Κυβερνήσεως θέσιν κατέλιπε κενὴν καὶ τὴν τοῦ πρώτου Λόρδου τοῦ θησαυροφυλακίου, ἀλλὰ, ὅπως σπουδαίωτερον, ἀτήρῃσεν ἐκ μέσου τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἥτις ἤξευρε νὰ συμφιλιώσῃ καὶ νὰ ἡμοῖσῃ τοσοῦτον θυελλώδη καὶ φιλόδοξα πνεῦμα.

Ὁ μὲν ἀδελφὸς τοῦ Πέλαμ, ὁ δούξ Νεοκαστελλίας, ἔλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπερτάτου θησαυροφυλακίου.

ἀλλὰ πολλὰ εἰσέτι ἔλειπον διὰ νὰ συμπληρωθῇ ὁ συνδυασμός. Τίς ἐμελλε νὰ διευθύνῃ τὴν βουλήν, ὡς ὑπουργός; Πρὸ μικροῦ διούθινε αὐτὴν ὁ Πέλαμ· ἀλλ' ὁ δούξ, καλὸ μέλος τῆς τῶν Λόρδων βουλῆς, δὲν ἠδύνατο νὰ κληρονομήσῃ καὶ τοῦτο τὸ μέρος τοῦ ἀγαλφικοῦ ἀξιώματος. Ἐπρεπεν ἄρα γὰ νὰ ανατιθῇ τὸ ἔργον εἰς ἄνδρα διακεκριμένους ἰκανότητος; Ἀλλὰ τοιαῦτος ἀνὴρ, τοιαύτην λαβὴν θέσιν, δὲν ἐμελλεν ἀγακίως ν' ἀπαιτήσῃ καὶ νὰ λάβῃ πλείονα μερίδα ἐξουσίας περὶ τὴν τῶν χρημάτων καὶ τῶν δημοσίων ὑπουργημάτων ἰεαχίρισιν, παρ' ὅσον ὁ δούξ Νεοκαστελλίας ἦτο διατεθειμένος νὰ παρσχωρήσῃ; Ἐπρεπεν ἄρα γὰ νὰ ἐπιτραπῇ τὸ καθῆκον εἰς δευτερεύοντα τινα ἄνθρωπον; Ἀλλὰ ποία πιθανότερος ὑπῆρχεν, ὅτι δευτερεύων τοιοῦτος ἄνθρωπος ἤθελε κατορθώσῃ νὰ χειραγωγῆσῃ πολυκρίθμον καὶ τρικυμιώδη συνέλευσιν, κληθούσαν ἐπιτηδείων καὶ ἐμπείρων ἀνδρῶν; Ταῦτα ἔν τούτοις ἦτο ἡ τοῦ Δουκὸς Νεοκαστελλίας παράλογος φιλαρχία, ὡς τε προετίμησε νὰ συγκροτήσῃ ἀσθενὲς καὶ ἐπισφαλὲς ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιέξῃ εἰς τὴν παραμικρὰν τοῦ ἀνέμου πνοὴν καὶ ἐμελλε νὰ ναυαγήσῃ εἰς τὴν πρώτην τρικυμίαν, παρὰ νὰ θυσιάσῃ μέρος τῆς ἐξουσίας του, διὰ νὰ προσλάβῃ ὑγιερέα καὶ διαρκῆ στοιχεῖα.

Ὁ Πίττ ἦτο ἀσθενὴς εἰς τὰ θερμὰ λουτρά τῆς Βάθης· ἀλλὰ καὶ ὕγιης ἂν ἦτο, καὶ ἐν Λονδίῳ ἂν εὐρίσκατο, οὔτε ὁ βασιλεὺς, οὔτε ὁ δούξ Νεοκαστελλίας ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν εἰς λόγους περὶ τοῦ προκειμένου. Ὁ ψυχρὸς καὶ προμηθῆς Μυρράυ: ἀπέβλεπεν, ὡς προετίμησε, εἰς ἕτερον σκοπὸν. Ὅταν ἤρχισαν διαπραγματεύσεις μὲ τὸν Φόξ, τὰς ὁποίας ὁ Δούξ Νεοκαστελλίας διεξήγαγε μὲ τὸν συνῆθη αὐτῷ παιδαριώδη καὶ ἀνεπιτήδειον τρόπον. Κατὰ τὴν πρότασίν του, ὁ Φόξ ἐμελλε νὰ ἀναγορευθῇ γραμματεὺς τῆς ἐπικρατείας καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον τοῦ νὰ ἐκπροσωπῇ τὴν κυβερνήσιν ἐν τῇ Βουλῇ τῶν κοινοτήτων· καὶ ἡ μὲν διαχειρίσις τοῦ ἀπορρήτου χρηματικοῦ κεφαλαίου, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, τὸ ἔργον τῆς ἀγορᾶς τῶν βουλευτικῶν ψήφων, δὲν ἐμελλε νὰ ἀφαιρῆθῃ ἀπὸ τὸν πρῶτον Λόρδον τοῦ θησαυροφυλακίου, ὡφειλεν ὅμως οὗτος νὰ εἰδοποιῇ τὸν Φόξ ἀκριβῶς περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐγένετο χορῆσις τοῦ κεφαλαίου τούτου.

Εἰς τοῦτο συνηρῆεν ὁ Φόξ, ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν νύκτα πάλιν τάραχος· ὁ Νεοκαστελλίας μετενόησε διὰ τὰ προσυνηθέντα, ἡ δὲ συνδιάλεξις ἡ γενομένη περὶ τούτου μεταξύ τοῦ Φόξ καὶ τοῦ δουκὸς εἶναι βεβαίως μίαν τῶν παραδοξοτέρων τῆς Ἀγγλικῆς ἱστορίας. «Ὅταν ὁ ἀδελφός μου πρόστατο τοῦ θησαυροφυλακίου» εἶπεν ὁ Νεοκαστελλίας, «δὲν ἔλεγεν εἰς καίνα τι ἔκαμεν τὰ χρήματα τοῦ ἀπορρήτου κεφαλαίου. Δὲν θέλω λοιπὸν καὶ ἐγὼ νὰ λέγω εἰς καίνα τι περὶ τούτου.» Ἡ ἀπάντησις ἦτο εὐκόλος. Ὁ Πέλαμ ἦτο οὐ μόνον πρῶτος Λόρδος τοῦ θησαυροφυλακίου, ἀλλὰ καὶ ἡγεμὼν τῆς Βουλῆς, ὡς τε ἦτο περὶ τὸν νὰ διακοινώσῃ εἰς ἄλλον τινὰ τὰς μετὰ τῶν μελῶν τῆς βουλῆς σχέσεις του. «Ἀλλὰ ἐγὼ,» εἶπεν ὁ Φόξ, «πῶς θέλω διευθύνει τὴν βουλήν, μὴ

εἰδῶς τι περὶ τῶν σχέσεων τούτων, πῶς θέλω ὀμολογήσῃ πρὸς τοὺς βουλευτάς, μὴ γνωρίζω τίνες ἐξ αὐτῶν ἔλαβον ἀντιμισθίας, καὶ τίνες ὄχι; Καὶ ποῖος, ἐξηκολούθησεν, «θέλει ἔχει τὴν διανομὴν τῶν ὑπουργημάτων.» «Ἐγὼ πάλιν,» εἶπεν ὁ δούξ. «Καὶ πῶς τότε θέλετε νὰ διευθύνω ἐγὼ τὴν βουλήν;» «Μὴ σὰς μέλη» εἶπέτε τοὺς βουλευτάς νὰ ἔρχωνται «πρὸς ἐμέ.» Ἐπειδὴ δὲ προέκειντο γενικαί ἐκλογαί, ὁ Φόξ ἠρώτησε, τίνες θέλουσιν εἶναι οἱ ὑπουργοὶ καὶ ὑποψήφιοι εἰς τὰς ἐπαρχίας ὅπου ἴσχυε τὸ ὑπουργεῖον. «Μὴν ἀνησυχῆτε περὶ τούτου» ἀπεκρίθη ὁ Νεοκαστελλίας, «ὅλα αὐτὰ εἶναι τελειωμένα πράγματα.» Ἀλλὰ τασαύτην ἀδιακρίσιαν, ἀνθρωπίνην φύσιν δὲν ἠδύνατο νὰ τὴν ὑποφέρῃ. Ὅταν ὁ Φόξ ἀπεποιήθη νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ Γραμματεῖος τῆς ἐπικρατείας, ἐπὶ τοιοῦτοις ὅροις, καὶ ὁ δούξ ἀνέβηκε τὴν ἡγεμονίαν τῆς βουλῆς εἰς ἀψυῆ τινα καὶ μέτριον ἄνθρωπον, τοῦ ὁποῖου σχεδὸν ἐλησημονήθη ἡδὴ τὸ ὄνομα, τὸν Ὁσμᾶν Ροβινσῶνα.

Ὁ Πίττ, ἐπανελθὼν ἐκ Βάθης, ἐπροσπειρήθη πολλὴν μετριότητα, ἂν καὶ ἡ ψυχὴ του ἔβραζεν ἀπὸ τὴν ἀγανάκτησιν. Δὲν παρεπονέθη μὲν διότι τὸν παρέβλεψαν ὅπως διόλου, εἶπεν ὅμως παρρησίᾳ, ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην του, ὁ Φόξ ἦτο ὁ ἀρμόδιώτερος νὰ διευθύνῃ τὴν βουλήν ἄνθρωπος. Οἱ δύο ἀντίπαλοι, διὰ κοινῶν συμφέροντος καὶ ἐχθρᾶς κοινῆς συνδιαλλαγίντες, συνειρώνησαν πᾶς ἐμελλον νὰ πολιτευθῶσι κατὰ τὴν προεχθῆ ὁμόδοον. «Ὁ Κύριος Ὁσμᾶν Ροβινσῶν» εἶπεν ὁ δούξ νὰ μᾶς διευθύνῃ! » εἶπεν ὁ Πίττ πρὸς τὸν Φόξ: «ὁ δούξ ἤθελε κάμει καλύτερα νὰ μᾶς» «στείλῃ τὸ ὑπόδημά του, διὰ νὰ μᾶς διευθύνῃ.»

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ ἀκόλουθον φυλλάδιον.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Πρόχειρον γόμων, τὸ λεγόμενον ἢ ἐξάβιβλος, συναβροισθὲν κάπνοθεν κατ' ἐκλογὴν, καὶ κατ' ἐπιτομήν οὕτω συντεθὲν παρὰ τοῦ πανσεβάστου τομογράφου καὶ κριτοῦ Θεσσαλονικῆς Κωνσταντίνου τοῦ Ἀρμενοπούλου. Νέα ἔκδοσις ἐπὶ Heimbaeh. Λεβῆνα, 1851. Τύποι: Τ. Ο. Weigel Σελ. 1-1002. Τιμᾶται th. 5 1|3 δραμῶν 22. δεδεμένον.

Μὲ λύπην μας ἀναγγέλομεν τὴν νέαν ταύτην ἔκδοσιν τοῦ Ἀρμενοπούλου, διότι δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἡ διαθήκη τοῦ ἐκδότου· μόλις συνεπλήρωσε τὸ ἔργον τοῦτο, καὶ ὁ σκληρὸς θάνατος ἀφῆρπασεν αὐτὸν, εἰς τὴν ἀνδρικὴν του ἡλικίαν, ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν φίλων, ἀπὸ τὴν ὀμνήγυριν τῶν συναδελφῶν, τῆς ὁποίας ἦσαν ἀληθὲς κόσμημα. Ὡς ὁ στρατιώτης ἐπὶ τῆς ἰδίας ἀσπίδος οὕτω καὶ αὐτὸς ἀναπαύεται ἐπὶ τοῦ τελευταίου τούτου μάρτυρος φιλοπονίας ἀδαμάστου τηρῶν, μέχρι τε-

λευταίας πλοῆς τὸ σύνθημα αὐτοῦ, νὰ μὴ θεωρήτῃ τι ἱερώτερον τῆς κλήσεώς του, νὰ μὴ ἔχη τι φιλότερον τῆς ἐπιστήμης, τῆς ὁποίας ἀνεδείχθη λειτουργός. Εἰς μικρὸν διάστημα χρόνου, ἐπραγματεύθη πολλὰς καὶ δυσκόλους καὶ μέχρι τοῦδε δυσλότους πραγματείας, ἀπεπεράτωσε μεγάλα καὶ δύσκολα ποιήματα διαφόρου εἴδους, συνέγραψε πολυαριθμούς διατριβάς καὶ ἐπικρίσεις ἐκ τῶν ὁποίων τινὰς μετεφέραμεν εἰς τὰς στήλας τῆς ἑλληνικῆς ἡμῶν Θεμελίδος. Ἀκαμάτως ἐργάζετο ἐπὶ τῶν διαφορῶν κλάδων τῆς ἐπιστήμης, θυσιάζων καὶ αὐτὴν τὴν ὕγειαν του διὰ τὰ φαῖν ἀληθῆς διακρίσεως αὐτῆς. Ἐρρῶνει δὲ, ὡς ὁ μέγας Γάλλος ἱστοριογράφος Θιέρριος, ὅτι ἡ ἐμβριθὴς σπουδὴ παρέχει εἰς πάντα νέον καταπόγιον, ἐλπίδα καὶ μέλλον, ὅτι μετ' αὐτῆς διερχόμεθα τὰς δυστυχεῖς ἡμέρας, χωρὶς νὰ ἀίσθανθῶμεν τὸ βίαιον αὐτῶν, γινόμεθα κύριοι τῆς τύχης μας, καὶ μεταχειριζόμεθα εὐγενῶς τὸν θῖον μας. Ἀυπομέμεθα δὲ ἡμεῖς ἐτι μάλλον διὰ τὸν ἄωρον αὐτῶν θάνατον, διότι ὁ φιλόπονος οὗτος ἀνὴρ ἐπεμελεῖτο πρὸ καιροῦ κυρίως τὰς ἐκδόσεις τοῦ βυζαντινοῦ νομίμου, τὸ ὁποῖον ἰσχύει παρ' ἡμῖν, καὶ κατεγίνετο μάλιστα νὰ δώτῃ νέαν ἐκδοσιν τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τῶν μεταγενεστέρων Αὐτοκρατόρων, τῶν ὁποίων εἶχε ἤδη προεκδώτῃ τὸ Authenticum. Ἀλλὰ τὰ πάντα ἐματαιώσεν ὁ θάνατος, καὶ ἀποστέρησεν ἡμᾶς πολλῶν βοηθημάτων δι' ὧν ἡ ἀπυρτος φιλοπονία του ἦθελε μᾶς προικίσει.

Μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τῆς οφειλουμένης ταύτης εὐγνωμοσύνης εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀνδρός, δώτωμεν ἤδη τὴν προτοχὴν μας εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἐκδοσιν τοῦ Ἀρμενοπούλου, τῆς ὁποίας θεωροῦντες τὴν κατεπίγουσαν ἀνάγκην, ἐπροκαλέσμεν τὴν ἐκδοσιν. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδόσεων τοῦ Ἀρμενοπούλου, ἀλλὰ μὲν περιεῖχον πολλὰ ἀλλότρια εἰς τὸ κείμενον, ἀλλὰ δὲ ἦσαν ἑλλειπτεῖς, ὥστε δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι οὐδεμίαν αὐτῶν ἦτον ἐντελής· μάλιστα δὲ, ὅτι ἄπασι εἶχον ἐτραυμένας μὲν παραθέσεις τῶν σχολίων, ἐπισημασθεῖς δὲ πληροπορίας τῶν πηγῶν, τὰς ὁποίας μετεχειρίσθη ὁ Ἀρμενόπουλος. Τοῦτο δὲ συνέβη τὸ μὲν ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς καταστάσεως τῆς κριτικῆς ἐπιστήμης, καθ' ἣν ἐποχὴν ἔγιον αἱ ἀρχαῖαι ἐκδόσεις, τὸ δὲ ἕνεκα τῶν ἀλλοιώσεων τὰς ὁποίας ὑπέστησαν τὰ πλεῖστα χειρόγραφα, καὶ τῆς προλήψεως ἀπὸ τῆν ὁποῖαν οὔτε ὁ Ρετζιός ἠδυνήθη ν' ἀπαλευθερωθῇ, οὔτε πρέπει νὰ δημοσιευθῶσι πάντα, τὰ ἐν τοῖς χειρογράφοις, καὶ τέλος ἕνεκα τῆς ἀγνοίας τῶν πηγῶν, ἐξ ὧν ὁ Ἀρμενόπουλος συνέγραψε τὴν ἐξάβιβλόν του. Πῶς δὲ τὰ ἐλαττώματα ταῦτα ἐξέλιπον ἀπὸ τὴν περὶ αὐτῶν ἐκδοσιν, τοῦτο μᾶς διδάσκει αὐτὸς ὁ ἐκδότης εἰς τὸν πρόλογον. Κυρίως ἐπεμελήθη νὰ λάβῃ ἀνὰ χεῖρας τὰ καλῆτερα χειρόγραφα, καὶ ἂν δὲν ἠδυνήθη νὰ συμβουλευθῇ ὅλα τὰ ἀναπερόμενα ἐν σελ. V·XIII. Ἡ τὸ γνητεν ὅμως νὰ παρβάλλῃ τὰ ἀρχαιότερα, ἴσως τὰ συγγραφα τοῦ Ἀρμενοπούλου, δηλ. α) τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ περικλητὸς Ζαχαρίας συν-επλήρωσε τὸ 15·13 βιβλίον τῶν Βασιλικῶν καὶ ἐπλόυ-τισε μὲ σχόλια· β) τὸ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ καθηγητοῦ Ἐνελίου (Haenel), τὸ ὁποῖον εἶναι ἀξιοπεριεργον διὰ

τὰ σχόλια του, καὶ τὴν εὐανάγνωστον γραφὴν· καὶ τρίτον τὴν σπανιωτάτην πρώτην ἐκδοσιν τοῦ I. Σουαλεμ-βέρου. Τὰ λοιπὰ χειρόγραφα, ἐπειδὴ πρὸ ὀλίγου καιροῦ προσεκλήθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκδοσιν, δὲν ἤδυνήθη μὲν ἀκριβῶς νὰ ἐπιθεωρήσῃ, τὰ πλεῖστα ὅμως, καὶ μάλιστα τὰ τῶν Παρισίων ἐπεχειρησάθη κατὰ τὴν εἰς τὴν μεγαλόπολιν ταύτην διαμονὴν του, τὰ δὲ λοιπὰ, ὡς χρησιμεύοντα ἤδη εἰς ἄλλας ἐκδόσεις, ἐξ αὐτῶν ἠδυνήθη νὰ ἐκτιμήσῃ προσηκόντως. Ἐντεῦθεν ἠδυνήθη νὰ κατατάξῃ ταῦτα, καὶ νὰ θέσῃ εἰς μὲν τὴν πρώτην τάξιν, τὸ ὑπὸ τοῦ Σαλαμασιου μεταχειρισθῆν πα-λατινὸν χειρόγραφον καὶ τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὴν ἐπομένην δὲ τὰ τοῦ Suarez, Κοντίου καὶ τὰ εἰς τὸν Ρετζιόν χρησιμεύοντα τοῦ Μερμανίου, εἰς τὴν τρίτην δὲ ἐκεῖνα ἅπαντα εἰς ἄνὰ χεῖρας ὁ Κου-βιάκιος, ὁ Φαλκονβούργιος καὶ ὁ Λαμπέκιος. Μετὰ ταῦτα, ἔκρεπε νὰ ἐρευνήσῃ τὰς πηγὰς τῆς ἐξάβιβλου, ὅπερ ἐν τῇ σελ. XVII—XXVII ἐγένετο, καὶ τοῦτο ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ δημοσιεύτῃ (σελ. XXII—XXVI) Νεαράν τινα τοῦ Πατριάρχου Ἀθανασίου, τῆς ὁποίας ὁ Ἀρμενόπουλος πολλάκις μνημονεύει, καὶ ἦτις εὐρίσκειται ἐν τῷ τῶν Παρισίων χειρογράφῳ, 1357 a. Ἡ ἐρευνα αὕτη τὸν ἐχρησίμωσεν ἵνα προσδιορίσῃ ἂν ὁ Ἀρμενόπουλος ἀντέγραψεν αὐτολεξεῖ, ἢ ἀπῆλθῃσεν, καὶ ὅπου τὸ πρῶτον ἰγένετο, νὰ παρατηρήσῃ τὰ λάθη εἰς ἃ ὑπέπεσαν ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ χειρογράφου. Σωλλέ-γων λοιπὸν τοιουτοτρόπως τὴν βίαν του, ἠδυνήθη νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἐρευναν περὶ τῆς ἀεραριστίας τῆς ἐξάβιβλου. Οὕτω π. χ. προτάσσεται τῆς ἐξάβιβλου τεμάχιον τῆς περὶ κριτῶν προκατατάσεως· τοῦτο ἠδυνάμεθα, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του, νὰ θεωρήσωμεν ὡς μεταγενέστερον, ἀλλὰ σχόλιόν τι εὐρισκόμενον ἐν τῷ χειρογράφῳ τοῦ Ἐνελίου λέγει ὁπῶς, ὅτι συνε-γράφη ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τῆς ἐξάβιβλου. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἠδυνάμεθα καὶ τὴν προσθήκην τῶν τεσσά-ρων τίτλων νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἀλλοτρίαν τοῦ ἐκτου βι-βλίου, ἀλλ' ἐπειδὴ εὐρίσκειται εἰς τὰ καλῆτερα καὶ ἀρχαιότερα χειρόγραφα, προσέτι δὲ ἐν τῷ τίτλῳ τοῦ τετάρτου τίτλου λέγεται, ὅτι ἐκεῖ τελειοῖται ἡ ἐξάβι-βλος, διὰ τούτου ἰεωρήσῃσιν αὐτὴν ὡς ἀποτελούσαν μέρος αὐτῆς· τοῦτο δὲ ἐξάγεται καὶ ἐκ τοῦ γνητοῦ καὶ εἰδικοῦ πίνακος τοῦ ἐκτου τίτλου. Ἀπαντίας ὁ ἐκδότης ἀποφαίνεται, ὅτι δὲν ἀποτελοῦν μέρος τῆς ἐξάβιβλου τὸ περὶ ἱερέων τοῦ Κωνσταντινου, οἱ τρεῖς συνοδικοὶ τόμοι, καὶ τὰ εἰς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Φιλοθέου εὐρισκόμενα ἐπίμετρα τῆς ἐξάβιβλου, διότι ἂν καὶ ταῦτα εὐρίσκονται εἰς πολλὰ χειρόγραφα, εἰς τὰ καλίστα ὅμως τούτων ἐπονται μετὰ τὸ τέλος συν-θεῖν πάσης τῆς ἐξάβιβλου καὶ δὲν ἀναφέρονται ποσῶς εἰς τοὺς εἰδικούς πίνακας. Τού· αὐτοῦ λόγους φέρει καὶ ὡς πρὸς τοὺς γεωργικοὺς νόμους, τοὺς συλλεχθέν-τας ἐκ τῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ νομικῶν βιβλίων, μάλι-στα δὲ καθόσον οὗτοι εἰς τινα χειρόγραφα ἀναφέρον-ται τῆδε καεῖςτε χωρὶς νὰ ἔχουν ὠρισμένην τινα θέσιν. Ἴσως τὰ τεμάχια τῆς περὶ κριτῶν προκατα-τάσεως, καὶ ἡ προσθήκη τῶν τεσσάρων τίτλων προσετέθησαν εἰς δευτέραν τινα ἐκδοσιν τῆς ἐξάβιβλου, ἐνῶ τὰ λοιπὰ τεμάχια ἐτέθησαν τῆδε καεῖςτε καὶ

μετὰ ταῦτα ἐσυλλέχθησαν καὶ ἀντεγράφησαν εἰς τὸ τέλος τῆς ἐξάβιβλου. Ἡ ἐκδοσις δὲ αὕτη ὑπερτερεῖ τῶν ἄλλων ἰδίως διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν προστεθέντων ἀρχαίων καὶ καλῶν σχολίων, τὰ ὁποῖα εὐρέθησαν ἐν τῷ τῆς Κωνσταντινουπόλεως χειρογράφῳ, ὥστε ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων παρατηρεῖ τις τὰς ἐκ-δουλεύσεις τοῦ ἐκδότου, διὰ τὰς διαιωνίση τὸν Ἀρμε-νόπουλον. Αἱ μεγάλαι προσθήκαι ἔλαβον τὴν προσή-κουσαν θέσιν των, καὶ διετήρησε μὲν τοὺς γεωργι-κοὺς νόμους καὶ τὰ ἐπίμετρα, ἀπεχώρησιν ὅμως ταῦτα ὅλως διόλου ἀπὸ τῆς ἐξάβιβλου. Προσέτι ἐρρῶ-τισε τὰ μὴ γνήσια τεμάχια νὰ ἀποβάλῃ, καὶ, ὅπου τοῦτο δὲν ἦτον δυνατὸν ἢ δὲν τὸ ἔκρινε εὐλογον, νὰ σημειώσῃ αὐτὰ διὰ μικρῶν στοιχείων, ἢ διὰ παρενθέ-σεων, νὰ θέσῃ τὰ μὲν παραλειφθέντα χωρία ἐν οἰκίῳ τόπῳ, τοὺς δὲ νέους τίτλους τοιουτοτρόπως, ὥστε διὰ διπλῶν ἀριθμῶν νὰ παρατηρήται ἡ γνησιότης με-ταβολῆς, νὰ ὑποστηρίξῃ διὰ τῶν χειρογράφων τοὺς μετα-τεθέντας παραγράφους, καὶ τέλος νὰ ἐπεξηγήσῃ καὶ νὰ διορθώσῃ τὰ σχόλια, καὶ διὰ τὰ μὴ μεταδάλῃ τὸ κείμενον αὐτῶν, νὰ τὰ καταχωρίσῃ κατ' ἴδιον. Δὲν ἠρέθη δὲ εἰς ταῦτα, ἅπαντα καὶ μόνον ἤθελον μᾶς ἀρελῆσαι τὰ μέγιστα, ἀλλ' ἐνησχολήθη τὰ μάλιστα εἰς τὴν κριτικὴν τῆς γλώσσης καὶ μέγα μέρος τεμα-χίων καὶ σχολίων ἐπιδιόρθωσε, ὀδηγούμενος ἐκ τῶν χειρογράφων, καὶ ἐκ τῶν πηγῶν τὰς ὁποίας εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὁ Ἀρμενόπουλος, καὶ τὰς διορθώσεις ταύ-τας παρέθετεν ἐν ταῖς σημειώσεσι πρὸς περιτοτέραν ἀκρίθειαν. Εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ βίου συγγράμματος ἔθετε λεξικὸν καὶ πίνακα τῶν παραλλήλων τεμαχίων ἀτινα ἀπαντῶνται εἰς τὰς ἑσμαικάς πηγὰς καὶ εἰς τὰ νεώτερα νομικὰ συγγράμματα, ἔργον δύσκολον καὶ πολύπονον.

Τοιοῦτον τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον κατέλιπεν ἡμῖν ὁ σοφὸς ἀνὴρ, τακμήριον ἐπιστήμης εὐρείας καὶ εὐφυΐας ἐξόχου· δῶρον πολύτιμον εἰς ἅπαντας μὲν τοὺς περὶ τὰ νομικὰ ἀγχολουμένους, ἀλλ' ἀνεκ-τίμητον δι' ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας, καρ' οἷς ἰσχύει ἐτι ὁ Ἀρμενόπουλος, ὡς νόμος θετικῆς.

Ἡ ἐκδοσις αὕτη τοῦ Ἀρμενοπούλου συσταίνεται καὶ διὰ τὴν λαμπρότητα τοῦ τύπου καὶ τοῦ χάρτου, ἅτινα καθιστοῦσιν αὐτὴν ἀληθῆς ἀριστοῦργημα, τοῦτο δὲ οφείλεται εἰς τὴν φιλοκαλίαν τοῦ ἐν Λειψία τυπο-γράφου Κ. Οὐαίγγελου.

Λεωνίδας Σχοῦτας.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

ΑΤΜΟΚΙΝΗΤΟΙ ΜΗΧΑΝΑΙ. Ὁμιλοῦσα ἡ Πα-νδώρα (Φυλλάδ. ΑΖ.) περὶ κλωστικοῦ τινος ἐργοστα-σίου ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀνέφερεν ἐν παρόδῳ καὶ περὶ τῶν ἀτμοκινήτων μηχανῶν τῶν βιομηχανικῶν καταστημά-των, αἵτινες ἀντικαθίσταναι τὴν ἐργασίαν μυριάδων θραχιόνων. Ἀλλ' εἶναι περιέργον νὰ μάθωμεν ἀκρι-

βέστερον καὶ πόσος ὁ ἀριθμὸς τῶν θραχιόνων τοὺς ὁποίους ἀντικαθίσταναι μέχρι τῆς σήμερον.

Κατὰ τὸ 1827 αἱ ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ ὅλης τῆς Ἑυρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ἐξέτελουν ἐργασίαν δια-κοσίων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, τὸ δὲ 1833, ἦτοι μετὰ ἕξ ἐτη, ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐδιπλασιάσθη· ὥστ' αἱ ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ ἐξέτελουν τὴν ἐργασίαν τοῦ ἡμί-σεως σχεδὸν μέρους τῶν κατοίκων ὅλης τῆς γῆς!

Ἐκτοτε παρήλθον 17 ἐτη, καὶ ἐπειδὴ αἱ ἀτμοκίνητοι μηχαναὶ πολυπλασιάζονται καὶ τελειοποιῦνται ὁση-μέραι, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι σήμερον ἐκτελοῦσιν ἐργασίαν ὑπερβαίνουσαν ὁσην ἤθελεν ἐκτελέσει καὶ ὅλον ἀνεξαρτέτως τὸ ἀνθρώπινον γένος!

Ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ ἀτμοῦ δὲν προώδευσεν ὀλιγώ-τερον καὶ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς εἰς τὰς σιδηρὰς ὁδοὺς. Τὸ 1827 κατασκευάσθη ἡ πρώτη σιδηρὰ ὁδὸς κατὰ τὴν ἀρκτικήν Ἀμερικὴν, μόλις δεκατριῶν μι-λιῶν ἔχουσα μήκος· καὶ ὅμως ἐκτοτε, ἐντὸς τοῦ μικροῦ διαστήματος εἰκοσιδύο ἐτῶν, κατασκευάσθησαν ἐκεῖ τόσαι ἄλλαι τοιαῦται, ὥστε δύνασαι νὰ διατρέξῃς ἐπὶ ἀτμομάξης 8,917 λεύγας γαλλικὰς, ἢ 65,576 στάδια ἑλληνικὰ! Ὅ ἐστι, θέλεις περιέλθῃς ἑκτασὶν ἴσην σχεδὸν μὲ τὴν περιφέρειαν αὐτῆν τῆς γῆς, ἦτις, ὡς γνωστὸν, δὲν ὑπερβαίνει τὰς 9,000 λευγῶν! Ἡ γῆ, δὲν θέλει πλέον χωρεῖ τὸν ἄνθρωπον· ἔχει λοιπὸν ἄδικον ἀναζητῶν νέους κόσμους ἐναερίους! Ἡ γῆ ἦτις ἐνομιζέτο ὑπὸ τῶν πρώτων κατοίκων αὐτῆς ὡς μὴ ἔχουσα ὄρια, σήμερον μόλις φαίνεται ἰκανὴ νὰ περι-λάβῃ τοὺς ἀπαγόνους αὐτῶν· δυνάμεθα ἄρα νὰ εἰπώμεν ὅτι κατέστη ἀπλοῦν θάβρον γίγαντος!

Ἀλλὰ μήπως καὶ τὸ Ἠνωμένον βασίλειον τῆς Με-γάλης Βρετανίας, ἂν καὶ ἐκ νήσων συγκεῖμενον, ἔχει μικροτέρας σιδηρὰς ὁδοὺς; Περὶ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος ἔτους αἱ σιδηρᾶι ὁδοὶ τῆς εἶχον μῆκος 6,621 μιλιῶν! Ἐἶχε 2,500 ἀτμομάξας, αἵτινες διέτρεχον ἐν αὐτῇ μόνον τῇ νήσῳ Ἀγγλίᾳ, διά-στασιν εἰκοσιδύο φορὰς μεγαλυτέραν τῆς περιφέρειᾶς τῆς γῆς!

Τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον κατασκευάσθη τὸ 1807 ἐν Νεοβορράκῳ ὑπὸ τοῦ Φούλτωνος· ἐν δὲ τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ τὰ ἀτμόπλοια ἐβάνησαν κατὰ τὸ 1812.

Τὸ 1816, Γάλλοις τις, Ἀνδριέλ τὸ ὄνομα, μετέ-βη εἰς Λονδίον διὰ ν' ἀγοράσῃ ἀτμόπλοιον, ἐπὶ σκο-πῷ τοῦ νὰ δαίξῃ εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Παρισίων τὸν νέον τρόπον τοῦ πλείειν· ἀλλ' εἰς ὁποίας βραδύτητας εἰς ὁποίας περιπέτειας καὶ εἰς ὁποίους κινδύνους ὑπέ-πεσαν ἕωσθ' φθάσῃ ἀπὸ Λονδίνου εἰς τὴν γέφυραν τῆς Ἴενης ὁ νέος οὗτος Σεβᾶχ Θαλασσινοῦ! Δεκαεννέα ἡμέρας ὀλοκλήρους ἐθαλασσομάχη. Ἐνῶ σήμερον δεκαεννέα ἡμέραι ἀρκοῦσιν εἰς τὸ νὰ διαπλεύσῃ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν τὸ αὐτὸ ἀτμόπλοιον (1)

Μὴ λησμονήσωμεν ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ μεγάλα ἔργα,

(1) Τὸ ἀτμόπλοιον ἡ Βαλτεκὴ, ἀναχωρήσασ' ἰσχύει εἰς Νεοβορράκῳ ἔβασεν εἰς Ἀγγλίαν ἐν διαστήματι 9 ἡμερῶν 13 ὥρων καὶ 5 λεπτῶν!

εφευρέθησαν και εξετελέσθησαν εντός ολίγων ετών. Ο ηλεκτρικός τηλεγράφος χθές ετι εφευρέθη! Και όμως οι κάτοικοι των Όμοσπόνδων Πολιτειών της Αμερικης συνέστησαν τοιούτους, δεκαπέντε χιλιάδων μιλίων έκτασιν κατέχοντας!

Άρα ή Ελλάς μόνη προώριεται να στερηται, δέν λέγομεν ατμοπλοίων, και τηλεγράφων, και σιδηρών οδών, αλλά και αυτών των κοινών λεωφόρων;

ΝΕΟΦΑΝΕΣ ΥΑΙΚΟΝ ΔΙ ΟΙΚΟΔΟΜΑΣ. Υπάρχει τις εν Ελλάδι, θέλων μόν να κατασκευάση οικίαν, άποράν δέ χρημάτων; Εάν πρέπη να πιστεύωμεν την ιδίαν ξμών πειραν, υπάρχουν πολλοί οι έχοντες το πνευμα πρόθυμον, πλείστοι δέ οι εύμοιρούντες βαλαντίου ισχυροτάτου και άυχηροῦ. Καί όμως δυνάμεθα να υποδειξώμεν προς αυτούς νέον υλικόν οικοδομής, προς άγοράν του οποίου χριάζονται ολίγιστα χρήματα, ή και πολλάκις διόλου. Το πράγμα θέλει φανή παράδοξον, παραδοξώτερον και αὐτοῦ του αινίγματος το οποίον εδημοσίευσεν εσχάτως ή Παρδώρα, καὶ ὁ 61 άνθρωποι ἦσαν μόνον 13! Καί το περιεργώτερον, οι φοροῦντες ἱεράργεια, θέλουσι δαπανᾶ ολιγώτερον τῶν φοροῦντων φουσιανέλλας ή βράκας. Ἄς σπεύσωσι λοιπόν ν' αλλάξωσι τὸ ένδυμα αυτών οι φουσιανελλοφόροι και βρακοφόροι, και μετ' ολίγον θέλουσι γενεῖ ιδιοκτητῆται οικιών, ή και μεγαλοπρεπεστάτων μεγάρων, περιεχόντων λαμπρότατα τιμιώα, όχι τιμιώα πλοίων, αλλά δωμάτια, ως μετέφρασαν τὰ bouloirs ἑλληνοσταίτινες μυθιστοριογράφοι.

Βλέπω τοὺς αναγκώστας ἀνακαγχάζοντας. Ἐγὼ όμως δέν παίζω ἀλλ' ομιλῶ σπουδαιότατα. Λέγω και πάλιν ὅτι δύναται τις να ανεγείρη οικίαν δια μικροτάτης δαπάνης, άνευ ἀσβέστου, άνευ λίθων, άνευ σιδήρου, άνευ κεράμων, άνευ πλίνθων, άνευ χώματος, ενί λόγῳ άνευ σχεδόν οὐδεμιᾶς ὕλης ἐξ ἐκείνων τὰς οποίας μεταχειρίζομεθα σήμερον.

Ἄλλὰ και ἄλλο προτέρημα οὐχ ἦττον ἐπιωφελέε θέλει ἔχει ή οὕτω πως οικοδομηθεῖσα οικία σου. Μετενόησας διότι ἔκτισας κατά τήν ἐνορίαν του Βρυσακίου ή τῆς Πλάκας, και θέλεις να μεταφέρης αὐτήν κερί τὰ ἀνάκτορα, ή εις τὸ φωταφῶρον quai tier noble; ή θέλεις να μετακομίτης τὸ ἱερατήριόν σου ἀπὸ τὸ Κάτω Σαντιβάνι, ὅπου δέν κερδαίνεις πολλά, πλησίον του φαρμακείου του Καθάκου διὸ να γείνης πλούσιος ως αὐτός; Δύνασαι και χωρίς να μισθώσης ἀχθοφόρους, να φορτίσης τούτο ή ἐκείνην εις τήν βάρην των ὑπηρετῶν σου, ή και εις τήν ιδίαν σου, δι θέλης, και να υπάγης να τὰ στήσης ὅπου σε ἀρέσκει. Σε διώρισαν Νομάρχην εις τήν Σύραν, ὅπου τὰ ἐνοίκια είναι ὑπέρογκα και ὁ μισθός μικρός, ή φύλακα εις τήν Γύαρον ὅπου δέν υπάρχουν οικίαι; δύνασαι και πάλιν να τήν κτυπήσης, ως λέγει ὁ λαός, εις τήν βάρην σου, να τήν μεταφέρης εις Πειραιᾶ, και να τήν ἐπιβιβάτης εις τὸ αὐστριακόν ατμόπλοιον, χωρίς μάλιστα να πληρώσης ιδίως ναῦλον δι' αὐτήν, επειδή δέν είναι βαρεῖα.

— Εἰπέ λοιπόν ὁποιου εἶδους είναι τὸ θαυμαστόν υλικόν σου' μάς ἐξεκώρησες με τὸν πρόλογόν σου,

ἀκούω λέγοντα τὸν ἀναγκώστην, και ἐπιπλήστονά με ὅτι αγαπῶ τὰ διεξοδικὰ προσίμια.

Τὸ υλικόν μου, αὐτὸ τὸ εὖνον, τὸ ἑλαφρόν, τὸ εὐμετακόμιστον υλικόν μου, είναι οι παλαιοί πῖλοι (τὰ παλαιοκάπελλα) τῶν ἀνδρῶν. Ἐφρευρετής δέν εἰμ' ἐγὼ, ἀλλά τις Γάλλος ὀνομαζόμενος Ίως, ὅστις ἀνήγειρεν εσχάτως δι' αὐτῶν οικίαν ἐν Παρισίους, κατά τήν ἐνορίαν τῶν Βατινολῶν, πλησίον του θεάτρου, ἐνώπιον τῆς οποίας χαινουσιν ἀδιακόπως χιλιάδες περιέργων. Διὰ να τήν κτίση δέ ἐντελῶς, και να τήν καταστήρη χωρητικὴν μιᾶς οικογενείας ἐργατῶν, μετεχειρίσθη εἰκοσιτρεις χιλιάδας πῖλων και ολίγας σανίδας! Ἐχει δέ μήκος ἐννέα, ὕψος ὀκτώ, και πλάτος τεσσάρων μέτρων, και είναι ἀδιάδροχος και περιτόρητος. Τὸ δέ βάρος τῆς είναι κατώτερον και τῶν 4,000 χιλιογράμμων.

Πολλοί ἔτοιμαζοντο ἐν Γαλλίᾳ να μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα του Κ. Ίως, και κεφάλαια χρηματικὰ κατετίθησαν εις αγοράν παλαιῶν πῖλων. Ἴδου και νῦν εἶδος βιομηχανίας!

ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΣ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟΣ. Μετὰ τήν σύστασιν του μεταξύ Ἀγγλίας και Γαλλίας ὑποθαλασσίου ηλεκτρικοῦ τηλεγράφου, δι' οὗ, ως εἶπεν ἄλλοτε ή Παρδώρα, αἱ εἰδήσεις διαδίδονται ἀπὸ τῆς μιᾶς εις τήν ἄλλην Μητρόπολιν τῶν δύο τούτων ἐπικρατειῶν ἐν ἀκαρεῖ, πρόκειται να συστηθῆ ἄλλας, διασχίζων τοὺς μυχοὺς, ὅχι πορθμοῦ ως του βρετανικοῦ, ἀλλ' αὐτοῦ του Ἀτλαντικοῦ ὠκεανου, μεταξὺ Ἀγγλίας και ἀρκτῶς Ἀμερικῆς! Τὸ πράγμα φαίνεται ἀκατόρθωτον. Καί όμως πολλοί δυσχυρίζονται ὅτι αὐτε πολλά δύσκολον αὐτε πολυδάπανον είναι. Ὁ ηλεκτρικός ἀγωγός θέλει εἶσθαι ὁποιος και ὁ του βρετανικοῦ πορθμοῦ, περικυκλωμένος, παρὰ τήν γούταν πέρκαν (1), και δι' ὑράσματος καννάθειας, τὸ ὅσον, καθιστάμενον στερεώτερον διὰ χυμικῆς τινος παρασκευῆς, θέλει διαρκεῖ εις αἰῶνας. Ὁ ἀγωγός αὐτός, ἀναχωρῶν ἀπὸ Ἀγγλίας, θέλει φθάσει εις Ἰρλανδίαν, ἐκεῖθεν δέ εις τήν δυτικομεσηβρινην παραλίαν τῆς νήσου ταύτης, ὅταν πλητιστέραν προς τήν Ἀμερικανικὴν, και ἀπ' αὐτῆς εις τὸ ἐξώτερον ἀριωτήριον τῆς Ἀμερικῆς, ἦτοι θέλει καθίξει δύο χιλιάδας μιλίων. Ἡ δαπάνη, ως λέγεται, δέν θέλει ὑπερβῆ τὰ τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν. Δέν υπάρχει δέ ἀμφιβολία ὅτι μετὰ τήν πρώτην αὐτὴν ἱκτιυχίαν θέλουσι συστηθῆ και ἄλλοι τοιοῦτοι τηλεγράφοι, και μετ' ολίγον ἴσως, εἰδήσεις τῶν παραλίων του Ἠερηνικοῦ ὠκεανου, διερχόμεναι τὸν νέον κόσμον και τὸν ἄτλαντικόν, ὅλουσι φθάνει ἐν ἀκαρεῖ εις τήν Ἀγγλίαν!

(1) Τῆς ἡμετέρας ἐξαγαμένη ἀπὸ δένδρου φουμέναν κατὰ τῆς Ἰνδίας. Διὰ δὲ τήν συγκομιδὴν αὐτῆς, δέν χρᾶσασται, ἀλλὰ κόπτεται τὸ δένδρον, μεταξὺ του φλοιου και του ἔδλου του ὅπου ἐστὶν αὐτὴ συμπολημένη ή γούτα πέρκα.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ. Τὸν πολιτικόν, φιλολογικόν, ἐπιστημονικόν και βιομηχανικόν τύπον τῆς Γαλλίας, ἀντιπροσωπεύουσιν 750 ἑφημερίδες ή περιοδικὰ συγγράμματα, ἐξ ὧν 400 μόν ἐκδίδονται ἐν Παρισίους, 350 δέ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις. Ὅτι, μετὰ τήν ἐπανάστασιν του 1848 ἔτους, κατηργήθη τὸ δικαίωμα του χαρτοσήμου, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶχε διπλασιασθῆ ἀλλὰ μετὰ τήν νέαν σύστασιν αὐτοῦ, ἠλαττώθη. Παρὰ τὰς ἑφημερίδας και τὰ περιοδικὰ συγγράμματα, τὸ 1848 ἐτυπώθησαν ἐν Γαλλίᾳ 23,435 διβλία.

Ἡ ἑφημεριδογραφία τῆς Γαλλίας χρονολογεῖται ἀπὸ του 1632 ὅτε ἱατρὸς τις, Θεόφραστος Ρινωδὸς καλούμενος, λαθὼν ἄδειαν και προνόμιον παρὰ Λοδοβίκου του ΙΔ', ἐξέδοτο ἑφημερίδα μικρὰν και ταπεινήν, περιέχουσαν ἀκατέῃ τινα ἀνέκδοτα διὰ τοὺς ἀσθενεῖς; ἀλλὰ δέν ἐβράδυνον να ἀναγινώσκωσιν αὐτὴν εὐχαρίστως και οἱ ὕγιεις. Τὸ 1665 ἱρᾶνή ή ἑφημερίς τῶν σοφῶν, και τὸ 1672 ὁ Ἐρμῆς. Ὑπήγοντο δὲ ἀμφότεραι εις λογοκρισίαν, και δέν εἶχον τήν ἄδειαν να ἐπικρίνωσι τήν διαγωγὴν τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν. Ἄλλ' ή κλίσις προς τήν ἐπίκρισιν, ἐμφυτος εις τοὺς Γάλλους ως και εις ἡμᾶς, ὑπηγόρευσε τήν ἐκδοσιν χειρογράφων ἑφημερίδων, αἵτινες διεδίδαντο ὅχι μόνον ἐντὸς τῶν Παρισίων, ἀλλὰ και εις τὰς ἐπαρχίας αὐτάς. Ἡ ἐκαστάσις του 1789 συνέτριψε τὰ δισμὰ ταῦτα, και ἐκτοτε ή ἑφημεριδογραφία τῆς Γαλλίας προσαύασα ἐφθασεν εις τήν σημερινὴν ἀκμὴν τῆς.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΚΑΥΚΑΣΙΩΝ.

Αἱ μωαμεθανικαὶ φυλαὶ του Καυκάσου διατηροῦσι τελετὰς τινας, και τοι διεφθαρμένας, του χριστιανισμοῦ, τὸν ὅποιον φαίνεται ὅτι ἐπρέσβευον κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας. Εἰς ἑφημερίδα τινὰ ἀναγινώσκωμεν ὅτι ή εορτὴ τῆς Παναγίας διατηρεῖται εις τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐν μίσῳ του Ἰσλαμισμού προς δὲ και τῆς εἰδωλολατρείας. Φυλαὶ τινες εορτάζουσι τήν 25 Μαρτίου τὸν Εὐαγγελισμόν τὸν ὅποιον ὀνομάζουσι *Νακισατᾶκ*, ή δῶρον ἀνθῶν νεαρῶν. Κατὰ τήν ἡμέραν ταύτην αἱ νεάνιδες καταβαίνουσι σωρηδόν εις τὰς πεδιάδας δια να δρέψωσιν ἀνθη, τὰ ὅποια προσφέρουσι δῶρον αἱ μὲν εις τὰς δέ. Ὅταν δὲ ἐρωτήσῃ τις πόθεν ή συνήθεια αὕτη, οἱ γέροντες ἀποκρίνονται ὅτι ἀπὸ τοῦ προπατορός μας, εις ἀνάμνησιν του ὑπὸ του ἀγγέλου προς τήν παρθένον Μαρίαν προσανεχθέντος ἀνθους κατὰ τήν ἡμέραν του Εὐαγγελισμοῦ.

Ἐτέρα εορτὴ τῆς Παναγίας ὀνομάζεται *Τγάγγρέπια*, ἦγουν θυγάτηρ του Θεοῦ ή του Κυρίου. Τήν ἡμέραν ταύτην ἐκάστη κόρη φέρει ὀρνίθιον εις τὸν προσευκτήριον οἶκον, ὅπου ἐτοιμάζουσι γεῦμα διὰ τὸν λαόν, και ὅπου ἐκφράζουσι ἀμοιβαίας συγχαρητήριους εὐχὰς ἐπειτα ἀρχεται νηστεία προς τιμὴν τῆς μητρος του Θεοῦ ή δὲ νηστεία αὕτη διαρκεῖ μίαν ἑβδομάδα και τελευτᾶ εις μεγάλην εορτὴν ὀνομαζομένην *Ταγσοῖαν* ἦγουν τῆς μητρος του Θεοῦ. Ἡ ἡμέρα αὕτη εορτάζεται διὰ τῆς ἐπομένης προς τιμὴν τῆς Παναγίας φθῆς. « Ὁ μήτερ του μεγάλου Θεοῦ! ὦ

ἰψίστη Μαρία! ὦ ἐνδοξε Μαρία! ὁ Χριστός είναι ὁ στολισμός σου, ή σελήνη τὸ στέμμα σου, και ή φλόξ τὸ ένδυμά σου.

(*Ἀμάλθεια*).

ΑΣΤΕΙΟΤΗΣ. Ἀξίωματικός τις του Ἀγγλικου πλοίου, *Μαρία Ἄγγα*, φθῶσαντος πρό τιναν μηνῶν εις τὸν λιμένα τῆς Λιθερούλης, ἐμήνυσεν ὡρας τινὰς μετὰ τήν ἑλλιμένισιν εις τὸ Τελωνεῖον, ὅτι ὁ τελωνικός φύλαξ δέν ἐπισκέφθη τὸ κιβώτιον ἐνός τῶν σημαντικωτέρων ἐπιβατῶν. Τὸ τελωνεῖον ἐστειλεν ἀμέσως ἐπιθεωρητὴν εις τὸ πλοῖον, ὅστις, ἅμα ἐπιβᾶς, ἠρώτησε ποῦ ἦτο τὸ κιβώτιον του σημαντικοῦ τούτου ἐπιβάτου. Ὁ δὲ ἀξίωματικός ἐδειξε προς αὐτὸν μέγαν ἑλέφαντα, τὸν ὅποιον μετεκόμισε τὸ πλοῖον διὰ τὸν ζωολογικὸν κήπον του Λονδίνου. Ὁ ἐπιθεωρητῆς, ἐκὼν ἄκων, ἐξεκαρδίσθη ἀπὸ γέλωτα, τὸν ὅποιον ὑπῆγε να μεταδώσῃ και προς τὸν ἐπιστάτην του ὡς ἄλλο τελωνικόν δικαίωμα.

ΟΝΥΧΕΣ. Ἡ πειρα ἀπέδειξεν ὅτι οἱ ὄνυχες τῶν χειρῶν ἐνός ἀνθρώπου φθάνουσιν εις τὸ μεγαλύτερον μέγεθος αὐτῶν ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν και ἡμίσειας. Του ζῶντος ἀρα ἑβδομήκοντα ἐξ ἔτη οἱ ὄνυχες ἀνανεοῦνται 186 φορές. Παραδειχόμενοι δὲ ὅτι ἕκαστος ὄνυξ ἀπακτᾶ ἐκάστατα ἡμίσειας δακτύλου μήκος, ἔπεται ὅτι αὐξάνει κατὰ τὸ ἀνωτέρω διάστημα, ἐπτά πόδας και ἐννέα δακτύλους. Ὁλοι δὲ ὄνυχες οἱ ὄνυχες, δηλαδή, και οἱ δέκα, λαμβάνουσιν αὐξήσιν 77 ποδῶν και 6 δακτύλων.

ΕΝΘΥΜΗΣΙΣ.

Le meilleur ami à avoir, c' est le passé.

Mme de Krüdner.

I.

Τῆς ὀρφανείας ὁπότεν ή νηπέλη
 Του νεαροῦ μου μετώπου διστελεῖ
 Σιαζουσα τὰ πόδα,
 Καί ἀπὸ περιπάτους ὅταν μονήρεις
 Τὴν νύκτ' ἀργὰ ὠδήγουν σιωπῆς πλήρης
 Ἄπρηδμημένον πόδα

Ἐξαπλωμένος εις τήν στρωμνήν μου μόνος,
 Ὑπὸ τὴν στέγην προγονικοῦ κοιτῆνος
 Ἐκοίμιζον τὸ βλέμμα.
 Ἡ τῆς μητρος μου σκιά λευκοφόροσα
 Συχνὰ καθ' ὕπνου μ' ἐφαίνετο ζητοῦσα
 Τὴν κλίην μου ἡρέμα.

Καὶ ἡ κοινὴ τῶν εἰκονοστασίου
Ἐνῶ ἔχουε λάμπιν φωτὸς ἀγίου
Ἐἰς τὸ ἀρχαῖον δῶμα,
Ἐργουπέται καὶ μ' ἐθεώρει, θεία
Τὴν ὄψιν της κατέχευε μελαγχολία
Καὶ ὕγρανε τὸ ἔμμα.

Τὸν εἰρηναῖον εὐλόγει στεναγμὸν μου,
Ἐκλιν' ἡσύχως καὶ εἰς τὸ μέτωπόν μου
Ἐν φίλημα ἐλπίδος
Ἐθετα θείας.— Βρέφος σκιρτῶν μ' ἐφίλει
Ἄλλοτε μ' εὐφροσύνης κ' ἔρωτος χεῖλη
Ἐντὸς χρυσοῦς κοιτίδος!—

Ἐνῶ δὲ κώδων ἤχει τῆς ἐκκλησίας,
Ἡ ἐξυπνοῦσα ψυχὴ μου εὐωδίας
Λιθάνου ἐπληροῦτο.
Τεῦ ὑπνου διασεῖον τὰς σκιάς τ' ἔμμα
Τὴν ὄπτασίαν ἐζήτει εἰς τὸ δῶμα
Ἐνῶ ἔματαιοῦτο!

Καί τὸν Θεὸν εὐλόγουν τότε δακρύων
Ὅστις τὴν νύκτα διὰ ὁδῶν κρυφίων
Ὅνειρ' ἀγνὰ μᾶς στέλλει,
Ἴνα παρηγορήσῃ τὴν ὀρφανείαν,
Κ' ἐγγύα εἰς πεκραμένην ψαλτσο καρδίαν
Τῆς προσευχῆς τὸ μίλι!

III

Ἐστηρίξωμην ἐπὶ τοῦ παραθύρου.
Ὁ κήπος ἐμειδία. Λεπτοῦ ζεφύρου
Ἐπεφρικία πτέρυξ
Ἐπὶ τῶν φύλλων, ὅποτε τὸ λυκδῶρος
Ἐχρειε τ' ἀνοῖ, κ' ἀπὸ φωνῆς δὲ λάρου
Φαιδράς ἀντήχει περίξ.

Ἐξθυμὸς ἦτον ἡ τῆς πρωίας θεία!
Ἐκ τῶν ἀνθέων φωνὴ γαληνιαία
Ἐθάβρου πῶς μ' ἐλάλει.
Λαρυγγισμὸς ἦσαν μελωδικῶν στρουθίου;
Καρδίας ἦτο ζάλη;

ὦ! τῆς ψυχῆς μου καὶ τῆς αὐγῆς ἐκεῖνην
Τὴν ἁρμονίαν, τὴν ποίησιν κ' εἰρήνην
Μυστηριώδες ἔμμα
Καὶ ἱλαρὸν, ὡς ἄττρον, τότε' ἐθεώρει!
Ἐπέκατο σιγῶσα συμπαθῆς κόρη
Ἐἰς τὸ κλησίον δῶμα.

Ἀπὸ τῆς θεῆας ὁπότε τῶν ἀνθέων
Ἡ ἐκ τῶν φώτων τοῦ οὐρανοῦ τυχαῖον
Διεύθυνα τὸ βλέμμα
Πρὸς τὴν παρθένον, τὴν ὄψιν της χροιά τις
Αἰδοῦς καὶ εὐφροσύνης κρυφωτάτης
Ἐβαλίσεν ἥρέμα.

Καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐνῶ τὴν ἐθεώρει,
Ἐπαλλεν, ἐφρικία, ἔτραμ' ἠπόρει
Ποῖαν μυστηριώδη
Ἀπῆντα σχέσιν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς νέας!
Καὶ πᾶς ἐκ μόνης τῆς τρυφερᾶς της θεῆας
Ἐἰς κόματα εὐώδη

Ἐφέρετο! Ἀκτίς τις μ' ἔχρειε θεία,
Κ' ἡ ἐμπνευσις τῆς κόρης ἡ οὐρανια
Μίαν χορδὴν ἐκίνει
Ἐντὸς μου! φωνὴ τότε λαμπρά, μεγάλη,
Φωνὴ εὐσεβοῦς μουσῆς τότε μ' ἐλάλει
Ἐρω, ἐλπίς, εἰρήνη!

Ἐν Παρισίῳ, 18 Μαρτίου 1849.

Χ. Α. Παρμενίδης.

ΑΙΝΙΓΜΑ.

— Ὁ Κυρία μου, εἶπε μὲ ἀπαρσίμωλον χάριν δὲ
δὲ Κόμης Ν. πρὸς δύο ἑταίρας αἰτινες μετὰ τὸ
τέλος τοῦ χοροῦ περιεφέροντο εἰς τὴν αἴθουσαν,
στοιχηματίζω δτι εἶναι ἀδύνατον νὰ μαντεύσω τις ποῖα
ἀπὸ τὰς δύο σας ἔφθασε τὸ 17 ἔτος τῆς ἡλικίας της.
Φαίνεται ὅτι καὶ αἱ δύο εἴθε γεννημέναι τὴν αὐτὴν
ἡμέραν.

— Σχεδὸν τὸ ἐμαντεύσατε, κύριε Κόμη, εἶπεν ἡ
Α. Ἐμμεθα γεννημέναι τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1835 ἔτους,
εἰκοσιν ἡμέρας πρὸ ἐμοῦ ἐγεννήθη ἡ ἀγαπητὴ μου Μ.

— Καὶ ἐγὼ σὰς ἐνόμιζα ἀδελφάς· λοιπὸν δὲν
εἴθε;

— Ὅχι, κύριε, ἐπανέλαθεν ἡ Μ. ὅλλ' ἰδοὺ ποῖαν
συγγένειαν ἔχομεν· ἡ πενθερά μου εἶναι μᾶμμη τῆς
κυρίας Α.

— Ναι, εἶπεν ἡ Α. καὶ ἡ μήτηρ τῆς κυρίας Μ.
εἶναι πενθερά τοῦ πατρὸς μου.

Μὲ ὄλον του τὸ πνεῦμα δὲ κύριος Κόμης δὲν ἐνόη-
σε ποῖαν συγγένειαν εἶχον αἱ δύο δεκαεπταετείς νέαι.

Η. Σ. Τ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Μέχρι τῆς 22 δεκεμβρίου ἐλάβομεν, καὶ ἐσωθεν καὶ
ἐξῶθεν τῆς Βλαβδος πολλὰς ἐπιστολάς ἐν αἷς προτεί-
νεται λύσις τοῦ ἐν τῷ ἀριθ. ΑΖ' τῆς Παρθένου αἰ-
νίγματος. Ἀλλὰ, διὰ τὰς βαδίσωσιν ἀκριβέστερον καὶ
μεθοδικώτερον οἱ ἀναζητοῦντες αὐτὴν, εἶναι ἀνάγκη νὰ
δρίσωσιν ἐν πρώτοις, πόσοι ἐκ τῶν 13 κατοίκων τῆς
οἰκίας εἶναι ἄνδρες, καὶ πόσαι γυναῖκες, καὶ νὰ μὴ
λησμονήτωσι προσέτιξαι ἐκ τῶν ἀνδρῶν, π.χ., εἰς μόνον
πρέπει νὰ ἦναι πατήρ, ἢ πάππος, κτλ. καὶ ἐκ τῶν
γυναικῶν μία μόνον μᾶμμη, 4 μητέρες καὶ καθεξῆς.
Πρὸς πλειοτέραν δὲ εὐκολίαν τῶν καταγενομένων εἰς
τὴν λύσιν λέγομεν, δτι ὡς πρὸς τὸν δρισμὸν τῶν συγ-
γενικῶν βαθμῶν, ἔχουσι τὴν ἄδειαν νὰ ἐπικαλεσθῶσι
καὶ τοὺς κανόνας τῶν ἀλλοδόξων χριστιανικῶν ἐκκλη-
σιῶν, οἵτινες ἐπιτρέπουσι τοὺς γάμους τοὺς ἀπαγορευο-
μένους ὑπὸ τῆς ἡμετέρας.